

הישיבה המאה וחמישים-ושתים של הכנסת התשיעית

יום רביעי, ח' חשוון תשל"ט (8 נובמבר 1978)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

א. שאלות ותשובות

לידיעתי הובאו הפרטים האלה במסגרת "מפעל פקדון לשיכון 1969" בירושלים: עד היום לא התחילו בבנייה בשני אתרים בירושלים, שהם רמות-שרת ושמואל-הנביא. בהתאם לתנאי המפעל שחתם עליהם משרד השיכון היתה הבנייה צריכה להתחיל בסוף 1974 או, לכל המאוחר, בתחילת 1975. במועד הקבוע להתחלת הבנייה היה על משרד השיכון לשלוח למשתכנים הודעת מחיר.

באתר שמואל-הנביא קיימת תכנית בניין ערים תקפה זה כעשר שנים, ת.ב.ע. 1439/א, ולפיה היה על משרד השיכון לבנות (התכנית עצמה נערכה ביזמת המשרד וצוות מטעמו). באתר שמואל-הנביא "נעלמה" ממסגרת המפעל הקרקע, שבעדה הפקידו המשתכנים את כספם עוד ב"1969. ואינה עומדת לרשות המשתכנים. למרות כל הפניות בכתב ובעל-פה למינהל מקרקעי ישראל ולמשרד השיכון לא ברור עד היום למי נמסרה הקרקע הזאת. למשתכני האתר הוצע תחליף בדירות בבית משותף במ-קום אחר (במקום דירות מודרניות על הקרקע שבעדה ה-פקידו כספם), אולם עם עליית מחירי הדירות בירושלים מסרב משרד השיכון למכור להם גם דירות חלופיות אלה במחיר השציע, אף שהבניין עומד גמור וריק.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מתי יחל משרדו בבנייה במסגרת "מפעל פקדון לשיכון 1969" בירושלים, באתרים רמות-שרת ושמואל-הנביא?

2. מה המחיר שיידרשו המשתכנים לשלם — המחיר שהיה קיים ב"1974/75, המועד שבו היה על המשרד לבנות בהתאם להתחייבות החתומה על-ידו, או המחיר ש-יהיה קיים בעתיד כשהמשרד ייגש לבנייה?

3. למי נמסרה, נמכרה או הוחכרה הקרקע שמש-חכני האתר שמואל-הנביא הפקידו בעדה את כספם?

חבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו באב תשל"ח (29 באוגוסט 1978):

ביום 23 בפברואר 1970 התחייב משרד השיכון, ב"חוזה חתום, לבנות דירות מדורגות במסגרת "מפעל פקדון לשיכון 1969", על-פי החוזה התחייב משרד השיכון להתחיל בבנייה חמש שנים לאחר חתימת החוזה. עברו מאז שמונה שנים וחצי, אך משרד השיכון טרם החל בביצוע החוזה, ויותר מזה — המשרד נוקט צעדי סחבת ומונע אפשרות קיום בוררות בנושא.

בסיוע שערך במקום אורחים שרכשו זכויות בתכנית הנ"ל התברר כי אין הכוונה לבנות דירות מדורגות, כמ-בוטח, אלא בתים רבי-קומות, דבר שמדחים את האורחים ונוגד את תאמור בחוזה שעליו חתמו.

היו"ר מ. ל. מרון:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ניגש עתה לשאלות ותשובות.

2101. הבטחת תנועה פדירה בכביש
אשדוד-אשקלון

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

כביש אשדוד-אשקלון הוא כביש סואן, צר, ואירעו בו תאונות דרכים רבות. כל כלי-הרכב מרצועת-עזה עוברים דרך כביש זה, ויש פקקים איומים. לאשקלון יש רק כניסה אחת ולכן הלחץ גובר והולך.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי:

- מה בדעת משרדכם לעשות כדי להבטיח תנועה סדירה בקטע כביש זה?
- מתי יורחב הכביש?
- באשקלון מתוכננות שתי כניסות נוספות — מתי תבוצע סלילתן?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

הנני מתכבד להשיב על השאלתה מס' 2101 של חבר-הכנסת משה קצב, אם כי אין הוא נוכח באולם, מסיבות מובנות.

ששנה ארכליאלמוזלינו (המערך):
יש סיבה מספקת לכך.

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

אנחנו מברכים חבר שלנו שנבחר בצורה כה מכובדת לראשות קריית-מלאכי. הציבור במקום נתן לו את אמונו לאחר ששירת אותו תקופה כה ארוכה.

לשאלה 1: על-מנת להעלות את רמת הבטיחות של התנועה בקטע זה צופו השוליים ברחבם המלא, משני עברי המסעה, באספאלט.

לשאלה 2: הרחבת הכביש לשני מסלולים כלולה בתכנית החומש לשיפור כבישים בין-עירוניים. לא מן ה-נמנע כי נכלול כביש זה במסגרת מערכת הכבישים הח-דשה אשר תיסלל ב"3 השנים הבאות.

לשאלה 3: אנו לא מטפלים בכל כניסות נוספות ב-אשקלון.

2103, 2997. ביצוע "מפעל פקדון לשיכון
1969" בירושלים

חבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

חוברת ב', ישיבה קנ"ב

— שאילתות ותשובות (שחל, פת, כץ (עוז), גרופר) —

3. מה התקציב הדרוש לגמר התקנת הרמזורים ב- צומת ?
4. האם יש בכוונת המשרד להתקין את הרמזורים מתקציב השנה הנוכחית ?
5. אם התשובה על שאלה 4 שלילית, מתי יש ב- כוונת משרדך להתקין את הרמזורים במקום ?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת :

1-5. בשנת 1976 אירעו 7 תאונות דרכים. בשנת 1977 אירעו 7 תאונות דרכים — תאונה אחריונה ביום 14 ביולי 1977. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לא אירעה מאז במקום כל תאונה עם נפגעים.

בשנת 1977 בוצעו שיפורים מרחיקי לכת והסדרים גיאומטריים בצומת על סמך התומר שהצטבר.

לפי הקריטריונים שסוכמו עם משרד התחבורה אין מקום להתקנת רמזור במקום, ברמת התעבורה הקיימת.

בכוונתנו להתקין רמזור ותאורה בבוא הזמן, ולשם כך ביקשנו מאת ראש המועצה האזורית שער-הנגב לטפל בהעברת המימנות של מטוסי הריסוס הקיים בקירבת מקום.

2108. מצבו של כביש סעד בקטע מפלסים — נחל-עוז

חבר-הכנסת א. כץ (עוז) שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978) :

כביש סעד מצומת מפלסים ועד צומת נחל-עוז הוא כביש מאנדאטורי אשר טופל פעמים מספר בשנים האחרונות. עלי-אף זאת מצבו של הכביש בכי-רע ואין בו כדי לספק את צרכי האזור המתפתח ואת עומס התחבורה הציבורית והחקלאית באזור.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם יש תכנית לשינוי תוואי ומבנה הכביש, ומה היא תכנית זו ?
2. מה התקציב הדרוש לביצוע התכנית ?
3. האם משרדך הקציב לשיפורו של הכביש בשנת התקציב הנוכחית ?
4. אם התשובה על השאלה 3 שלילית, מתי יש ב- דעת המשרד להכניס את כביש סעד לעבודה לשינוי ה- תוואי והמבנה ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ג. פת :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין לנו כל תכניות לשנות את התוואי בקטע הנ"ל. רמת הכביש הולמת את הצרכים.

אנו עומדים לרבד קטע זה ולשפר את השוליים במסגרת עבודות האחזקה השוטפות. למטרה זו הוקצבו 3.0 מיליון לירות.

2136. הרחבת הכביש נהה — רעננה

חבר-הכנסת ס. גרופר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בתמוז תשל"ח (17 ביולי 1978) :

צומת מורשה הוא מהצמתים המרכזיים באזור גוש

אודה לשר אם ישיב לי :

1. מדוע לא הותל בבנייה כעבור חמש שנים מת- תימת החוזה ?
2. מדוע שינו את התכנית ובונים בתים רבי-קומות ולא דירות מדורגות ?
3. מדוע אין משרד הבינוי והשיכון בא לקראת האז- רחים ?
4. מדוע אין משרד הבינוי והשיכון נוקט צעדים על-מנת לפצות את הזכאים ?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת :

(1) משרד הבינוי והשיכון השלים את הבנייה בא- תר שמואל-הנביא, והדירות באתר זה מוכנות כבר לאי- כ- לוס. אכן נכון שהבנייה בוצעה תוך "הזזת" הפרויקט קמעה, זאת משום שמחסי מע"צ נמצאים במקום ופינויים עשוי היה להשהות את הבנייה.

(2) למשתכנים באתר שמואל-הנביא הוצעו, נוסף על הדירות שתוארו בפרוספקט שעליו חתמו, אף קוטג'ים ש- ניתן לרכושם במחיר עלות מעודכן, מחיר נמוך בהרבה ממחיר השוק, מחיר הנע בין 420,000 לירות לדירות בנות 3 חדרים ל- 600,000 לירות לדירות בנות 5 חדרים. בנוסף מוצעת למשתכנים הלוואה בשיעור של 40% ממחיר הדירה או הקוטג' שירכשו. המשתכנים כבר הוזמנו להגרלה, ובכך ביטלו את כל תביעותיהם נגד המשרד.

(3) באתר רמת-שרת טרם החלו בבנייה, כי המש- תכנים הגישו משפט ובו הם משיגים על התכניות שלפיהן התכוון המשרד לבנות. בשל הדיונים המשפטיים התעכבה התחלת הבנייה. עירעור המשתכנים נדחה בבית-משפט העליון, ולפיכך משרדנו יוצא לתיכנון ולבנייה של 10 יחידות דיור לדונאם באתר זה.

(4) המחיר שהמשתכנים ידרשו לשלם בעד הדי- רות בשני האתרים יהיה מחיר עלות מעודכן לתאריך הרכישה, כאשר ינוכה ממנו ערך הקרקע.

(5) הקרקע בשמואל-הנביא מוחזקת בידי מע"צ. הקרקע שעליה נבנו הכניינים בשביל המשתכנים נמצאת באותו אתר ואינה נופלת מבחינה כלשהי מן הקרקע הא- מורה ונמצאת סמוך אליה.

2107. התקנת רמזור בצומת הכבישים מפלסים—ברור-חיל וניר-עם—נתיבות

חבר-הכנסת א. כץ (עוז) שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978) :

צומת הכבישים מפלסים — ברור-חיל וניר-עם — נתיבות הוא צומת רצחני, ומספר התאונות בו גדול. ה- תנועה בו גדולה ובעבר הובטחה מערכת רמזורים לצומת זה.

בשיפוץ שנערך בצומת הוכנסו קווי החשמל לצורך התקנת רמזורים, אך אלו לא הותקנו עד כה.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. מה מספר התאונות בשנתיים האחרונות שהיו בצומת זה ?
2. מה מספר הנפגעים וסוגיהם בצומת זה ?

2139. הסיבות להתפטרותו של יו"ר מועצת המנהלים של "שיכון ופיתוח"

הכ"ה הכנסת י. זכאי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בתמוז תשל"ח (17 ביולי 1978):

גודע לי כי יוסף שרון, יושב-ראש מועצת המנהלים של "שיכון ופיתוח", הגיש את התפטרותו משום שלטע"נ נהוג שר הבינוי והשיכון להתערב במידה יתירה בעבודת החברה ודורש להעביר קבלנים מסויימים במכ"רזי בנייה.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם אכן אלו הסיבות להתפטרותו של מר שרון, ואם לאו — מה הן הסיבות המדויקות?

2. האם אכן מתערב השר בעבודה המעשית של החברה?

3. האם דרש השר להעדיף קבלנים מסויימים? ואם כן — מי הם ומדוע נדרשה העדפתם?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

1. הסיבות להתפטרות מר יוסף שרון מובאות במכ"ר תבא אלי, מיום 19 ביוני 1978.

2. במידת הצורך — כן.

3. התשובה שלילית.

2222. הקמתן של תחנות ונקודות משטרה בשכונות חדשות

הכ"ה הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ה בתמוז תשל"ח (30 ביולי 1978):

הוברר כי בשכונות הנבנות ביזמת משרד הבינוי והשיכון בונים מוסדות לשירות תושבי השכונה (כנון גני-ילדים, בתי-ספר, ועוד), אך משום-מה אין בונים תחנות משטרה.

הדוגמה: בנתניה בנו בשנים האחרונות שתי שכונות חדשות, שבכל אחת מהן 20,000 תושבים, ובהן מוסדות רבים לשירות האוכלוסיה, פרט לתחנות או נקודות משטרה.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

האם יפעל שלהבא, בעת בניית שכונה חדשה, לא ישכחו לבנות גם תחנות משטרה או נקודות משטרה (הכול בהתאם לגודל המקום)?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עד היום בונה המשטרה תחנות משטרה או נקודות משטרה על-ידי מנגנון מיוחד במסגרת המשטרה.

במידה שאנו מתבקשים למסור דירה לשימוש משטרה אנו עושים זאת בהתאם לנוהלים הקיימים במשרד.

2231. האמרת שכר הדירה

הכ"ה הכנסת ת. טובי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ח בתמוז תשל"ח (2 באוגוסט 1978):

בעתון "ידיעות אחרונות" מ-25 ביולי 1978 הופיעה

דן. המשך כביש גהה הוא צוואר-בקבוק האמור להיות אלטרנטיבה, עד בית-לד, לכביש החוף בכך שיוירד מהעומס בכביש זה.

אבקש להשיב לי:

א. מדוע לא הורחב כביש גהה — רעננה?

ב. האם משרדך התכוון להרחיב כביש זה?

ג. אם כן — מתי?

ד. מדוע לא הושלם הקטע בן שני הק"מ שבין בית-לד לבין הכביש הנ"ל?

ה. האם משרדך מתכוון לסלול קטע זה?

ו. אם כן מתי?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. כביש גהה — רעננה נמצא בשלבי הרחבה מתקדמים.

ג. העבודה תושלם בשנת התקציב 1979.

ד. שני הקילומטרים דרומה מבית-לד לא הושלמו בגלל מגבלות תקציביות.

ה-ו. המשרד מתכוון לסלול קטע זה בשנת התקציב 1979.

2137. שיקולים אקולוגיים בתיכנון מעלה-אדומים

הכ"ה הכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ב בתמוז תשל"ח (17 ביולי 1978):

עם תכנון ובינוי מעלה-אדומים קיים שוב הסיכון שהמתכננים יתעלמו מההשפעות הסביבתיות לגבי מגורים ואיכות הסביבה והחיים. התוצאה היא שאזורי תיעוש או מפעלים מזהמים וטורדניים יוקמו באתרים בלתי מתאימים, ובתי מגורים ייבנו בקירבתם. תופעות אלו הן סוגיית טיב הסביבה ואיכות החיים בכמה וכמה מערינו שקמו בנות ה-50.

בקשר לבניין העיר החדשה אבקש להשיב לי:

1. האם נלקחו בחשבון בעת תכנון מעלה-אדומים בעיות הסביבה, האקולוגיה, השפעות אקלימיות וכו' והצורך להפריד אזורי תעשייה ממגורים?

2. האם נערך תצהיר השפעה על איכות הסביבה לפי הכללים המקובלים כיום למען מניעת המשגים החמורים שנעשו בעבר?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בחירת האתר נעשתה לאחר סקר גרתי, בהשתתפות יועצי אקלים, בריאות, סביבה, תכנון ערים, כלכלה וחבריה.

אחד הכללים העיקריים בבחירת האתר ביטא את המגמה להפרדת התעשייה, על השלכותיה, מהמגורים וכן למניעת מפגעים דומים בעתיד, תוך מתן עדיפות לגורמי איכות הסביבה במובן הרחב.

בביקורי בשכונת-הנצחון בדימונה נדהמתי לראות מדרכות, שעליהן אמורים להתהלך ילדים, מבוגרים וזקנים, המסכנות את בריאותם.

צורפו בזה שתי תמונות המעידות על העובדות האמיתיות.

הנני שואל :

1. האם בדעת משרד הבינוי והשיכון לפעול להסרת מטרד זה בשכונת-הנצחון ?

2. מדוע אין "עמידר" דואגת באופן ישיר לתיקון המצב הנוכחי ?

שר-הבינוי-והשיכון ג. פת :

אני מבקש להשיב על השאלתה של חברת-הכנסת אמיר, אם כי אין הוא נמצא באולם מאותן סיבות שמנתי לגבי חברת-הכנסת קצב.

התשובה על השאלתה : לאחר בדיקה הוחלט כי חברת "עמידר" תבצע את הטעון תיקון במדרכות בשכונת-הנצחון וזאת אף שחלק גדול מהמבנים מוחזק ברכישה. חברת "עמידר" החלה בביצוע התקונים.

2298. מצב הדיור בנתיבות

חברת-הכנסת א. מויאל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו באב תשל"ח (29 באוגוסט 1978) :

בנתיבות נמצאות 200 יחידות דיור, מהן כבר גמורות ומהן בשלבי גמר בנייה. לאור מדיניות השכירות של המשרד יש להניח שכל הדיירות יאוכלסו תוך שנה על ידי תושבים מקומיים שירצו לשפר את תנאי מגוריהם או על-ידי זוגות צעירים מקומיים.

יצויין שרוב הדיירות, שטחן הוא 56 מ"ר. מאידך גיסא נמסר לי על-ידי אנשי המקום שאין נמצאות דיירות בבנייה ואף לא בתיכנון, ומצב זה פירושו סתימת שערי הקליטה לנתיבות והאפשרויות של פיתוח וגידול המקום.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

מה הן תכניות משרדו לבנייה בנתיבות ?

תשובת שר-הבינוי-והשיכון ג. פת :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לפי הערכתנו יספיק מספר הדיירות הריקות בנתיבות לתקופה של כשנתיים — מרביתן דיירות בנות 3 חדרים.

בתודשים הקרובים אנו מתחילים בבנייה של 28 יחידות דיור גדולות, בנות 4—5 חדרים. כמובן נפעיל ה"שנה את התכנית "בנה ביתך".

בנוסף על תכניות אלו בכוננת משרדנו להפוך חלק מעשרות הדיירות הישנות, העומדות ריקות בישוב, לדיירות מחודשות באיכות גבוהה כדי להפכן לדיירות מבוקשות.

2329. דחיית העלייה למושב יעד

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ט בתשרי תשל"ט (30 באוקטובר 1978) :

בעתון "הארץ" נדפסה ידיעה לפיה העלייה למושב יעד שבאזור שגב נחתה, והעלייה על הקרקע

כתבה ובה נאמר בין היתר : "עבור דירת שלושה חדרים דורשים כיום בין 3,000 לירות ל-5,400 לירות בחודש, בהתאם למיקום הדירה, מצבה, והריהוט הנמצא בה. פער המחירים בין דירה מרווחת לבין דירה ריקה מגיע עד לכ-500 לירות בחודש. שכן הדירה צמוד במרבית המקרים לדולר או למדד המחירים ויש לשלמו מראש ל-תקופה של שלושה עד שישה חודשים. חלק מבעלי הדיירות דורשים את התשלומים בדולרים ממש ואילו אחרים מוכנים ל"וותר" ולקבל את התמורה בלירות לפי שער הדולר ביום התשלום."

הנני שואל :

1. האם מוכן כבוד השר להטיל פיקוח על גובה שכר הדירה ?

2. האם מוכן כבוד השר לנקוט צעדים נגד המפרעים שכר הדירה ?

תשובת שר-הבינוי-והשיכון ג. פת :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

2. הבעיה תוקל על-ידי הגדלת הבנייה ותוספת היצע של דירות לשוק.

2332. מצב הדיור בכפר נופך

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ח בתמוז תשל"ח (2 באוגוסט 1978) :

בישוב נופך, בתחום המועצה האזורית מודיעין, יש 40 משפחות בלבד, והן מתגוררות בתנאי צפיפות קשים ביותר. בישוב אין כבישים, אין מדרכות ומבני מגורים רבים בסכנת התמוטטות.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. מה בדעת השר לעשות כדי להטיב את תנאי המגורים של תושבי נופך ?

2. מה עושה משרד הבינוי והשיכון כדי למנוע את הסכנה של התמוטטות מבני מגורים ?

3. מדוע משרדכם לא יקציב תקציבים במסגרת הסלמות פיתוח לסלילת כבישים ומדרכות בישוב נופך ?

תשובת שר-הבינוי-והשיכון ג. פת :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. כפר נופך אינו נמצא בתחום טיפולו של משרדנו מאחר שהמקום אינו מוכר עד עתה על-ידי משרד הפנים ומינהל מקרקעי ישראל.

משרדנו יכול לטפל בנושא הבינוי והתשתית אך ורק בישובים המוכרים על-ידי גופים אלו, ונושאי הבינוי על המבנים והקרקעות מוסדרים עם מינהל מקרקעי ישראל.

לאחר שתהיה הכרה של משרד הפנים במקום זה ונושא הבעלויות, כאמור, יהיה מוסדר יטפל משרדנו ב"ישוב הנ"ל במתכונת הרגילה בישובים הכפריים.

2352. מצב המדרכות בשכונת-הנצחון בדימונה

חברת-הכנסת י. וי. אמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באב תשל"ח (6 באוגוסט 1978) :

הקרקע שייכת לחברת הבנייה ונרכשה בזמנה על ידי החברה בבעלות מלאה.

הדירות מיועדות לאוכלוסיה חרדית, בעיקר זוגות צעירים.

אגודת ישראל קובעת את חלוקת הדירות.

משרד הבינוי והשיכון לא העמיד מימון למטרה זו.

ההלוואה הועמדה על ידי בנק "טפחות" לפי המלצת משרד הבינוי והשיכון.

1760. השימוש כסעיף התקציבי שנועד להקמתן של 300 יחידות דיור

חברת הכנסת א. כץ (עו) שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בסיון תשל"ח (8 ביוני 1978):

בתקציב המפורט של המינהל לבנייה כפרית במשרד הבינוי והשיכון נמצא סעיף של 300 יחידות דיור לבנייה ביישובים חדשים, ומיקומן המדויק אינו מוגדר.

נדע לי כי יחידות אלו מיועדות ליישובים חדשים, בעיקר ביהודה ובשומרון. כן נדע לי כי התקציב חייב לכסות אף את הכשרת השטח ליחידות אלו.

נדע לי גם כי המשרד עבר על תקציבו בסעיף זה. אודה לך אם תשיב לי:

1. מה ההקצאה המדויקת של היחידות שנמשכה מסעיף תקציבי זה וללא יועד?

2. האם ליישובים החדשים, שאינם מופיעים בתקציב, ביהודה ובשומרון משכו יותר מאשר 300 יחידות בפועל? אם כן — מאיזה תקציב?

3. היכן וכמה הושקע בהכשרת שטח מתקציב 300 יחידות הנ"ל?

4. האם התקציב ל-300 יחידות אלו כיסה את הכשרת השטח הדרושה טרם הנחת היסודות?

תשובת שר הבינוי והשיכון ג. פת: (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתקציב משרד הבינוי והשיכון לשנת 1978 יועד סכום של 147 מיליון לירות לבניית כ-300 יחידות דיור, לעבודות התשתית ולהקמת מבני ציבור ביישובים חדשים שהוקמו בשנים האחרונות.

הקמתו של ישוב חדש כוללת כשלב ראשון: עבודות הכשרת השטח והתשתית ליישוב, בניית כ-30-40 יחידות דיור ומספר מבני ציבור כדי לספק את הצרכים הראשוניים של הישוב.

התקציב הנ"ל נועד לתוספת בנייה ביישובים אלה כדי לאפשר קליטת משפחות חדשות נוספות והמשך פיתוחם וגידולם של היישובים. מתוך התקציב האמור לא נועדה להתבצע כל השקעה ביישובי יהודה ושומרון.

להקמת היישובים החדשים ביהודה ובשומרון, שהם בטיפול משרד הבינוי והשיכון, ניתן למשרד תקציב מיוחד, בהיקף של 200 מיליון לירות מעבר לתקציב ה"מאשר". סכום זה מיועד להקמת כ-400 יחידות דיור לפי הפירוט הבא: בגבעון 100 יחידות דיור; בחרס — 200 יחידות דיור; בקרני-שומרון — 100 יחידות דיור.

נדחתה לזמן בלתי-ידוע. מאחר שהמושב עדיין אינו ראוי ליישוב על-אף כל התיאומים וההוראות מצד מתאם פעולות הממשלה בגליל והתערבותו האישית של סגן השר יצחק פרץ, הממונה על אזורי הפיתוח והגליל.

הסיבה לדחיפות ההתנחלות ביישוב החדש עד סוף אוגוסט היתה, בנוסף על כל יתר הסיבות, תחילת לימודי המתנחלים החדשים בבית-הספר האזורי שב-רמת-יוחנן. לפי הכתבה המצב במקום כיום הוא כזה: אין חיבור חשמל לבתים ולמבני הציבור, יש בתים בלי מים ואחרים שלא חוברו לביוב. למרות כל זאת ולמרות הדחיפות, וכן אף שהמתנחלים המיועדים "יושבים על הח"ל" וילדיהם צריכים להתחיל ללמוד, אין מתבצעת עבודה בשטח ולא נעשה שום מאמץ להשלים את בניית המושב. גם עתה טרם נקבע מועד סופי למסירת בתי המושב למתנחלים.

שאלותי הן:

1. האם הידיעה בשלמותה או בחלקה נכונה?

2. האם ככה נמריץ ונזרו את יהוד הגליל?

תשובת שר הבינוי והשיכון ג. פת: (לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מושב יעד יכול היה להימסר למתיישביו עוד בתחילת חודש אוקטובר. במקום חוברו חשמל ומים, אך המת"יישבים העדיפו לעבור אליו מיישובם הזמני רק לאחר השלמת חיבור חשמל למבנה המרכזי וזאת מאחר שעבור דתם קשורה בהפעלת מחשב ולא היו מוכנים לעבור ליישוב החדש ללא המחשב.

חשמל למבנה המרכזי מחובר בימים אלה, והמת"יישבים יעברו תוך שבוע ימים ליישובם החדש.

1305. הדירות הנכנות על-ידי אגודת ישראל בבני-ברק

חברת הכנסת י. זכאי שאל את שר הבינוי והשיכון באום י"ד באדר ב' תשל"ח (23 במארס 1978):

בהמשך לשאלתה מס' 0832, שענית עליה ביום 144 במארס 1978, בנושא הלוואת בנק "טפחות" לצעירי אגודת ישראל, אודה לך אם תשיב לי:

1. באילו מקומות בונים 436 יחידות דיור?

2. מי בונה אותן?

3. למי שייכת הקרקע, ואיך הושגה?

4. למי מיועדות הדירות?

5. מי קובע את חלוקתן ולפי איזו זכאות?

6. מה גודל הדירה?

7. מה הסכום שמשרד השיכון העמיד לבנייה זו, ומי המקבל אותה?

8. מה הוא מקור המימון — תקציב, אשראי בנקאי, מקורות אחרים, ותנאים?

שר הבינוי והשיכון ג. פת:

חברת הבנייה של אגודת ישראל בונה 426 יחידות דיור בבני-ברק, ליד שיכון צה"ל, בהמשך רחוב השומר.

חברת "פרוות" החלה בעבר בחישוב הקריטריונים הנדרשים במועד הרישום לנישואין, ובדרך-כלל מיעד זה הוא כשניים-שלושה חודשים לפני מועד הנישואין עצמו.

הדבר הקל על עשרות זוגות צעירים וקידם את קבלת הדירה בחודשים מספר. כאמור בוטל לאחרונה נוהל זה בחברת "פרוות" על-פי הנחיות משרדך.

לאור מידע זה אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מדוע בוטל נוהל שעזר לעשרות זוגות צעירים בירושלים ?
2. האם בעקבות ביטול נוהל זה יש בכוונת משרד השיכון לשנות את הקריטריונים למתן דירה לזוגות צעירים ?

3. האם בהנחיות משרדך לחברת "פרוות" נקבעו נוהלים וקריטריונים אחרים לזוגות צעירים, ומה הם ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ג. פת :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אסביר בתשובתי את המצב הקיים.

(1) הסיוע בדיוור, הניתן במסגרת התכנית לזוגות צעירים, מושתת על קריטריונים מוגדרים. הקריטריונים משקפים את המצב הסוציו-כלכלי של הזוג ובאים לידי ביטוי בניקוד שצובר הזוג. גובה הניקוד שצובר זוג צעיר נקבע בצורה ממוכנת, ואף תעודת הזכאות שמקבלים הזכאים מוצאת על-ידי מחשב.

חברת "פרוות" היא תחנת הרשמה לזוגות צעירים בעיר ירושלים. אין היא מחשבת ניקוד או קובעה קריטריונים לזכאות. ניתן להירשם דרכה ולקבל באמצעותה הדרכה וייעוץ בכל הקשור בסיוע. כמו-כן אחראית חברת "פרוות" להקצאת דירות בשכירות בירושלים לזוגות צעירים שנמצאו זכאים לכך.

(2) על-פי כללי הזכאות שקבע משרד הבינוי והשיכון בתכנית הסיוע לזוגות צעירים, בשנים האחרונות, זוגות העומדים להינשא אינם יכולים להירשם לתכנית. יוצאים מכלל זה המקרים הבאים : א. זוג המעוניין לגור לאחר נישואיו בישוב-פיתוח. במקרה זה ניתן להירשם לתכנית עד 3 חודשים לפני הנישואין ; ב. זוג העומד להינשא תוך 3 חודשים ומעוניין לרכוש דירה מאחת מחברות הבנייה הציבורית, המוכרות דירות במסגרת התכנית.

(3) פרט לזוגות שצויינו בסעיף 2 לעיל זוגות העומדים להינשא אינם רשאים להירשם לתכנית, וזאת מה-סיבות הבאות : א. כאמור נקבע הניקוד שצובר הזוג על-פי קריטריונים מספר, המשקפים מצב סוציו-כלכלי. לזוג העומד להינשא חסרה אינפורמציה בכמה מרכיבי ניקוד, כגון צורת מגורים וצפיפות דיוור, באופן שהחשיב הנעשה לזוגות העומדים להינשא ומצויינים בסעיף 2 לעיל קובע ניקוד פיקטיבי לזוגות אלו. בשל כך זוגות שטרם נישאו עלולים לצבור ניקוד נמוך מזה שהיו מקבלים אילו היו נרשמים לאחר נישואיהם ; ב. מתן תעודת הזכאות לפני בירור סופי שהזוג נישא עשוי לגרום סיי-בוכים במערכת במקרה של ביטול הנישואים. פרט לכך בשיטה זו מוטלים על מערכת הבנקאות, שבאמצעותה ניתנת הלוואה לרכישת דירה, תפקידי שיטור והפיקוח ש-

1815. הקמת שני מרכזים אזוריים בבקעת-הירדן

חברת-הכנסת מ. דקל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בסיון תשל"ח (18 ביוני 1978) :

בבקעת-הירדן מוקם מרכז אזורי מעלה-אפרים, מרכז אשר יתן שירותי מלאכה, תחזוקה, אספקה וחינוך ליושבי הבקעה. מרכז זה מוקם על-ידי משרד הבינוי והשיכון.

חטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מקימה מרכז מקביל במרחק של 6-7 קילומטר ממעלה-אפרים, מרכז אשר יספק אותם שירותים לאותם ישובים. מרכז שלומציון אושר על-ידי הוועדה לתיכנון ובנייה. המינהל לבנייה כפרית של משרד הבינוי והשיכון יקים גם את מרכז שלומציון.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

- א. האם המידע הנ"ל נכון ?
- ב. האם האוכלוסיה בבקעת-הירדן זקוקה לשני מרכזים ?
- ג. איך אתה מסביר את חוסר התיאום בהקמת שני המרכזים ?
- ד. מה הינך עומד לעשות על-מנת למנוי ביזבוז של מליוני לירות ?
- ה. האם הינך מוכן לפעול למען דיון מחודש בוועדת שרים, או בכל פורום אחר, בסוגיה זו ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ג. פת :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המרכז העירוני מעלה-אפרים, שאוכלס זה עתה, נועד לשמש כמקום מגורים לאוכלוסיה שתועסק במקום ובאזור וכן כמרכז לחינוך, תרבות, מסחר, מלאכה, תע-סיה ושירותים ליושבי בקעת-הירדן.

יושבי הבקעה תבעו כי ילדיהם ילמדו בבית-ספר שיש להקימו ליד המפעלים הכלכליים במרכז שלומציון בבקעה עצמה. ועדת השרים לענייני התיישבות החליטה בזמנה להיענות לתביעת יושבי הבקעה ואישרה הקמת בית-ספר יסודי נפרד בבקעה.

אני סבור כי ראוי היה שילדי הבקעה ילמדו יחד עם ילדי מעלה-אפרים במבנה המודרני והמשוכלל שהוקם בשבילים במעלה-אפרים. עם זאת אני מכבד החלטת ועדת השרים הקודמת שקבעה הקמת בית-ספר יסודי נפרד.

אחיה מוכן לפעול למען דיון מחודש בוועדת השרים בסוגיה זו אם תהיה כוונה לפעול להקמת מבני חינוך וציבור נוספים במרכז שלומציון.

1886. הנוהלים להגשת בקשות לדיוור בירושלים על-ידי זוגות צעירים

חברת-הכנסת א. כץ (עוז) שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ו בסיון תשל"ח (20 ביוני 1978) :

עד לפני כחצי-שנה היה בחברת "פרוות" בירושלים נוהל שזוגות צעירים יכולים להגיש בקשה לשיכון זוגות צעירים כבר בשלב הרישום לנישואין ברבנות.

ביוני 1978 מסרת, שאוכלוסיית בתי-הסוהר בישראל גדלה ושהיא נאמדת כיום ב-5,680 אסירים לערך.

הנני שואל :

1. האם כלולים במספר זה גם העצורים והשפוטים שאינם אזרחים ישראלים ?
2. מה הוא מספר תושבי ישראל הנמצאים בבתי-סוהר ומה היא התפלגותם הלאומית ?
3. מה הוא מספר תושבי השטחים הנמצאים בבתי-הסוהר ?
4. כמה מהם שפוטים וכמה עצורים ללא משפט ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1 : כן.

לשאלה 2 : 2,100 יהודים, 660 ערבים אזרחי יש-ראל.

לשאלה 3 : 2,900 תושבי השטחים.

לשאלה 4 : 472 עצורים עד סיום ההליכים המשפטיים, 37 עצורים מינהליים, 2,363 שפוטים.

1944. הקמת מרכז קניות על-ידי אירגון עובדים

חבר-הכנסת י. זכאי שאל את שר הפנים ביום כ"ב בסיון תשל"ח (27 ביוני 1978) :

אני למד מכלי התקשורת כי אירגון עובדי עיריית ירושלים מתכוון להקים מרכז קניות לעובדי העירייה.

אבקש להשיב לי :

1. האם מקובלת על משרד הקמת מרכזי קניות על-ידי אירגוני עובדים ?
2. אם כן, האם יסייע משרד במימון או יגיש סיוע אחר ?

שר-הפנים י. בורג :

לשאלה 1 : הקמת מרכזי קניות על-ידי אירגוני עובדים בעיריות אינה מקובלת על משרדנו.

לשאלה 2 : בהתאם לאמור לעיל, משרדנו לא יסייע במימון ולא יגיש כל סיוע אחר למטרה זו. יתירה מזאת, משרדנו לא אישר סעיף זה בתקציב עיריית ירושלים והורה לה למחוק סעיף זה מתקציבה ולהימנע מהקצבת מיליון לירות למטרת "מרכז שיווק לעובדים" — כפי שהועידה — הן בשל חוסר משאבים והן בשל ההשלכות העקרוניות של השתתפות רשויות מקומיות בהטבות מסוג זה לעובדים.

1997. טיפול המשטרה בחילומות אשה

חבר-הכנסת צ'י. ביטון שאל את שר הפנים ביום א' בתמוז תשל"ח (6 ביולי 1978) :

השבוע חולק כרוז בחתימת ד"ר א. שרוני, הטון ען כי המשטרה מסרבת לבקש את התערבותם של אמצי העי התקשורת אך מודה בחוסר אונים (צילום הכרוז צורף).

אכן הוזג נישא ; ג. שילוב זוגות שטרם נישאו בתור-הממתינים לדירה בשכירות יגביר את הלחץ על הדיוור בירושלים ללא הצדקה.

הנושא בכללו עומד עתה לדיון עקרוני אצלי, ועם קבלת החלטה אודיעך על כך בפומבי.

1918. עתודת הדיוור לזוגות צעירים

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בסיון תשל"ח (27 ביוני 1978) :

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. כמה זוגות צעירים יהיו במדינה כתחילת שנת 1979 על-פי הערכת משרדכם ?

2. האם צפוי מחסור בדיוור לזוגות צעירים בתחילת שנת 1979 ?

3. אילו אמצעים נוקט משרדכם כדי להבטיח כי בתחילת 1979 לא יהיה מחסור בדירות לזוגות צעירים ?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת :

1. כל שנה נישאים כ-30,000 זוגות צעירים. כ-80% מהזוגות הצעירים יוצרים ביקוש לדירה, חלקם בשכירות וחלקם ברכישיה. כ-5%-6% גרים אצל אחד מבני-הזוג, וכ-14% מתגוררים בדירה של אחד מבני-הזוג.

2. עלול להיווצר מחסור בדירות באזורים מסויימים בארץ. חלק מהזוגות הצעירים יוכלו למצוא פתרון דיוור בעיריות-הפיתוח שבהן לא נוצר מחסור.

3. השנה יוחל בבניית כ-35,000 יחידות דיוור, מהן כ-13,500 בבנייה הציבורית. כמו-כן נעשות פעולות לעידוד הבנייה הפרטית, של קבלנים פרטיים, על-ידי הגדלת האשראי של אוצר הקבלנים ב-50 מיליון לירות.

דיוור מ. ל. מרון :

תודה לשר הבינוי והשיכון.

שר-הבינוי והשיכון ג. פת :

אשר לשאלות של חבר-הכנסת ארבל-אלמולינו, קראתי הבוקר את התשובות על השאלות והן לא סיפקו אותי, אבל בגלל העיצומים לא יכולתי לבדוק את העניין ואני מבקש לאפשר לי לבדוק זאת ביתר יסודיות.

שר-הפנים י. בורג :

אני מבקש רשות לא לענות היום לשאלתה מס' 1187. כפי שאמר שר הבינוי והשיכון, בגלל אילוצים, אימוצים ועיצומים ועוד כמה דברים המתחרים שבגללם לא היה סיפק בידי להכין את התשובה. גם דיברתי עם חבר-הכנסת סת פדר, ומתוך מגמה שוואי קרובה ללבו אני מניח שהוא יסכים.

1858. התפלגות מספר האסירים בישראל לפי לאום ומקום

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר הפנים ביום ט"ו בסיון תשל"ח (20 ביוני 1978) :

בסקירתך לכנסת על פעילות משרד הפנים ביום 5

חברת ב', ישיבה קנ"ב

— שאלות ותשובות (ביטון, בורג, י. תמיר, בן-מאיר, אשל) —

לעניין אחר, והשופט הפנה את תשומת לב המשטרה ל-
קיומו של המקום. חרף כל זאת וחרף פניות חוזרות ונש-
נות למשטרה לא נסגר בית-הבושת והוא ממשיך בפעי-
לותו.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

א. האם נכונות הידיעות המובאות לעיל ?

ב. אם כן, מה בדעת המשטרה לעשות למען חיסול
התופעה ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : בידי המשטרה ידיעות, להבדיל מ-
ראיות, על קיום זנות בשכונת שמואל הנביא בירושלים.
המשטרה פועלת במיטב יכולתה, באמצעים העומדים לר-
שותה ובמסגרת המגבלות של החוק לביעור נגע זה.

2091. הצפירות הנבזות של רכב החירום

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז
תשל"ח (16 ביולי 1978) :

רכב כבאי האש ומגן דוד אדום צויד לאחרונה ב-
צופרים מחירשי אונים המחרדים בלילות לא רק את
הסביבה שבה הרכב נוסע אלא מרחקים גדולים. הנהגים
מפעילים צפירות-יללות אלו ביום ובלילה ובדחופות
גוברת. סבורני שהרעש הוא גבוה ביותר וללא כל צורך,
וכי לשם פילוס דרך אפשר היה להקטינו במידה ניכרת.

אבקש להשיב לי :

מה עושה משרדו כדי להסדיר עניין חדש זה וכדי ל-
התאים את הצפירות לצרכי הנהיגה מבלי שיהיו מטרד
חמור לאוכלוסייה ?

שר-הפנים י. בורג :

קולות צופרי האמבולאנסים ומכבי האש חייבים להי-
שמע לנוהג הרכב במרחק גדול דיו כדי שיהיה סיפק בידו
לפנות את הדרך. בהתחשב בכך שהרעש הנוצר על-ידי
התחבורה, המשאיות והאוטובוסים בכבישי הארץ הוא
גבוה, חייבים קולות הצופר להיות בעלי מפלס רעש גבוה
יותר כדי שישלטו מעל רעש הרקע ויגיעו אל אזני ה-
נוהג במהירות וממרחק סביר. זוהי הסיבה שגם במדינות
אשר אימצו תקנות מחמירות להגבלת פליטת הרעש מ-
כלי רכב הותרו מפלסי רעש גבוהים לצופרי רכב החיר-
ום. עם זאת מאחר שבשעות הלילה מעטה התנועה בדר-
כים ומאחר שרעש הרקע הנו נמוך בהרבה בהשוואה
ליום רב יותר המטרד הסובייקטיבי הנגרם על-ידי
הצופרים. ראוי לבדוק את חממתן של הוראות השימוש
בהם בשעות אלו.

2092. מספר המתגייסות לשירות חי"ח

לאור דעק גיוס הבנות

חברת-הכנסת ת. אשל שאלה את שר הפנים ביום י"א
בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978) :

כבר בשלב זה, אף לפני שהתקבל התיקון המוצע על-
ידי הממשלה לחוק גיוס הבנות לשירות לצה"ל, ירד מס-
פר הבנות המתגייסות עד למחצית לעומת מספרן במח-
זורים מקבילים בשנה הקודמת. בגלל הפגיעה בתמורה

אני שואל :

1. מדוע אין המשטרה פועלת לגילוי האם והדרך
שבה נעלמה ?

2. מה עשתה המשטרה עד כה כדי לגלות את מקומה
של האם ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1 : על-פי ההוראות הקיימות במשטרה לא
חלה עליה, בנסיבות המקרה, חובה לפרסם דבר היעלמה
של רעיית האיש הנזכר בשאלתה באמצעי התקשורת.
לשאלה 2 : המשטרה נקטה אמצעים לגלות את מ-
קום הימצאה של האשה מייד עם קבלתה את הודעת הב-
על על היעלמה. בסופו של דבר הוברר כי היא יצאה את
הארץ מרצונה ביום שבו עזבה את ביתה.

2087. מטרד אקולוגי בפתח-התקווה

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר הפנים ביום י"א בת-
מוז תשל"ח (16 ביולי 1978) :

הגיעני תלונה (שצורפה לשאלתה) של אזרח, ה-
מתייחסת למטרד אקולוגי חמור ברחוב סגולה שבאזור
התעשייה בפתח-התקווה, מטרד הנגרם מפעולת המפעל של
חברת מטלוגיקה בע"מ. מתוך הפנייה עולה הסבל הרב
של תושבי המקום והסיכון הקיים לבריאות עובדי המפ-
עלים בסביבה. לפי עדותו של הכותב, מר מרקין, פו-
על המפעל המטריד בשטח הפתוח, מחוץ למסגרת המבנים,
והדבר מגדיל את הפגיעה פי כמה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. האם ער משרדך לקיום מטרד אקולוגי זה ?

2. אם כן, מה הם הצעדים שנוקט משרדך לסילוקו ?

3. אם לא, האם תנקוט בפעולה מתאימה ?

שר-הפנים י. בורג :

לכל השאלות : משרד הפנים מטיל באופן עקרוני את
האחריות לטיפול במטרדים סביבתיים קיימים ולמניעתם
על הרשויות המקומיות. במסגרת זו הוקמה נוערים יתי-
דות סביבתיות מיוחדות. בזמנו פנה משרד הפנים לעיריית
פתח-התקווה בבקשה להקים יחידה סביבתית, תוך נכונות
מירבית לסיוע במציאת כוח-אדם מתאים ובהקצאת המש-
אבים הדרושים להפעלתה. לצערנו הושבה הצעתנו רי-
קם. לפיכך נמנעה מאתנו קשירת קשר ישיר ואפשרויות
לטיפול בבעיות סביבתיות בתחומיה המוניציפאליים של
רשות מקומית זו.

2090. טיפול המשטרה בבית-ברשת

חברת-הכנסת י. בן-מאיר שאלה את שר הפנים ביום י"א
בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978) :

בעתון "ירושלשטון", עמוד 33, התפרסמה כתבה (ש-
צורפה לשאלתה זו) שנשאה את הכותרת : "תישאר ב-
בית ואל תתערב". זו התשובה שקיבלו דיירים שהפנו
תשומת לב של שוטר לבית-בושת שפועל בשכונה. בכי-
תבה מסופר על בית-בושת הפועל בשכונת שמואל הנ-
ביא, שהינו מטרד לציבור ופוגע בשלוות השכנים. לפי
המסופר בכתבה הועלתה הפרשה בבית-המשפט בקשר

2094. אשפה בחוף הקאנטרי-קלוב

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הפנים ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

סופרת "דבר" בתל-אביב פירסמה כי שטח איסוף אשפה ענקי הולך ונוצר ליד חוף הקאנטרי-קלוב, שהוא אחד החופים היפים והמבוקרים ביותר של העיר. במרחק של מטרים ספורים מסוכת המצילים הצפונית ביותר ש- בחוף נערמות כמויות אשפה גדולות, המשתרעות לאורך של כמה מאות מטרים של שפת הים.

נוכח העובדה שריכוז אשפה לאורך שפת הים מה- וזה מטרד למתרחצים ומכער את נוף הסביבה, רצוני לשאול:

1. האם תואם הפירסום בעתון את המציאות?
2. מי נושא באחריות על שמירת הנקיון של חוף הים בסביבות הקאנטרי-קלוב?

3. האם מהווה ריכוז האשפה ליד שפת הים פג- עה בחוף?

4. באילו אמצעים עומד לנקוט שר הפנים כדי לש- מור על נקיון החוף, למנוע מן המתרחצים מטרד תב- רואתי?

שר-הפנים י. בורג:

לשאלה 1: הפירסום איננו מדויק. לפי עדות מהנדס תברואה מחוזי מדובר בפסולת בנייה ולא באשפה.

לשאלה 2: האחריות במקום היא על עיריית תל- אביב יפו.

לשאלה 3: ריכוזי אשפה בכל מקום שאינו מיועד לכך הם פגיעה בחוק.

לשאלה 4: העירייה לוחמת בתופעה של השלכת פסולת הבנייה.

2095. התחקות מערכת הקשר של המשטרה

חברת-הכנסת א. ידלין שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

אבקש להשיב לי:

1. במה חוזקת המשטרה בתחום המלחמה בפגיעה חטורר בישראל מאז הטבח בכביש החוף?

2. האם ניתן כבר אישור תקציבי לתכנית "אסנת" לפיתוח מערכת הקשר של המשטרה?

3. מתי יתקנו כל ליקויי מערכת הקשר של המש- טרה, ליקויים שנחשפו בעת התקפת המחבלים בכביש ה- חוף?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: מאז הפגיעה המוזכר בשאלתה נמשכות למידת הלקחים והסקת המסקנות.

לשאלות 2-3: בין השאר מתקיימים דיונים בוועדת שרים בראשותו של סגן ראש הממשלה, שמונתה כדי לב- דוק מחדש את כל הקשור לאחריות המשטרה לבטחון פ- ים. צוות משנה בראשות מוזכר הממשלה עושה לקביעת

כמות האדם שיעמוד לרשותו של צה"ל נשמעו הצהרות מחוגי הצבא כי בתנאים אלה לא יוכלו לאפשר בעתיד את שירות חייבות הגיוס במסגרת חייב"ה במשטרת יש- ראל.

אבקש להשיב לי:

1. מה הוא מספר הבנות אשר שירתו בשלוש הש- נים האחרונות במסגרת חייב"ה?

2. מה הוא מספר הבנות אשר התקבלו לשירות ב- חייב"ה במחזור האחרון?

3. מה הוא מספר הבנות אשר קיבלה המשטרה ל- שירות בחייב"ה במחזור המקביל בשנה שעברה?

4. לאור מצוקת כוח האדם שממנו סובלת משטרת ישראל, איך בדעת המשטרה לפתור את בעיית כוח האדם אם לא יתקבלו בעתיד בנות למסגרת שירות חייב"ה?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: בשנת 1975/76 שירתו בחייב"ה 247 חיי- לות לערך. בשנת 1976/77 שירתו 239 חילול לערך. ב- שנת 1977/78 שירתו 227 חילול לערך.

לשאלה 2: חודש אפריל 1978 היה אמור להיות ה- מחזור האחרון שאלי מתייחסת השאלה. במחזור זה היו אמורות להיות מוצבות 40 חילול לשירות המשטרה. ב- פועל לא הוצבו כלל במחזור זה חילול לשירות המש- טרה.

לשאלה 3: במחזור מארס 1977 נתקבלו 40 חיי- לות.

לשאלה 4: המשטרה מקיימת מגעים עם שלטונות צה"ל במגמה להמשיך לקבל חילול במסגרת ח ב"ה. אם מגעים אלה לא יראו פרי, תיבחנה אפשרויות אחר- רות אשר ברגע זה הן בלתי מוגדרות.

2093. תעודות מילווה מלחמה מרצון

לתורמים ערבים

חברת-הכנסת ת. טובי שאל את שר הפנים ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

בעתון "הארץ" מיום 21 ביוני 1978 הופיעה כתבה ובה נאמר, שהמשטרה חוקרת את תלונתם של אזרחים ער- בים שלא קיבלו תעודות מילווה המלחמה מרצון, שמש- לוחן החל בחודשים האחרונים על-ידי בנק ישראל. כמו- כן נאמר, שחלק מהכספים שנתרמו על-ידי אנשים אלה לא הגיע לתעודתו.

אבקש להשיב לי:

1. האם התקיימה חקירה ומה היו תוצאותיה?

2. מה הם הצעדים שנקטו כלפי האזרחים לגביית הכספים ואי מסירתם לתעודות?

3. האם מוכן כבוד השר לפעול כך שכל התורמים יקבלו מבנק ישראל תעודות מילווה?

תשובת שר-הפנים י. בורג:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות: הנושא הוזכר בשאלתה נחקר על- ידי היחידה הארצית לחקירות וטנאה של המשטרה; ה- חקירה טרם הסתיימה.

3. מתי מתכוון משרד הפנים לשלם את החלק הנ"ל תר ?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—2: משרד הפנים בדק את תקציב עיריית טבריה לאור ההנחיות שניתנו עליידי המשרד להכנת תקציבים ולפי עקרונות תקציב המדינה. על סמך הבדיקה נקבע כי מן המשאבים שהועמדו למשרד הפנים הוא יוכל לקבוע את המענק לעיריית טבריה — כ-35 מיליון לירות.

לשאלה 3: עם התוספת לתקציב המדינה ייבדק גם תקציב עיריית טבריה מחדש. יחד עם זאת אין משרד הפנים חייב לקבל את החלטתה של עיריית טבריה, ומחובתו לבדוק את התקציב ולהקצות סכומים לפי הכללים שנקבעו.

2099. עיכוב טיפול עליידי הממשלה בתלונה שהגיש

מר מוחמד חסין שבלי נגד אנשי מושב אילניה

חברת-הכנסת ת. טובי שאל את שרי הפנים ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

קיבלתי העתק ממכתב שנשלח לשר הפנים מהאזרח מוחמד חסין שבלי מהכפר ערב אל-שבלי, שבו הוא מתלונן על שאנשים ממושב אילניה מתנכלים לו בצורות שונות. מונחת לפני גם תשובתה של גילי סגל, עוזרת למזכיר על תלונות הציבור (לשכת הממונה על ביקורת ועל תלונות הציבור ביחידה לתלונות הציבור, המטה הארצי של הממשלה). תאריך מכתב התשובה — 30 במאי 1978, והוא מתייחס לתלונות שהוגשו למשטרת טבריה ב-23 באוגוסט 1977 וב-4 באפריל 1977.

בסעיף 3 של המכתב כתוב: "בתאריך 9 באוגוסט 1977 הגיש בג"ד איסמעיל תלונה במשטרת טבריה בגין התפרצות לצריף השייך לך, השלכת חפצים מתוכו וכן גניבת סוסה וסייף. נפתח תיק פלילי (מספר פ.א. 2493/77). החשוד הואשם, הכחיש את מעשה ההתפרצות והגניבה אך הודה בלקיחת הסוסה והסייף, לטענתו — כיוון שלא ידע למי הם שייכים. הסוסה והסייף הוחזרו לך על-ידי מושב אילניה לאחר ששילמת תמורת הזנתם לזוועד המושב. טרם הוחלט בדבר גורל התיק הפלילי".

הנני שואל :

1. מה הן הסיבות לאורך הזמן — כשמונה חודשים — מיום הגשת התלונה ועד לקבלת התשובה שנדרש לבירור התלונות ?

2. למה טרם הוחלט בדבר גורל התיק הפלילי שמספר פ.א. 2493/77 אף שהנאשם הודה שאמנם לקח את הסוסה והסייף, וטען שלא ידע למי הם שייכים ?

3. האם מוכן כבוד השר לפעול למען הפסקת ההתנכלויות וההטרדות של אנשים ממושב אילניה נגד האזרח מוחמד חסין שבלי מהכפר ערב אל-שבלי ?

תשובת שרי-הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: העיכוב במתן התשובה לתלונתו של מר שבלי נבע מן הצורך שהתעורר להשלים את הבירור בכמה נקודות כדי שניתן יהיה להשיב למתלונן תשובה שלמה ומדויקת. על עיכוב זה הובעה התנצלות של לשכת הממונה על הביקורת ועל תלונות הציבור במטה הארצי במכתב מיום 30 במאי 1978 הנוכח בשאלתה.

האמצעים הדרושים למשטרת ישראל כמתחייב מתפקידיה ומאחריותה לבטחון פנים.

2097. מגורי ערבים מהשטחים במדינת ישראל

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שרי הפנים ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

בשידורי ישראל מיום שישי, 30 ביוני 1978, נמסר ששר החקלאות מר אריאל שרון אמר כי ארבעים אלף ערבים מיהודה ושומרון ורצועת עזה עברו להתגורר בישראל.

רצוני לשאול :

1. האם תואם המספר שנמסר עליידי שר החקלאות את המציאות ?

2. אם כן, על יסוד מה ניתנה זכות לתושבי יהודה ושומרון להתגורר בשטחה של מדינת ישראל ?

3. באילו ישובים הם מתגוררים ?

4. האם הוקנתה להם אזרחות ישראלית ?

5. אם כן, לכמה ועל יסוד מה ?

6. האם הם רכשו נכסים בישראל ? אם כן, אילו ?

שרי-הפנים י. בורג :

לשאלה 1: אין למשרדי נתונים ולכן אינני יכול להתייחס למספר שנקבה חברת הכנסת.

לשאלות 2—3: יש להבדיל בין שלושה מצבים — א) תושבי יהודה ושומרון, באלפים — כפי הידוע — עובדים בישראל וכתוצאה מכך "נמצאים" בישראל. אין זאת אומרת שבכך הם רכשו זכות מגורים בה ; ב) אנשים מן השטחים שקיבלו מסיבות מיוחדות רשיון שהייה זמני ומסמפרם הוא זעום ביותר ; ג) אנשים שאושרה בקשתם לאיחוד משפחות לישראל.

לשאלות 4—5: לגבי שני הסוגים הראשונים התשובה היא כמובן שלילית.

לשאלה 6: העניין אינו בטיפול משרד הפנים.

2098. טיפול משרד הפנים בנרעון של עיריית

טבריה

חברת-הכנסת ת. טובי שאל את שרי הפנים ביום י"א בתמוז תשל"ח (16 ביולי 1978):

בעתון "ידיעות אחרונות" מתאריך 20 ביוני 1978 הודפסה כתבה ובה נאמר, שעיריית טבריה לא תוכל לשלם לעובדיה את משכורת חודש יוני שכללה מפרעות גדולות לעובדים. כמו-כן נאמר שקופת העירייה סובלת מגרעון של 60 מיליון ל"י, וכי הממשלה הבטיחה סכום של 35 מיליון לירות, ולגבי היתרה — לא ברור מגיין תי-לקח.

אי לכך הנני שואל :

1. מה הם הצעדים שנקטו עליידי משרד הפנים ושר הפנים הוחלט להחזיר לעיריית טבריה 35 מיליון ל"י רות בלבד ?

2. מדוע שולם רק סכום של 35 מיליון לירות בלבד לעירייה ?

2169. העלות הריאלית של ההבראה ודמי ההבראה המשולמים לעובר

חברת הכנסת א. שריר שאל את שר האוצר ביום כ"ה בתמוז תשל"ח (30 ביולי 1978):

דמי ההבראה המשולמים היום לעובר הם נמוכים בהרבה מההוצאות הריאליות של הבראה (זאת מבלי לקחת בחשבון את ההוצאות לאשה וילדים) דבר זה גורם ש-עובדים רבים לא יוצאים להבראה, תופעה הפוגעת חמור רות בבריאות ואף בייעילות המשק ובתפוקתו.

אי לכך אבקש את כבוד להשיב לי:

האם מוכן כבוד השר לבדוק את התאמת דמי ה-הבראה לשיעורים הריאליים כדי לאפשר לעובדים לצאת להבראה שנתית?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שיעור קצובת ההבראה והנופש המשתלמת לעובדי המדינה מבוסס על הסכם מחייב עם הסתדרות עובדי ה-מדינה. שיעור זה נתון לעידכון מדי שנה בשנה בתיאום עם הסתדרות עובדי המדינה. שיעור קצובת ההבראה ל-שנה זו עולה על התעריף ליום הבראה בבתי ההב-ראה של קופת חולים, ולדעתנו זה שיעור הולם, בהת-חשב במגבלות התקציב ובמצב הכלכלי.

2170. מיפול בתיקי מס הכנסה

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזילינו שאלה את שר האוצר ביום כ"ה בתמוז תשל"ח (30 ביולי 1978):

בעתונות פורסם על שיתוק שחל בעבודתה של מח-לקת החקירות של מס הכנסה. אחת הסיבות לכך היא הצטברות של אלפי תיקים המהווים "צוואר בקבוק" והמשתקים את הפעילות השוטפת.

נוכח העובדה שההתחמקות מתשלום מס אמת מת-רחבת, וכי כל פיגור בבדיקת התיקים של שנים קודמות ושל השנה השוטפת מעודד מעלימי מס הכנסה, רצוני ל-שאל את כבוד השר:

1. האם תואם הפירסום בעתון את המציאות?
2. מה הוא מספר תיקי מס הכנסה של השנים ה-קודמות אשר הצטברו?
3. מה הן הסיבות שגרמו הצטברות כה גדולה של תיקים?

4. באילו אמצעים עומד לנקוט המשרד כדי לתדבק את הפיגור וכדי להבטיח טיפול שוטף בתיקי מס הכ-נסה?

סגן שר האוצר י. פלומין:

1. לא.

2. מספר התיקים המאטריאליים, שבהם מדובר בע-בירות מהותיות ורציניות, המצויים בטיפול הוא 130 תיק (נכון לסוף יולי 1978). מספר התיקים הטכניים כנ"ל הוא 7,391 תיק (נכון לסוף יולי 1978).

3. אין לומר כי מדובר בהצטברות בלתי סבירה של תיקים, בעיקר טכניים, שכן הכמויות שצוינו בתשובה ל-שאלה 2 תואמות את תכנית העבודה של מחלקת הח-

לשאלה 2: העיכוב בהחלטה בדבר גורל התיק הפ-לילי שנפתח בעקבות תלונתו של מר שבלי נבע מן הצורך להשלים את החקירה בו על-פי הנחיותיהם של הגורמים המוסמכים לכך במשטרה. עצם הגשת התלונה בדבר טי-פול לקוי בתיק גרמה לעיכוב מסוים בהשלמתו משום שהיה צורך להעביר את התיק הפלילי לגורמים העוסקים בבירור תלונות הציבור במשטרה, דבר המעכב את סיום הטיפול בתיק עצמו.

לשאלה 3: אין בידי מידע על התנכלויות של אנשי אילניה למר שבלי. מר שבלי הגיש למשטרה שתי תלו-נות נגד אנשי אילניה, אשר בינם לביןנו קיים סיכסוך שמקורו בהימצאות הצריף של מר שבלי על אדמות אי-לניה ובשימושיו במי מעיין הנמצא על אדמות מושב אי-לניה. תלונות אלה טופלו על-ידי המשטרה במקובל.

2168. רכישת מניות ומכירתן על-ידי משקיעים מוסדיים

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזילינו שאלה את שר האוצר ביום כ"ה בתמוז תשל"ח (30 ביולי 1978):

בעתונות פורסם שהמשקיעים המוסדיים רוכשים כמו-יות גדולות של מניות מהנפקות חדשות ומוכרים אותן ימים מספר לאחר ההנפקה במחירים די גבוהים.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם תואמת פעולה זו של המשקיעים המוסדיים את החוק?

2. אם לא, באילו אמצעים עומד לנקוט שר האוצר כדי למנוע פעולות אלה מצד משקיעים מוסדיים?

סגן שר האוצר י. פלומין:

1. ההסדרים של השקעות משקיעים מוסדיים מהנ-פקות במקור אינם כלולים בחוק.

2. נהוג היה עד כה משקיעים מוסדיים החזיקו במשך חצי שנה בהשקעות מההנפקות במקור, אולם יכ-לו, לפי שיקול דעתם, בקרות אירועים מסויימים שהוכ-רו על ידי הבורסה, למכור גם לפני כן עם חובת דיון וחשבון לבורסה לאחר מעשה. לפי הכלל שנקבע על ידי הבורסה לגבי רכישות על-פי תשקפים המתפרסמים החל מיום 1 בספטמבר 1978 לא יהיה עוד משקיע מוסדי רשא-י למכור מאותה רכישה אלא במקרים מיוחדים, וזאת רק על פי אישור מראש של הבורסה לגבירות ערך.

היו"ר מ. ל. מרון:

שאלה נוספת לחברת הכנסת ארבל-אלמוזילינו.

שוענה ארבל-אלמוזילינו (המערך):
האם אפשר לדעת אם מאז שהוגשה השאלתה חל שיפור בתחום זה?

סגן שר האוצר י. פלומין:

השבתי שעל פי תשקפים שנכנסים למחזור, החל ב-1 ביולי 1977, שבו כללי המשחק משתנים, חל שיפור. אין לנו אפשרות — ואני חושב שגם לא נכון יהיה — לשנות את כללי המשחק לגבי אותם משקיעים מוסדיים שרכשו על סמך תשקפים ומצב עובדות מסויים שהיה נכון לפני שינוי המדיניות. לגבי העתיד — החל מתש-קפים חדשים שיתפרסמו ב-1 בספטמבר 1978 ואילך.

תשובת פנן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א.— באגף המכס והבלו קיים נוהל מזה שנים רבות, שעובדים המועסקים בשעות נוספות חייבים להחזיר תוספת כספי המכס המיועדים לכך. הנהל קיים במשרד ממשלה אחרים ומתבסס על התקשי"ר.

ג. לאחרונה הוצאו על-ידי מנהל המכס הוראות מפורטות יותר לכל הממונים ביחידות האגף כדי למנוע חריגות בנושא.

2251. מועד פרעון של פוליסות ביטוח חיים

חברת הכנסת א. שריר שאל את שר האוצר ביום י' באב תשל"ח (13 באוגוסט 1978):

מבוטח בעל פוליסת ביטוח חיים אשר הגיעה לפדיון אינו מקבל בדרך כלל את דמי הפוליסה אלא כעבור שישה חודשים. בתנאי האינפלציה של היום מהווה דבר זה הפסד כבד למבוטח ורווח כספי ניכר לחברת ביטוח.

1. האם יואיל כבוד השר להמציא נתונים לגבי התפלגות התשלומים של פוליסות שהגיעו לפדיון?

2. בהתחשב בעובדה שהחברות יודעות חודשים ואף שנים מראש על מועד פדיון של הפוליסה, הנכון כבוד השר לפעול למען ביצוע תשלומים תוך שבועיים שלושה מיום הגיע הפוליסה לפדיון?

תשובת פנן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא ידע לנו על מקרים שבהם דחו חברות ביטוח במתכוון מועד של פדיון פוליסה. ברוב הפוליסות מותנה הפדיון בהחזרת טופס תעודת חיים. לעתים מתעכבת המצאת מסמכים אלו על-ידי המבוטח ואז יש דחייה בתשלום. אין לנו נתונים על סדר הגודל של דחיית אלו.

2. משרד האוצר הוציא לחברות הביטוח תיקון הפוליסה, שלפיו היום הקובע לעניין ההצמדה יהיה יום התשלום. המשא-ימתן עם חברות הביטוח בנושא זה עדיין לא הסתיים. ייתכן שיימצא פתרון לכך על-ידי חקיקה, והעניין נבדק עתה במשרד המשפטים.

2255. תשלום למבוטחים שרכבם הורד מן הכביש

חברת הכנסת א. שריר שאל את שר האוצר ביום י' באב תשל"ח (13 באוגוסט 1978):

בתאונות רכב המוגדרות כהפסד מוחלט, כאשר הרכב מורד מן הכביש, אין חברות הביטוח מוכות את המבוטח בחלק היחסי של השנה במקרה של תשלום מראש של כל הפוליסה.

אי לכך אבקש להשיב לי:

הנכון כבוד השר לבדוק אפשרות של זיכוי המבוטח בחלק היחסי של הפרמיה במקרה של תאונה שבעקבותיה הרכב מוכרז כאבדה מוחלטת ומורד מן הכביש?

תשובת פנן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חוק הביטוח קובע כי תמורת פרמיה נקובת תפצה

קירות לשנת העבודה 1978/79. בשנה זו נקבע לטפל ב-12,460 תיקים טכניים וב-150 תיקים מאטריאליים. התכנית הזאת הביאה בחשבון גם את הצטברות התיקים ה"נ"ל והיא תואמת את דין-וחשבון ביצוע תכנית העבודה לשנה הקודמת.

4. כאמור לעיל אין מדובר בפיגור, אף כי אין לכך חד שמחלקת החקירות עמוסה. ניתן לפתור את הבעיה ולתת תנופה לסיום מהיר יותר של טיפול בתיקים על-ידי תוספת כוח אדם מקצועי הן למחלקה והן לפרקליטות, שם קיים מחסור חמור בפרקליטים שצריכים להכין את התביעות ולייצגן בבית-המשפט.

2171. ביטול לשכות השרים בתל-אביב

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את שר האוצר ביום כ"ה בתמוז תשל"ח (30 ביולי 1978):

בעתונות פורסם ששר האוצר, מר שמחה ארליך, החליט לסגור את לשכתו בתל-אביב ולרכז את כל פעולות משרדו בירושלים.

נוכח העובדה שעם כינון הממשלה החדשה ניתנה הצהרה שהממשלה תפעל להעברת כל משרדיה הנמצאים בתל-אביב לירושלים, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. אילו משרדים ולשכות שרים הועברו מתל-אביב לירושלים במשך השנה מיוני 1977 עד יוני 1978?

2. כמה משרות של עובדי המשרדים הממשלתיים בתל-אביב בוטלו בתוקף העברת המשרדים לירושלים?

3. כמה עובדים מתל-אביב הועברו לירושלים?

4. כמה עובדים נוספים מועסקים במשרדים בתל-אביב?

5. מתי תיושם ההחלטה לביטול כל לשכות השרים הנמצאות בתל-אביב?

פנן שר האוצר י. פלומין:

לשאלות 1—5: בתקופה מיוני 1977 עד יוני 1978 לא הועברו משרדים ולשכות שרים מתל-אביב לירושלים. בתקופה זו נמשכה בירושלים בנייתם של מבנים המיועדים להעברת משרד הבינוי והשיכון, משרד החקלאות ומשרד הבריאות. הבנייה תסתיים בעוד כשנה, ובמועד זה יועברו משרדים אלה לירושלים. יש לציין כי הפעלתה של לשכת שר האוצר בתל-אביב הופסקה, ובעקבות זאת מתבטלות שתי משרות של עובדים אשר איישהו.

2196. ריווח על שעות נוספות של עובדי המכס

חברת הכנסת פ. גרופר שאל את שר האוצר ביום כ"ה בתמוז תשל"ח (30 ביולי 1978):

מפירוטומים בעתונות נודע לי כי עשרות עובדי מכס מדווחים על שעות נוספות שלא הוטבעו בכרטיסי השעון. לכן נשאל כבוד השר:

א. האם מתאים הדבר לנוהל ו/או לתקשי"ר?

ב. האם מודע המשרד לחומרת העניין?

ג. אילו צעדים ינקוט משרדך כדי למנוע מצב פסול

זה?

— שאלות ותשובות (פלומין, ברמן, ארבל-אלמולינו); חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 8) (מרון, י. תמיר) —

2273. העברת תיקי מס הכנסה ממחלקת החקירות לפרקליטות המדינה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את שר האוצר ביום כ"ו באב, תשל"ח (29 באוגוסט 1978):

בעתון "דבר" פורסם שמחלקת החקירות של מס-הכנסה מעבירה רק חלק קטן מהתיקים שבטיפול להפרקליטות המדינה לשם הגשת תביעות משפטיות וזה בגלל העומס הגדול המוטל על הפרקליטות.

רצוני לשאול:

1. כמה תיקים הועברו על-ידי מחלקת החקירות של מס הכנסה לפרקליטות בשנת 1978?
2. כמה תיקים שטרם הועברו לפרקליטות נמצאים בטיפול של מחלקת החקירות?
3. באילו אמצעים עומדים לנקוט כדי להדביר את הפיגור בהגשת תיקים לפרקליטות?

פגן שר האוצר י. פלומין:

יש לי הפרטים אבל אני חושב שחברת-הכנסת ארבל-אלמולינו קיבלה את התשובה, פחות או יותר, לשאלה-תה זו במסגרת תשובתי לשאלתה 2170. אם היא עומדת על תורה, אני מוכן לחזור על הדברים.

שרשנה ארבל-אלמולינו (המערך):
יש בשאלתה זו דבר נוסף.

פגן שר האוצר י. פלומין:

בבקשה, אני מוכן לקרוא את התשובה. זו אמנם אותה מאטריה, אבל בבקשה.

1. בתקופה ינואר — אוגוסט 1978 העבירה מחלקת החקירות לפרקליטות 54 תיקים מאטריאליים ו-2,774 תיקים טכניים.

2. מלאי התיקים במחלקת החקירות ליום 1 בספטמבר 1978 היה: 107 תיקים מאטריאליים ו-7,692 תיקים טכניים.

3. למרות העומס הרב הקיים במחלקת החקירות אין פיגור בהגשת תיקים לפרקליטות, והמלאי שצויין בתשובה לסעיף 2 תואם את תכנית העבודה של המחלקה. על פי תכנית העבודה לשנת 1978/79 תטפל מחלקת החקירות ב-150 תיקים מאטריאליים ו-12,460 תיקים טכניים, ועל-פי קצב העבודה עד כה סביר להניח שהמחלקה תעמוד בביצוע התכנית.

הי"ר מ. ל. מרון:
תודה.

חברת הביטוח את בעל המכונית בעד נזק שיקרה במשך זמנה למכונית המבוטחת. כאשר חברת ביטוח מפצה בעד נזק כולל של הרכב, והרכב מורד מהכביש, הרי היא ממלאת את ההתחייבות שהיא קיבלה על עצמה תמורת הפרמיה ששילם המבוטח, ושוב אין היא חייבת למבוטח מאומה. משום כך לא נראה מוצדק לדרוש מחברת הביטוח להחזיר חלק יחסי של הפרמיה.

2272. רכישת קרקע פרטית על-ידי מינהל מקרקעי ישראל

חברת-הכנסת י. ברמן שאל את שר האוצר ביום כ"ו באב, תשל"ח (29 באוגוסט 1978):

המינהל הכללי של מקרקעי ישראל הודיע בטלוויזיה, ב-17 באוגוסט שנה זו, כי המינהל רוכש קרקעות פרטיות וכי יש תועלת מרובה יותר כאשר הקרקע נמצאת בבעלות המדינה.

היואיל כבוד השר להשיב לי:

א. האם האוצר מאשר תקציבים לרכישת קרקע פרטית על-ידי מינהל מקרקעי ישראל?

ב. מה הוא הסכום הכולל שהוצא למטרה זו בשנתיים האחרונות?

פגן שר האוצר י. פלומין:

א. בתקציב המינהל לשנת 1978 מוקצב סכום של 45 מיליון לירות בעד רכישת קרקע למטרות הבאות:
1. רכישות בארץ — 18 מיליון לירות — רכישות לצרכי התיישבות עירונית וחקלאית בעיקר באזור הגליל. הרכישות נועדות להשלמת שטחי קרקע ולריכוזם; 2. רכישות בסביבות ירושלים ובשטחים — 20 מיליון לירות. הרכישות הן בתיאום קמ"ט נכסים בממשל, ובאות בהמשך לא-לה: א) החלטות הממשלה על התנתלות באזורים אלו; ב) החלטות ועדת מנכ"לים לענייני השטחים; 3. רכישות בחליפין — 2 מיליון לירות — רכישות קרקע כנגד מכירת לשם איחוד בעלויות ושטחים; 4. פדיון זכויות קרקע חקלאית — 5 מיליון לירות — תשלום פיצויים בעד התרת חווה חקירה עם המינהל לשם ריכוז קרקעות בשביל ישובים חקלאיים, בעיקר באזור ההר והפרוזדור.

ב. סכומי הוצאה בשנתיים האחרונות: בשנת הכספים 1976/77 הוצא סכום של 25 מיליון לירות; בשנת הכספים 1977/78 הוצא סכום של 10 מיליון לירות.

ב. חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 8), תשל"ח — 1978 * (הצעת חבר-הכנסת י. תמיר)

יוסף תמיר (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הבנייה הבלתי חוקית בארץ היא אחד הפשעים החמורים ביותר נגד התבונה הישראלית. זהו פשע נפוץ ביותר המערער את סדר הדין המינהלי והמשפטי. הוא פוגם בתקינות חיינו. הבנייה

הי"ר מ. ל. מרון:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות חוק של חברי הכנסת והצעות לסדר-היום. לפנינו חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 8), תשל"ח-1978, של חברת-הכנסת יוסף תמיר. בבקשה.

חזית להפלת החוק, בלא שאלה שאירגנו את הישיבה ידעו על כך, וב־12 קולות נגד 12 קולות החוק נפל. אני מתחיל בחקיקה הזאת מתחילתה, מההצעה הטריטורית. ה־הצעה אושרה ללא עוררין על־ידי אנשי החקיקה. המעולים בבית ועל־ידי אנשי החקיקה והמשפט במשרד הפנים, וכן פה אחד בוועדת הפנים. החוק נתמך ללא יוצא מן הכלל על־ידי כל ראשי השלטון המקומי המחפשים אמצעים ל־התגבר על הבנייה הבלתי חוקית, התופעה האנטי־חברתית והאנטי־סביבתית המסוכנת.

אדוני היושב־ראש, אומר בכמה מלים מה אומר ה־חוק. חוק נותן בידי האחראים לשלטון המקומי את ה־סמכות להרוס את המבנה הבלתי חוקי באיבו, בראשיתו, בטרם אוכלס, כי כאשר הוא מאוכלס קשה לפנותו וקשה להחזיר את המצב לקדמותו. החוק נותן בידי ראש השל־טון המקומי את האמצעים המינהליים החסרים היום בחוק הקיים כדי שיוכל להתגבר על הפשיעה הזאת. יש בו סעיפים שנותנים תשובה לכל הבעיות הכרוכות בהתפת־חות מסוג זה, ואני בטוח שעם קבלתו ירווח לרשות ולאזרחים שומרי החוק.

כדי שלא יפול אדם קרבן להריסה שלא בדיון נוסח תיקון בסעיף י"ג, ונאמר בו: בוצעו הריסה, פירוק או ס־לוק של בניין על־פי צו שניתן או בוצע שלא בהתאם ל־סעיף זה או שנתברר שהיתה טעות, יינתן לאיש הניזוק — אני לא מתאר לא שיהיו מקרים כאלה אבל במקרה שיהיו — הפיצוי המתאים בהתאם לחוק המוצע בזה.

זו אחת החקיקות החשובות בתחום המינהלי הפנימי ובמשטר חיינו. אני מציע לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק ולאשרה.

היו"ר מ. ל. מרון: אני מזמין את שר הפנים להשיב להצעה.

שר־הפנים י. בורג:

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, איש אינו יכול לומר שחבר־הכנסת תמיר אינו עקבי, והראיה שהוא מע־לה בכנסת זו אותה הצעה שהעלה בכנסת הקודמת. הש־אלה היא אם הכנסת תמיד עקבית, באשר עניין זה הועבר לוועדה, התקבל בוועדה, ובכל זאת כאשר הגיע לקריאה סופית הוא לא התקבל.

החוק עוסק באחת הבעיות החמורות ביותר, הבנייה הבלתי חוקית. יש אולי ספק לגבי סעיף אחד או שניים, אם זו באמת התשובה שתביא לפתרון הבעיה. אבל זה עניין רציני שראוי שייבדק, ובחפץ רב אני מציע ל־העביר זאת לוועדה.

היו"ר מ. ל. מרון: אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 8), תשל"ח—1978, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

הבלתי חוקית מעשירה פורקי עול ומאמללת את הא־חרים. היא תופעה שלילית שאין לה אח ורע בעולם. ממדיה בישראל הם כממדי מגיפה.

משה שמיר (הליכוד): לא רק בנייה בלא רשיון, גם פינוי ישובים הוא פשע גדול.

יוסף תמיר (הליכוד): היא תופעה שאין לשאתה. היא מעמיסה עומס בלתי נסבל על השירותים המוניציפאליים, שאינם יכולים ל־מוד בסדרי העדיפויות בגלל אי ההתאמה ואי־התיכנון של הבנייה הבלתי חוקית לבין השירותים. הבנייה הבלתי חוקית גורמת להידרדרות אזורי דיור ועיור והופכת אותם ל־"סלאמס". היא הורסת את הסביבה ואת איכות החיים בה. הבנייה הבלתי חוקית מכערת את נוף ארצנו ואת נוף הערים. הבנייה הבלתי חוקית נעשתה חלק מעסקי העולם התחתון, ואף של אזרחים. הפורקים את עולה של המדי־נה ואינם מקיימים את חוקיה. לאחרונה מהווה אמצעי זה אף נשק פוליטי לתפיסת שטחים ולבנייה בלתי חוקית באזורים בלתי מתוכננים. מספר התיקים של בתי־המש־פט אשר לגביהם הוצאו צווי הריסה מגיע אולי לשתי רב־בות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה): הרבה יותר.

יוסף תמיר (הליכוד): הרבה יותר משני רבבות. תארו לעצמכם את ממדיה של הפשיעה הזאת. פסק־דין של בתי־המשפט אינם מת־בצעים. בזיון בתי־המשפט בתחום זה הפך להיות בזיון קולקטיבי. הזרוע השיפוטית איננה עומדת על קיום פס־קידהין. אני רוצה להביע בזאת את פנייתי ואת תמייתי על שהיועץ המשפטי לממשלה איננו מפעיל כדין את החוק אשר נותן לו את הסמכות להביא לידי כך שפסקי דין יתבצעו.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה): שידאג שהרשויות המקומיות יבצעו אותם.

יוסף תמיר (הליכוד): או הרשויות המקומיות או האדם אשר עליו פסק־הדין.

אין לשאת עוד את המאמץ הזה. כדי למנוע תופעה אנטי־חברתית קשה זו נעשה לאחרונה מאמץ משולב של חברי הכנסת על־ידי חקיקה פרטית, ועל ידי הממשלה באמצעות משרד הפנים, כדי לבלום את ההפקרות בתחום הזה. יש להביא לידי כך שהמדינה תיבנה על־פי חוקיה, חוק התיכנון והבנייה וכל המשתמע ממנו.

זה עתה החוק תיקון מס' 9 הפותר כמה מן הבעיות, אולם אין די בכך.

עתה בא אני להציע את התיקון מספר 8. חברי הכ־נסת, תיקון זה עמד לפני הצבעה בקריאה שלישית בכנסת הקודמת, כאשר לפתע הקימו אנשי רק"ח ואנשי מפ"ם

ג. הצעות לסדר-היום

1. הודעת ראש הממשלה על מילווי במקום מענק מארצות-הברית

ראל יהיה רב. לבד מן המחיר הבטחוני, לבד מן המחיר המדיני — שאני מקווה שיתברר במשך הזמן לחיוב — המחיר הכלכלי יהיה רב.

מימון כל אלה עליידי הלוואות בלבד יגביר את תלותה של ישראל בארצות-הברית לאורך ימים, יהפוך אותנו לגרורה כלכלית של ארצות-הברית ויגביר את השפעתה של ארצות-הברית בקביעת מדיניותה של ישראל בכל התחומים. ויתור מראש על המרת השקעות אלה בסיוע בדרך של מענק עלול להתפתח בכבייה לדורות לכלכלה הלאומית של ישראל. דרך זו תעלה את היקף חובות החוץ במקום להפחית אותם. חובות החוץ הגיעו כבר ל-12 מיליארד דולר, והם עלולים לתפוח ולהכביד את נטלם על תקציבה של ישראל ולהוות מוקד נוסף לאינפלציה דוהרת, למדורת אינפלציה מתלקחת במהלך הזמן. היא תגדיל את הנטל של החזר חובות ותשלומי ריבית על תקציב המדינה, נטל שכבר הגיע למעלה מ-30% ומהווה אחד הגורמים העיקריים של האינפלציה הישראלית. היא תמנע מאתנו לקצץ את חובות החוץ של המדינה ועל ידי כך להתפנות, לאפשר התמודדות אפקטיבית יעילה באינפלציה הדוהרת. היא תגרום לכך שב-עית מאזן התשלומים של ישראל, במקום להמעיט את נטלה, להיות קלה יותר, להיות פחות אקוטית, תהפוך לבעיה חריפה, בעיה לוחצת, בעיה שתמשיך להאיץ את קצב הפיתוחים ונידח המטבע כדי להתמודד עם בעיית המאזן המסחרי. במקום להשתמש בהודמנות הזאת של סיוע כלכלי מאסיבי מצד ארצות הברית ופיצוי על השקעות ישראל בסיני כדי לבלום את האינפלציה, כדי להתפנות לבעיה הזאת שהיא סרטן חברתי ובעיה כלכלית ממדרגה ראשונה למשק הישראלי, אנחנו עלולים להאיץ אותה, להחיש אותה, להביא אותה לתהליך של סיחור והידרדרות בלתי נמנעים.

אני חושב שבדברי ראש הממשלה היה מהלך בלתי שקול וקל דעת, מהלך שמחירו הלאומי יהיה כבד, מהלך של ז'סטה אישית, אבירות בלתי מובנת על חשבוננו של עם ישראל לטווח ארוך. אני עדיין מקווה שהנוק יכול להימנע, אם כי אין כל סימוכין לכך.

על הממשלה, לפי דעתי, להבהיר בהקדם את עמדתה באורח צלול שאין עמדה זו שהובעה מייצגת את מדיניותה, שהיתה זו פליטת פה שמדיניותה היא לאפשר לישראל להמיר את השקעותיה בסיני ולממן את השקעותיה החדשות שינבעו מן ההסכם בדרך של מענק, כמקובל במצבים אלה בין מדינות, בדרך שתאפשר לישראל לצאת אל המרחב הכלכלי מאינפלציה דוהרת, להתמודד עם הבעיות האמיתיות שלה ולא להכביד על עצמה בהתייבבות ארוכת טווח, בתלות גוברת בארצות-הברית ובהגדלה ניכרת של חובות החוץ וחלקם בתקציב המדינה, לאפשר לעצמנו שהשלום יהיה לא רק ראשית פתח של יחסים חודשים בין העמים אלא גם פתח וראשית תקווה להבראת המשק והחברה.

ח'י"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני רוצה לה-

ח'י"ר מ. ל. מרון :

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת גד יעקבי, להעלות הצעתו בעניין הודעת ראש הממשלה על מילווי במקום מענק מארצות-הברית.

גד יעקבי (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היינו עדים בסוף השבוע שעבר לדברים חפוזים וקליידעת שעלולים להיפוך במהלך הזמן למחדל כלכלי-לאומי לאורך ימים. הודעתו של ראש הממשלה כי ישראל מבקשת מארצות-הברית מילווה ארוך טווח ולא מענק הינה ז'סטה, מחווה של אבירות גבוהה שמזכירה ויתור מראש אחר, שגם הוא עלה במחיר רב ומיותר במהלך המשאומתן המדיני, ושהוא עלול בסופו של דבר להתברר כנסיגה לקווי 1967 בכל הגזרות וכהקמת אוטונומיה שאת הסגנונית הראשונה שלה יכולנו כולנו לשמוע אמש, כאשר הטלוויזיה שידרה אסיפה רבת-משותתפים בשכם, שבה קראו הדוברים לחזרה להר-הבית בירושלים וליפו שליד תל-אביב. אני שמח שגם שרים וחברי כנסת מן הקואליציה ביקרו בחריפות את הדברים המזיקים שהשמיע ראש הממשלה בתחום הכלכלי, דברים, שכאמור, עלולים להפוך למחדל כלכלי-לאומי של מדינת ישראל לטווח ארוך. אני מקווה שעדיין ניתן יהיה לתקן את המעוות, אם כי דברים שנאמרו עליידי ראש מדינה למוכיר המדינה של ארצות-הברית הם בעלי תוקף ועלולים להפוך להודעתה הרשית מית של ישראל במהלך הברורים הכלכליים המתקיימים עתה בין שני הצדדים.

ישראל, למיטב הכרתי, זכאית לסיוע רב-היקף מארצות-הברית בדרך של מענק ולפיצוי מלא ממצרים על השקעות שעשתה. יש בהסכם זה נטל כספי שהיא נטלה על עצמה לעתיד והימנעות משמעותית מהכנסות הגובעות מהשקעות ומשטחים. ארצות-הברית חייבת בסיוע כזה לישראל משום שהישיגה הממשלית בהגשמת הסכם השלום יהיו ניכרים וחד-משמעיים במישור הגיאופוליטי, ה-בטחוני והכלכלי שלה. בהסכם היא גורמת להוצאתה של ברית-המועצות מהמזרח התיכון בהדרגה או לפחות להוצאתה לטווח ארוך ממצרים. היא מבססת את השפעתה בעולם הערבי; היא מונעת מעצמה סכנה של העלאת מחירי הדלק וכל זאת מלבד ההישג הפוליטי היוקרתי לממשל הקיים בארצות-הברית. אולם בעיקר אנחנו זכאים לסיוע ולפיצוי בגלל סיבות ממשיות הרבה יותר: השקעות ישראל בסיני, במערכות כבישים, בטלפונים, במים, בחשמל, באנרגיה, בארבעה שדות-תעופה, בשתי ערים, בעשרות ישובים חקלאיים ובהמתקנים צבאיים הגיעו ל-8-10 מיליארד דולר מאז 1967. ישראל כבשה סיני ריק ושומם ומחזירה למצרים סיני מפותה, שבו חשית מפותחת ובסס לצמיחה כלכלית. שנית, השקעות שמחייבות בעקבותיהן בישראל עצמה. נהיה חייבים להקים שדות תעופה, להקים ולפתח מקורות תעסוקה למינוי סיני, להקים שיכונים וישובים חקלאיים, לבסס ישובים קיימים ולהקים קווי הגנה ומיתקנים צבאיים. ושלישית, נהיה חייבים להקצות שטחים ניכרים לצורך המתקנים הצבאיים ושדות התעופה והשיכונים, ויימנעו מאתנו ההכנסות משטחים אלה. המחיר של אלה ליש-

נפנה לירידים, לאמריקאים, לקבל מענקים, לעודד השקעות הון לפרוייקטים חדשים. ולא רק בטענה שצריך לפצות אותנו על-מה שהשקענו בסיני אלא ללכת ל-פרוייקטים חדשים שייצגו את ישראל כמרכז תחבורתי, כלכלי ופינאנסי של ייצור ושל ייצוא ידע טכנולוגי ואחר לכול המזרח התיכון. בכיוון הזה צריך לצאת החוצה. זה הכיוון, ולא לספר סיפורים כמה השקענו בסיני וכמה חייבים לגנו. יש לנו שדות תעופה, אחם חייבים לגנו. חוץ מזה, אני מודיע לכם בכנסת, ושישמע כל העולם: אם נספיק לבנות במשך שלוש שנים רק שדה תעופה אחד במקום שניים, זה גם כן לא אסון גדול.

(קריאת ביניים: את זה אתה אומר.)

בוודאי שאני אומר. אני קצת מבין בנושאים הצבאיים. הדגש הוא אמנם על "קצת" אבל קצת יותר מאשר רוב חברי הכנסת.

עכשיו נחזור לבעיות קטנות יותר. יש שתי בעיות פנימיות שאני רוצה לעורר. תופעתו של ראש הממשלה בחוץ-לארץ בעניין זה מחייבת, לדעתי, דיון בכנסת. אולי זה לא בנושא הכספים. אני חי בהרגשה שקיבלנו עליה אישור משר האוצר כעבור כמה שעות, שכאשר ראש הממשלה הציג לשר החוץ האמריקני את הפרוייקט של מילווה במקום מענק, הוא עשה זאת בלי תיאום עם השרים הכלכליים של הממשלה. יש לי הרגשה כזאת ויותר מאשר הרגשה. זו הממשלה השולטת לצערי הרב. לפי ע"גיות הערכתי, להציג שישאל תחזיר חלק גדול מ-3-4 מיליארד דולר בתשלומים במשך 25 שנה, אפילו אם הוצעה היא על-ידי ראש הממשלה, אפילו על-ידי ראש הממשלה ואפילו במעמד בעל יוקרה שיש לו, לצערי, בציבור בארץ, הוא עוד לא ראש מדינה ולא עושים זאת כך. איך האמריקאים אומרים: *just like that*. הוא מוציא מן השרוול. איני יודע מי יעץ לו עצה זו, איזה חכם פינאנסי מהמגביית המאוחדת בארצות-הברית, אך לא יעשה כן במקומנו. הכנסת צריכה להידרש לבעיה מבחינת הנוהל של הפעלת הממשלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

האם אתה תומך בהגברת התלות שלנו בארצות-הברית?

רית?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מה אני רוצה להגיד לך הפעם, ידידי דב שילנסקי? אילו הוא היה מתייעץ עם השרים הכלכליים, הם היו אומרים לו: חברנו ראש הממשלה מנחם בגין, "א"רי הלוואה של מדינה כהרי הלוואה של בעל חוב קטנים בשוק. ברמה של סיוע פינאנסי בין מדינות, במקרים רבים גרוע מילווה יותר מן המענק מפני שהוא משעבד אותך ל-25 שנה. המענק ניתן במשך שנה, שנתיים ושלש שנים והעניין נגמר. את זה לא הבין ראש ממשלתנו, הוא לא הבין שבמקרים רבים, ברמות בין-לאומיות, המענק הקצר טוב יותר ממילווה שמחייב אותך להחזיר חזרה בת במשך שנים, יותר מדור.

דב שילנסקי (הליכוד):

כל מענק משעבד למענק.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

בגלל הסיבות המדיניות הרציניות שצינתי קודם —

ציע לכנסת לדון במליאה על התוכן של הודעת ראש הממשלה לסני למעלה משבוע על כך שהוא הצליח להשיג מן הממשל האמריקני — או שהוא דורש ממנו — מילווה במקום מענק. הנימוקים שלי הם לא זהים במאה אחוזים עם הנימוקים של חברי-הכנסת גד יעקבי, כפי שאתם מתארים לכם, אם כי אל חלק מנימוקיו אלה אני מצטרף. מאחר שחוקה על כולנו שהוא בקיא בענייני כלכלה, אין טעם שאני אחזק דברים שאני בלאו הכי חושב שהוא צודק. אני רק רוצה לומר את דעתי, ש"באופן עקרוני אני לא חושב שמגיע לנו משהו בגלל העובדה שהשקענו בין 8 ל-10 מיליארד דולר במשך 10-11 השנים האחרונות בחצי האי-סיני. וזה מה ש"גידו לנו בעולם, ואם אתם רוצים מן העצם אמת המידה שצריכה לשמש לישראל, "מנה מזה חלק ופרסיו", לא להשקיע כמויות כאלה בשטחים אחרים שמא יתברר שגם הכספים האלה יושקעו אל צרור נקוב.

אני רוצה להציע לכנסת שתי מערכות של שיקולים מדוע צריך לדון במליאה בנושא. שיקולים ראשונים הם השיקולים הפוליטיים, ואני רוצה להסביר מדוע. אני חושב שיהא זה חכם אם הכנסת והממשלה יעשו ה"כול כדי להפריך את ההסכם בין ההסכם הפוליטי וכל להיפך. האינטרס הישראלי, לפי דעתי, צריך להיות כזה שצריך לומר: הסכם פוליטי אנחנו עושים עם מצרים, האמריקאים הם רק מוטרפים. זו הלווא העמדה שלנו. אנחנו רוצים שהם יהיו מעורבים פחות ככל האפשר בהסכם כדי שהם ילחצו עלינו לימים פחות ככל האפשר, שישאל תוכל לשחק את המשחק הפוליטי באורח יותר עצמאי. במקביל או לאחר מכן כדאי לברר עם האמריקאים — אפשר גם עם גורמים נוספים — איך לקבל סיוע כלכלי בשביל להתגבר על הבעיות. האינטרס הישראלי צריך להיות, לפי עניות דעתי, כזה שאפשר יהיה להפ"ר בין ההסכם המדיני-הצבאי ובין ההסכם הכספי. זה פשוט לטובת עצמאותנו כי אם אנחנו נכניס את הכסף פים לתוך ההסכם, כמו ידינו נקשור את האמריקאים ל"תהליך שהם לא יהיו מתווכים אלא בעל מאה. בעל מאה שתחתם על ההסכם. ומי שתחתם על ההסכם היא גם ערב לביצועו, זאת אומרת הוא גם בעל דעה ויש לו אמצעי ללחץ.

דבר שני, פוליטי, ויש בו כדי להמשיך את התיוה של חברי-הכנסת גד יעקבי. לפי עניות הערכתי אנחנו צריכים לבקש מענקים ואולי מילווים מידידים עשירים כאשר אנחנו משתמשים בכסף הזה עם הפנים אל העתיד, אל מדינת ישראל המתחילה לחיות בשלום עם שכניה. זאת אומרת, אל פיתוח במגורים הכלכליים והחברתיים, פרוייקטים לצמצום פערים, או עידוד השקעות הון ל-פרוייקטים שישבצו את ישראל מבחינה כלכלית במזרח התיכון, בתחבורה וכו'. זאת אומרת, צריך לעשות שיקול כלכלי-חברתי כאשר פנינו קדימה אל השלום, ולא אחרי-כך להקמת פרוייקטים שנותנים לנו מפיץ על הפסד קונ"קרטי גדול יותר או פחות של עמדות צבאיות.

אם תשאלו אותי, היה טוב אילו ראש ממשלתנו, אילו הממשלה, אילו הכנסת — ואפילו אם לא תשתמש במונחים של סאדאט, שפנה לאמריקאים ואמר: עכשיו, לאחר השלום, תשקיעו כמה וכמה מיליארדי דולרים ל"תכנית מארשאל של המזרח התיכון — מאחר ולתכנית מארשאל יש פנים לכאן ולכאן אני הייתי שמח אילו ממשלתנו הייתה אומרת: בעקבות הסכם השלום אנחנו

שוב במשא-ומתן זה שיש לנו בנושא הכלכלי, וחוקה עלי ששר האוצר יעשה כמיטב יכולתו להשיג את התנאים הטובים ביותר הניתנים להשגה. כאמור, אין איפוא שחר לטענות כאילו ישראל נסוגה מעמדתה, ושר האוצר כבר הודיע פעמים מספר כי לפחות חלק מההוצאות הכרוכות בנסיגה חייבות להיות ממומנות בצורת מענקים, כפי ש- אמריקאים התחייבו בשיחות קמפ-דייוויד.

אדוני היושב-ראש, אמרתי בראשית דברי שאני תמה לא רק על הגשת ההצעות הדחופות לסדר-היום אלא גם על מגישי ההצעות. אינני בא, חס-והחלילה, להטיף מוסר לאיש אבל אני סברתי שקם לו לעם ישראל דור של מנהיגות השואף לשנות את תדמיתנו בעולם בכל הקשור למענקים, לסיוע ולחיים על-חשבון האחרים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

תעביר את עותק הנאום שלך לראש הממשלה.

גד יעקבי (המערך):

הממשלה החליטה לא לקבל מענק. האם זה מה שאתה מודיע?

שמעון פרס (המערך):

ב-80 מיליון לירות אפשר לעשות עבודה טובה יותר ביחסי ציבור.

מ"מ שר האוצר ג. פת:

אינני יכול להצטרף לאלו אשר בצהלה ובשמחה ס-בורים, כי בהודמנות תגיגית זו של בוא השלים נפל לידנו מכשיר קסם לפתרון בעיותינו הכלכליות. אם נלך בדרך קלה זו של הסתמכות טוטאלית על "הדוד העשיר", נרוויח לעצמנו את השלום המיוחל ואולי גם את המחיר הכלכלי של השלום, אבל נאבד כליל את החברה הישראלית לדורות רבים.

נאולה כהן (הליכוד):

אדוני שר השיכון, הייתי רוצה לשאול: מעבר לבעיה הלאומית בהסכם השלום עצמו, האם אתה יכול להבי-היר את ההודעה האמריקנית שלפיה לא תסכים ארצות הברית ללינקג' בין ההתחייבויות הכספיות לבין הסכם השלום?

מ"מ שר האוצר ג. פת:

אני מציע שמאלה מסוג זה תועבר לממלא-מקום ראש הממשלה ולא לממלא-מקום שר האוצר.

הממשלות שקדמו לממשלה זו הגדילו את החוב הלאומי במיליארדי דולרים רבים, שחלק מהם בוצבו ו-הלכו לטמיון. אשרינו שממשלה זו, אם אכן תגדיל את החוב הלאומי, יהיה זה בגין השלום שכולנו ייחלנו לו שלוש שנה.

ירוחם משל (המערך):

דיברת על נורמות. בינתיים הנורמות החברתיות הן שהמתעשרים מתעשרים, והפער בחברה הולך וגדל. על מה אתה כל כך מתהדר פה?

מ"מ שר האוצר ג. פת:

זו דעתך, אדוני המזכיר הכללי. אינני סבור שבדיון רציני כליכך על נושא חשוב כליכך כדאי להידרדר לווי-כוח מן הסוג הזה. לכן לא אומר מה חלקם של החס-

הווה אומר, שצריך להפריד בין ההסכם הכספי לפוליטי ושאם לבקש סיוע כלכלי צריך לבקש בשביל פרויקטים לעתיד ולא להיות בעבר — ובשל שתי הסיבות הקטנות שהן די גדולות — נוהל לא נכון וראש ממשלה שמס-תבך בפרוגרממה כלכלית בלי לתאם את הדברים עם ה-שרים הכלכליים, והתוצאה מתנהג בשוק הבין-לאומי כלווה קטן בריבית במקום כראש ממשלת ישראל — מן הראוי לדון על כל הדברים האלה במליאת הכנסת.

היו"ר מ. ל. מרון:

תודה רבה. אני מזמין את השר גדעון פת להשיב להצעות לסדר-היום.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
איפה שר האוצר?

היו"ר מ. ל. מרון:

השר גדעון פת הוא גם ממלא-מקום שר האוצר.

מ"מ שר האוצר ג. פת:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני יכול שלא להביע קצת תמיהה על העלאת הנושא במועד זה ובוודאי לאחר שניתנו הסברים לדיעות שהופיעו בכלי התק-שורת שהיו, כידוע, בלתי נכונות ובלתי מדויקות. על-סמך אותן ידיעות הגישו חברי הכנסת הנכבדים את הצעו-תיהם לסדר-היום. אולם בינתיים, כאמור, נתקבלו הסברים לאותן ידיעות והדבר לא השפיע על מגישי ההצעות. לכן, אדוני היושב-ראש, אנו דנים כאן הבוקר על נושא שר-גש לדיון על-סמך אינפורמציה בלתי מעודכנת.

גד יעקבי (המערך):

ראינו את ראש הממשלה אומר את הדברים בטלוויזיה ללא כל צורך בתיווך של עיתונאים, חברי הכנסת או שרים. הדברים נשמעו מפיו מול כל העולם בטלוויזיה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

עדיין לא הכתיש זאת.

גד יעקבי (המערך):

מפיו לא באה הכחשה. ההכחשה היחידה באה מפיו שר האוצר שמילמל משהו בשדה התעופה.

מ"מ שר האוצר ג. פת:

אני לא אמלמל. אני מציע שהחברים ישמעו אותי עד תום.

גורם הסיוע של ממשלת ארצות-הברית לישראל בגין ההוצאות האסטרונומיות הנופלות על המדינה בעקבות הסכם השלום אינו נושא לדיון חד-פעמי. לכן, ראש הממשלה הבהיר בשיחותיו עם מזכיר המדינה את דרי-שתיו לסיוע, הבנויות על תשלובת של מענק והלוואה בתנאים נוחים במיוחד. אין כל ספק כי נושא הסיוע מהווה חלק ממכלול הנושא הקשורים להסכם השלום, או-לם נושאים אלו הם בתחום היחסים הבינלאומיים שבי-נינו לבין ארצות-הברית, וחברי הכנסת הנכבדים צרי-כים היו להיות מודעים לחשיבות הדיון השקט והסודי בעניין עדין זה. דיונים בעניין חשוב זה הם חלק בתי-הליך המשא-ומתן שלום. שר האוצר, מר שמחה ארליך, יצא אתמול לווינגטון כדי להשתתף באופן אישי במשא-ומתן בדבר ההסדרים הכספיים הכרוכים בנסיגה מסיני. צורת המימון וחלקם היחסי של המענקים וההלוואות מממשלת ארצות-הברית במימון פעילות זו הם חלק ח-

תדרות ושל המזכיר הכללי של ההסתדרות במצב זה, אם הוא באמת כזה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

האם המדינה הגיעה לעצמאות בכלכלית, שאיננה זקוקה למענק?

מ"מ שר האוצר ג. פת:

לא אמרנו זאת. אמרנו דבר ברור אחד, שבדיון על הסיוע אנו מבקשים מארצות-הברית סיוע שבו משולבים מענקים והלוואות ובתנאים נוחים.

אדוני היושב-ראש, מוטב איפוא שנסתגל לרעיון שגם עלינו צריך לחול מחירו היקר של השלום.

רדד גולומב (התנועה לשינוי ויזמה):

האם אתם מביאים בחשבון את המענק הזה בעת קביעת המדיניות הכלכלית היום? האם זה עולה בקנה אחד עם בעיות האינפלציה?

מ"מ שר האוצר ג. פת:

באנו היום לפתור בעיות אינפלציה? באנו היום לפתור את בעיות ההתעשרות? חברי-הכנסת גולומב, אנו מדברים על נושא ספציפי שהועלה לסדר-היום על-ידי כמה מחברי הכנסת. ההנמקות שהובאו מבוססות על אינפורמציה בלתי-מדויקת, כאילו מדינת ישראל — — —

גד יעקבי (המערך):

מדבריק אפשר להבין שהממשלה אינה מבקשת מענק אלא רק הלוואה?

מ"מ שר האוצר ג. פת:

הממשלה מבקשת סיוע שמשולבים בו מענק והלוואה. הדברים נאמרו על-ידי שר האוצר. אתה שמעת אותם במילמול ואני שמעתי אותם בבהירות.

(קריאת ביניים: איזו ממשלה היא זו, שבה שר האוצר מכחיש את דברי ראש הממשלה?)

הדברים הנאמרים כאן על-ידי הם על דעת הממשלה ולא על דעת שר האוצר בלבד.

ירוחם משל (המערך):

האם הם על דעת ראש הממשלה? כולנו שמענו מה שאמר ראש הממשלה.

מ"מ שר האוצר ג. פת:

אני מודיע לך, שההודעה שאני מוסר באן היא על דעת הממשלה, ושהממשלה פועלת בתיאום מלא עם ראש הממשלה גם כאשר הוא נמצא במרחק של 6,000 מילין.

אדוני היושב ראש, עלינו להסתגל לרעיון שגם על-ינו צריך לחול מחירו היקר של השלום. מאחר שהממשלה הודיעה, וראש הממשלה הודיע פעמים מספר, ששום הצעה בתהליך המשא-ומתן לשלום עם מצרים לא תבוצע מבלי שיתקבל לכך אישור הממשלה והכנסת, ומאחר שהנושא הועלה הוא אכן חלק מתהליך המשא-ומתן, אני סבור כי בשלב זה כאשר הדיונים על צורת המימון והסיוע עדיין נמשכים בושיגנטון יהיה זה בלתי-נבון לקיים דיון מומבי לאור זקוקי כלי התקשורת והעולם כולו בנושא זה במליאת הכנסת.

נאולה כהן (הליכוד): מה הסודיות? מדוע אי אפשר לדון על כך בכנסת?

מ"מ שר האוצר ג. פת:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון הדנה, כפי שידוע לחברי הכנסת, במכלול הנושאים הקשורים בתהליך השלום.

אדוני היושב-ראש, הצעתי והצעת הממשלה היא להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

(קריאת ביניים: סגן ראש הממשלה אמר שאי אפשר להביא לוועדת החוץ והבטחון שום חומר חסוי. מה יעשו שם?)

היו"ר מ. ל. מרון:

אני פונה אל המציעים. חברי-הכנסת גד יעקבי, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון?

גד יעקבי (המערך):

כן.

היו"ר מ. ל. מרון:

חברי-הכנסת פעיל?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

כן.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת

החוץ והבטחון — רוב

נגד — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת וילנר, לנמק הימנעותו סיעתו מהצבעה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לנמק את ההימנעות שלנו בהצבעה על שאלת המענק או הימנעותנו מארצות-הברית לישראל בקשר להסכמי קמפ-דייוויד והעסקאות הנפרדות שבין ישראל ובין מצרים בחסות ארצות-הברית.

אנו נמנעו כי לדעתנו העניין איננו במענק או במילווה. בשני המקרים כאחד יגדל השיעבוד הפוליטי הכלכלי של מדינת ישראל לממשל האמריקני; בשני המקרים אנו נחרק מעצמאות כלכלית ונרחיב ונעמיק את העוני בישראל. בשני המקרים מוכח כי מה שמכנים בשם הסכמי-שלום, אין להם כל קשר עם השלום כי כל הסכמי מים הענקיים של מיליארדי הדולרים שיינתנו על-ידי ממשלת ארצות-הברית, בין בצורת מענק ובין בצורת מילווה, מכוננים למטרות צבאיות, להקמת שדות תעופה צבאיים משותפים לארצות-הברית ולישראל בנגב במאקום בסיני; להיערכות צבאית מחודשת בנגב לקראת מלחמה אפשרית נגד מצרים. כל אלה מוכיחים שהיטוד הפוליטי והכלכלי לכל הצעד הזה הוא מוטעה; הוא נוגד את אינטרס השלום, את הבטחון ואת האינטרסים הכל-

הפתרון הפוליטי-הכלכלי הוא רק בשלום כולל צדק ובר-קיימא עם כל המדינות השכנות, וקודם-כול עם העם הפלשתינאי על-ידי הכרה בזכותו להקים מדינה עצמאית בגדה וברצועות-עזה בצד מדינת ישראל ובערובות בין-לאומיות. שלום שיכרית אותנו להגדיל תקציבים צב-איים ולהשתעבד עוד יותר למילוי חוץ איננו שלום. כאשר נעלה באמת על פסים של שלום, נוכל להקטין את התקציב הצבאי, נוכל להיות עצמאיים יותר מבחינה כלכלית ונוכל לפתור בעיות חברתיות.

אני מסכים לדבר אחד שאמרו המציעים, לדבר הפרוצדוראלי. מדברים שאצלנו קיים משטר דמוקרטי. ואצלנו יכול ראש הממשלה בהבל פיו לזרוק מיליארדים על חשבון העם, כמו שבן-גוריון אירגן מלחמה על דעת עצמו ב-1956.

2. מניעת ביצוע מדיניות האוצר לייקור מצרכי מזון ושירותים חיוניים

תפק בסעיף אחד בתכניתו של שר האוצר, בהקטנת קצב האינפלצציה.

חברי הכנסת, מספטמבר 1977 עד תחילת אוקטובר 1978 עלה מדד המחירים בישראל ב-50% לערך. כתוצאה מהמדיניות הכלכלית החדשה של ממשלת ישראל "וכינו" להיות במקום השני, אחרי ארגנטינה, בעולם בעניין זה. מיותר להסביר מה פירושו של סיחור אינפלצציוני בקצב כזה לגבי המשק והחברה. האינפלצציה מעשירה את ה-עשירים ומרוששת את מעוטי ההכנסה עוד יותר. זהו מס רגסיבי המוטל בעיקרו על העובדים השכירים, על פנסיונרים ועל נתמכי סעד; זהו סרטן המכרסם את אש-יות המשק והחברה, מרתיע משקיעים ומוריד את רמת החיים של העמלים. הכרזות שר האוצר על צימצום ה-סובסידיות של מצרכים ושירותים חיוניים מצד אחד וחוסר כל נסיון לרסן את ההתייקרות של מצרכים ושי-רותים שונים על-ידי הממשלה מצד שני מבשרים את המשך האינפלצציה הדוהרת ואת הסיכוי ה"מרנין" שתוך שנה אולי נתייצב בראש הרשימה של המדינות שהאינ-פלצציה מאפיינת את מצבן הכלכלי.

כבוד היושב-ראש, הסיחור האינפלצציוני הקיים במדינה מקורו בראש וראשונה בעליית הביקוש ולא בעלות הייצור כתוצאה מעליית השכר. ונשאלת השאלה, מה הן הסיבות שגרמו לעליית הביקוש שכתוצאה ממנה חלה האטה בעליית היצוא וגידול בקצב גדול יותר של היבוא. הפרת האיוון בין ההיצע לביקוש נובעת בראש וראשונה מהעברות של אמצעים כספיים כבירים בידי שכבה מסוימת בחברה הישראלית. מקורם הוא ההון ה-שחור, ההשתמטות מתשלום מס אמת והשדירה מהאוצר בסכום של 3-4 מיליארד לירות לשנה מכספי מס ערך מו-סף שרבות עוסקים גבו מהצרכן ושילשולם לכיסם. כתו-צאה מתהליך זה הולך ומתרחב הפער בחברה הישראלית. מול תופעות של בזבזנות ראוותנית דוקרת עיניים מזדק-רת בכל חומרתה בעיות העוני והצמקוה של רבבות רבות של אורחי המדינה שאינם יכולים להבטיח מעמלם קיום מינימאלי למשפחתם. מול התופעה שבשבעה חודשים ב-שנה זו נמכרו 17,650 מכוניות, כלומר 22% יותר מאשר באותה תקופה אשתקד, הולכים ומתרחבים המקרים של משי-פחות עובדים — שלא לדבר כבר על פנסיונרים ונתמכי

כליים של ישראל; הוא יקשה עוד יותר על מעמד הפו-עלים ויביא לאינפלצציה דוהרת עוד יותר.

שורש הרע הוא בכך שלא הולכים לשלום אלא לה-כנות למלחמה בצורה אחרת, ומאחורי זה גם התכנית השטנית של ברית צבאית ישראלית-מצרית-איראנית ב-חסות ארצות-הברית נגד המדינות העצמאיות במזרח-ה-התיכון ובאפריקה ובמפרץ הפרסי, ומבחינה גלובאלית — נגד הארצות הסוציאליסטיות. מכאן המבוכה בקרב עושי העיסקה של קמפ-דיוויד נוכח התערעורת המשטר הדיק-טאטורי-הרצחני של השאה הפרסי באיראן.

אנו אומרים שהבעיה איננה בין מענק ובין מילווה אמריקני למימון תכנית שנועדו בעצם להכנות המלחמה או המלחמות הבאות והפיכת הנגב לבסיס צבאי של אר-צות-הברית או בחסות ארצות-הברית.

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1699, של חב-רת-הכנסת ארבל-אלמזלינו: מניעת ביצוע מדיניות ה-אוצר לייקור מצרכי מזון ושירותים חיוניים.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש להצטרף שנוכח ההתייקרות הפוקדת את שוקי הארץ, הגורמת לסיחור אינפלצציוני, ונוכח זעקת הצרכנים כאשר הם נאלצים מדי יום לשלם מחיר גבוה יותר מאשר אחמול בעד מצרכים ושירותים, לא ראתה ממשלת ישראל לנכון לפ-תוח את מושב הכנסת בהודעה על בעיות המשק והכלכלה. היעדר דיון בכנסת ביזמת הממשלה על בעיות המשק והכלכלה הוא חוליה נוספת ביחסה של הממשלה לפאר-לאמנט הישראלי.

את המשא-ומתן לשלום ב"בלייר האוו" בארצות-הברית, על השלכותיו בתחום הבטחוני והמדיני, עוטפים במעטה סודיות ומעלימים מן הציבור מידע בעזרת ה-"פאטנט" של הכרזה על ישיבות הממשלה כישיבות ועדת שרים לענייני בטחון, שדיוניה חסויים. אף לגבי בעיות המשק, ובמיוחד היום, לגבי ההתייקרות וההפקרות בשוו-קים המוצאת את ביטחיה בהעלמת מצרכים ובייקור מצ-רכים מעל ומעבר למותר, קיימת התעלמות והתחמקות מלדון מלהתמודד עם הבעיות. יש לי רושם שאין לממ-שלה האומי להתייצב בכנסת ובפני הציבור ולדון ב-נושאים אלה.

אדוני היושב-ראש, לפני שנה, ב-31 באוקטובר 1977, בנאום בכנסת בדיון על המדיניות הכלכלית החד-שה, אמר שר האוצר: "ביצוע התכנית הכלכלית החדשה פירושו יותר השקעות, יותר צמיחה, יותר עבודה יצ-רנית, יותר יצוא יחד עם צימצום היבוא, שיפור במאזן התשלומים, הקטנת קצב האינפלצציה וריכוז הון יהודי במדינת ישראל". בהמשך דבריו אמר שר האוצר ש"ההת-ייקרות הצפויה בעקבות המדיניות הכלכלית החדשה תהי-ה בשיעור של 10% עד סוף מארס 1978". אילו היה לי די זמן, הייתי מנתחת סעיף סעיף את הדברים שאמר שר האוצר לפני שנה, וללא מאמץ אינטלקטואלי רב הייתי מוכיחה שהכרזות לחד ומציאות לחד. אך אסי

כבוד היושב-ראש, המבקר בשווקים, בחנויות ובדוכני המכירה מוצא עצמו נדהם וממורמר נוכח העובדה, ש"מדי יום ביומו, ללא פיקוח וללא בקרה, מועלים מח"רים מוצרים ושירותים, ואין דין ואין דין. זוג נעלי ילדים עולה כיום כ-500 לירות, חולצה — קשה למצוא בפתות מ-250 לירות, ואני אינני מתייחסת לנעלי לוקסוס ולחולצות אופנתיות; המחיר במספרות קופץ לפחות אחת לחודש; שלא לדבר כבר על המחיר שה"צרכן צריך לשלם בעד תיקונים שונים, כגון: חשמל, שרברבות וכדומה; ואוי לאדם שבועותיו הרבים צ"ריך להתייגר גם על כסאו של רופא-השיניים. גם אותם רופא-שיניים שתעריפיהם היו נסבלים ראו חובה לעצמם, מבחינת כבוד המקצוע, להעלותם לרימה של אלה שנקבעו עלי-די שר הבריאות. רבות, האדם זקוק לא רק לאוכל. לפעמים הוא זקוק גם לדירה, והחוצאות לדירה מהוות מרכיב די מכובד בסל המזונות. בתחום זה המצב הוא קאטאסטרופאלי; הספסרות פורחת והסבל והמצוקה של הזוגות הצעירים ממיק. המצב מתקרב להתפוצצות חב"רתית. מדד הבנייה עלה מאז המהפך הכלכלי ב"79%; לגבי זוג צעיר שהוריו אינם משתייכים לחוג העשירים רכישת דירה היא כיום משימה בלתי אפשרית. בחודשים האחרונים אנו עדים לתופעה שיש להתריע נגדה: השכרת דירות לפי דולרים. דירה בת שלושה חדרים בתל-אביב מחיר השכירות שלה הוא מ"250 דולר עד 400 דולר. איזה זוג צעיר המתקיים מעמלו יכול להרשות לעצמו לשכור דירה בסכומים כאלה? אל נתפלא, איפוא, על שמספר הזוגות הנישאים נמצא בירידה, ואל נתעלם מכל ההשלכות השליליות על הבעיות החברתיות והדמו-גראפיות הנובעות מתופעה זו.

אדוני היושב-ראש, בטוחני שרבים-רבים יסכימו עם הדיאגנוזה על המצב הנוכחי: המשק חולה, החברה מוועזת, ההתייחסות משתוללת והאכזבה מהממשלה גוררת. המציאות מחייבת נקיטת אמצעים כדי לבלום את האינפלציה וכדי לרסן את המספרות. כדי להוציא מטהר זו אל הפועל נתבע שר האוצר: (1) להבטיח שמחירי המצרכים המסובסדים לא יעלו יותר מאשר פעמיים ב"שנה, ושהעלייה תהיה סבירה; (2) להגדיל את רשימת המוצרים והשירותים החיוניים שמחיריהם יהיו בפיקוח, לדאוג שוועדת המחירים לא תאשר עליית מחיריהם למו"צר מסויים יותר מפעמיים בשנה; (3) לדאוג — עם הש"רים האחרים בממשלה — לקיום מלאי סביר של מצרכי מזון כדי למנוע מחסור המנוצל להפקעת מחירים ולספ"רות.

כבוד היושב-ראש, השאלה היא אם מסוגלת ממשלת ישראל לבצע משימות אלה, כאשר היא מגלה לא רק זולת-יד אלא גם חוסר עניין וחוסר התייחסות לבעיות המשק והחברה. ממשלה ששר התעשיה, המסחר והתיירות שלה התפטר לפני למעלה מחודש ימים ומחליף אין לו; ממשלה שכבר חודשים שאין לה שר תחבורה ותקשורת; ממשלה ששר האוצר שלה, בימים של השתוללות האינפלציה ומתח של סיכסוכי עבודה, נעדר מן הארץ; ממ"ה שלה ששר האנרגיה שלה נמצא בארצות-הברית; ממ"ה שלה שמכל השרים הכלכליים שלה נשאר בארץ רק שר החקלאות, הנתון כולו בוויכוח עם המשרדים הש"רים על עיבוי התחיישויות מעבר לקו הירוק; ממשלה שבה הופקעה סמכותו של שר העבודה והרווחה לטפל בסיכסוכי עבודה — ממשלה כזאת אינה יכולה ליהנות

סעד — הנאלצות להדק את החגורה מעבר למותר ולהכ"רחי.

רבותי חברי הכנסת, הכרותיו של שר האוצר, הנש"פכות כורם שופע, על תכנית לביטול סובסידיות יעל י"קור מצרכים הוסיפו שמן על מדורת האינפלציה והא"יצו את קצב גידולה. כיום גם אנשי הכלכלה סוברים כי קצב האינפלציה תלוי במידה לא מעטה בגורמים פסי"כולוגיים, באמון הציבור בממשלה ובהכרזותיה, באמון בשליטתה במשק, בבהלות האגירה ובהלכי רוח של ה"פטרות מן הכסף וכדומה. יש להצטער ששר האוצר, ויותר ממנו — עוזריו, מתעלמים לחלוטין מן ההשפעות של הגורמים הפסיכולוגיים על המחירים בשווקים ועל מתח הרווחים ועל בהלת הקניות הגורמת לעליית מחירים בוס"פת. בימים האחרונים נוכחנו לדעת מה רבה עוצמתם של הגורמים הפסיכולוגיים והשפעתם על המחירים בשווקים. ההכרזות הבלתי פוסקות על צימצום סובסידיות גרמו להעלמת מצרכים מן המדפים בחנויות, לאגירה מבוהלת של מצרכי מזון מסויימים ולהפקעות מחירים עלי-די ספ"סרים. שר האוצר הצליח להצמיח כנפיים לעוף הקפוא, והוא נעלם ועף אל מחסני סתר וגם לו בנחת עד אשר הועלה מחירו ב"17% כתוצאה מהקטנת הסובסידיה הני"תנת למגדלים. רכבות צרכנים נפגעו, אחרים הצליחו לא"גור ולמלא את המקררים, אך ברור למי יש יכולת למלא מקרר גדול בעופות קפואים. אלה אינם תושבים המת"גוררים בקטמונים, בשכונת התקווה ובפרברי העוני. אותה תופעה קיימת היום לגבי שמן, קמח, אורז, ביצים ומצ"רכים אחרים שנעלמו מהחנויות כאליו במטה קסם. הכרזותיו של שר האוצר, שמדי חודש בחודשו, לפעמים פעם בשבועיים, יעלה מחירו של מצרך מסובסד ב"10%, ייצרו בקרב ציבור הצרכנים מתח, עצבנות מתמדת, נסיון לנחש איזה מצרך יעלה בגורל ההתייקרות, ומובן מא"ליו שגם העלמת המעלה האלה עלי-די המשווקים נ"סיון לאגור אותם עלי-די הצרכנים.

אדוני היושב-ראש, אין אני גורסת שעליית מחירים בשווקים בעולם אינה צריכה להשפיע על מחירים של המוצרים האלה בארץ. אינני גורסת שלא צריכה להיות תיקרה לסובסידיה הניתנת למצרכים מסובסדים. אך יחד עם זאת אסור לקבל את תכנית שר האוצר על התיי"ק רות פרמאננטית של המצרכים המסובסדים, המהווים את עיקר סל המזונות למשפחות מעוטות הכנסה ומרובות ילדים. שר האוצר נתבע לאמץ לעצמו תכנית כלכלית הלוקחת בחשבון את צרכי המדינה ואפשרויותיה, אך יחד עם זאת מתחשבת בצורך להבטיח קיום הוגן לאדם העובד ולא להפוך אותו לנוקס סעד.

ההסכם שהיה בין ההסתדרות לאוצר על הקפאת מח"רים למוצרים מסויימים לתקופה מסויימת מילא תפקיד מסויים בבלימת האינפלציה, אך יחד עם זאת עלינו לדעת שהשפעתו היתה מוגבלת. על אף ההסכם, שכתו"צאה ממנו לא היתה התייקרות של מצרכים מסובסדים, במשך שישה חודשים, היינו עדים לאינפלציה מואצת בי ההסכם חל רק על 16.6% מסל הצריכה ובציבור נוצר הרושם, שלגבי כל המצרכים האחרים יש יד חפשה לה"עלות את מחיריהם. רושם זה התווק נוכח ההקטנת של מספר המוצרים הנמצאים תחת פיקוח ועדת המחירים מצד אחד, ומצד שני בגלל הפריון המופרז של ועדת המחירים המאשרת מדי שבועיים העלאת מחירים של קבוצת מצרכים זו או אחרת.

חית. אני מזכיר לחברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו שמדיניות זו הובאה בשעתה לידיעת הכנסת בנאום התקציב של שר האוצר. שר האוצר נאות בזמנו לבקשת המזכיר הכללי של ההסתדרות ודחה את החלת הביצוע עד לאחר חודש אוקטובר. דחייה זו עלתה לכל משלמי המסים במדינת ישראל כ-4 מיליארד לירות. אילמלא הצעדים ש-אנו הכרונו על הצורך בהם לצימצום תקציב הסובסידיות, היה תקציב זה עובר את הסכום של 10 מיליארד לירות לשנה התקציבית הבאה.

חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו טוענת כי שכבות רחבות בציבור ייזקו כתוצאה מעלויות המחירים שיתרחשו עקב ביצוע המדיניות של קיצוץ וזחל בסובסידיות. עם כל הכבוד וההערכה שאני רוחש לחברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו, אין לטענה זו כל ביסוס והיא גם אינה מעוגנת במציאות, ומיד אומר מדוע.

אנו נמצאים היום בעיצומה של תקופה שארכה כשנה וחצי, שבה היתה עלייה רצופה בשכר הריאלי בשיעור מצטבר של קרוב ל-20%. למולנו לוותה התרופה של העלייה בשכר הריאלי בתופעה של גידול משמעותי בחסכון. אלמלא זאת היינו עדים ללחצים אינפלציוניים גדולים עוד יותר מאלה שבהם נתין המשק כיום. הנני מזכיר כי דאגנו לעדכן את קיצבאות הילדים ואת מדרגות המס בתאום לעלייה במדד המחירים: עובד נשוי אב לשני ילדים, שאשתו איננה עובדת, השתכר בספטמבר השנה 5,000 לירות ברוטו והסכים נטו אשר עמד לרשותו, ובכללו קיצבאות ילדים, היה 4,950 לירות בחודש ספטמבר. שכרו של עובד זה לחודש אוקטובר, כתוצאה מתשלום תוספת היוקר, עידכון מדרגות המס, עידכון קיצבאות הילדים, עידכון נקודות הזיכוי וכל היתר הגיע לנטו של 5,650 לירות. דהיינו, תוספת של 700 לירות לשכר נטו המהווה גידול של 16% בחודש אחד. במשך השנה שחלפה מאז נובמבר 1977 ניסינו להימנע ממצוקתן של השכבות החלשות והעלינו את הכומי הקיצבאות ביותר משהיתה עליית המחירים במשק. קיצבאות זיקנה וישראלים, ובכלל זה הטבה סוציאלית, וקיצבאות נכות עלו בשיעור של 60% לזוג ובשיעור של 55% ליחיד. אנחנו נמשיך במדיניות זו ונשתדל לפצות את השכבות החלשות גם על עליות המחירים שיתרחשו בעתיד, אולם כבר על סמך הנתונים הללו בנייתו העבר, עם כל הכבוד לחברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו, אין לה על מה לבסס את טענתה שמדיניות זו שוחקת את השכבות החלשות.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
אדוני סגן שר האוצר, על-פי הנתונים של המוסד לביטוח לאומי, שבאו גם לידיעת הציבור מטעם מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, ירדה רמת הקיצבאות במשך השנה האחרונה ב-10% עד 12% על אף אותה פיצוי התייקרות שנתן האוצר. כיצד אתה מסביר זאת?

סגן שר האוצר י. פלומין:
טענתה זו של הנהלת המוסד לביטוח לאומי, חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו, היתה נכונה עד לעדכון הקיצבאות בחודש אוקטובר, הבה נעמיד את הדברים על דיוקם. אנחנו לא אימצנו את הנתונים של המוסד לביטוח לאומי. ייתכן שבמהלך תקופות העידכון יש תהליך מסוים של שחיקה אבל ברצף ובסך הכול אין שחיקה כלל. אפשר להגיד אולי שנקדת המוצא לא היתה

מאמינות, וחוסר האמינות הזה הוא הגורם המאין את האינפלציה.

במצב כזה מוטלת חובה על הכנסת לקיים דיון בנושא, להתריע ולהעזיב ולתבוע מהממשלה לתפקד כמתחייב מן המציאות, ולהתייצב בפני הכנסת ובפני העם עם תכנית ברורה אשר עליה תוכל גם הממשלה הזאת להגן ולא לשחק משחק של בתי-ענה. אדוני היושב-ראש, מחמת חשיבות הנושא והעובדה שהממשלה לא מצאה לנכון לזרז לכנסת בהודעה על המדיניות הזאת, אני מבקשת מהכנסת לקיים דיון מקיף בנושא הזה.

הי"ר מ. ל. מרון:

תודה. רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להזכיר לחברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו כי לא בתקופת כהונתה של הממשלה הזאת נקבע היעד של צימצום היקף הסובסידיות עד לשיעור של 20%-25% ממחיר מצרכי היסוד לצרכן. יעד זה, כקו מנחה למדיניות, היה מקובל גם על הסיעה שעליה נמנית חברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו לאחר שחבריה נזכרו בשעתם לדעת, שה"גולם" בדמות מערכת הסובסידיות למצרכים ושי-רותים קם על יוצרו וגרם לעיוותים כלכליים ולמצוקות תקציביות שאין להם כל צידוק ואין בהם כל צורך.

רק למחשבה, ברצוני לומר שאנו נמצאים היום ב-85% מת סיבסוד של 90% בתחבורה; 90% בשמן; 75% בלחם; 75% בחלב; 70% בביצים ובעוף קפוא.

יחזקאל זכאי (המערך):

אדוני סגן השר, אני רוצה להגיד לך שבעוד חודש-שנים מספר גם המצרכים שנמצאים היום בשוק לא יהיו: צפוי מחסור בעופות, בביצים ועכשיו גם בחלב. המצב הגיע למין בלבול כזה, שאף אחד לא יודע מה נעשה.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
אתם הרי הולכים לייבא עופות.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אני מקווה שלפחות בדבר אחד, חברת-הכנסת זכאי, אינך מאשים אותנו — בכך שמדיניות הסובסידיות גרמה לך שאין חלב.

יחזקאל זכאי (המערך):

זה לא עניין של מדיניות סובסידיות — זה עניין של מדיניות ממשלה. זו בושנה וחרפה שצריך לייבא עופות כאשר לפי הפוטנציאל שלנו בשטח זה היה צריך לייצא עופות.

סגן שר האוצר י. פלומין:

הייתי מבקש להסב את תשומת לבו של חברת-הכנסת זכאי לכך שאין אנו מדברים היום במדיניות חלב וביצים ולא במדיניות חלב ודבש אלא על הנושא שהוגדר על-ידי המעציה: "מניעת ביצוע מדיניות האוצר לייקור מצרכי מזון ושרותים חיוניים". לכן הייתי מציע לחברת-הכנסת זכאי לא לדבר על דברים שהם גם בפיקוח וגם מסובסדים כי אלה אינם מתייקרים.

אנו קבענו לעצמנו להתחיל במדיניות של קיצוץ וזחל בסובסידיות כבר בראשית השנה התקציבית הנוכחית.

דצמבר 1978, כאשר 12 האחוזים של עליית המדד מגו-במבר 1977 (כתוצאה מהמהפך הכלכלי) לא יבואו עוד לידי ביטוי. דיבורים בלתי אחראיים על סיחרור אינ-פלוציוני ובנקיבת מספרים בלתי אחראיים, שמאית-מאטית הם נכונים אבל עניינית אינם נכונים, איננו תורמים לייצוב המחירים אלא להיפוכו של תהליך — לסיחרור אינפלציוני.

שושנה ארבל-אלמולינו (המערך):

אדוני סגן שר האוצר, אם המצב הקיים אינו סיח-רור אינפלציוני אינני יודעת מה זה סיחרור אינפלציוני, אבל אם אתם רוצים לעצום עיניים אינני יודעת אם אתם משרתים את האינטרסים הכלכליים שלכם.

סגן שר האוצר י. פלומין:

הייתי מציע שחברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו תראה את שיעור עליית המדד מינואר עד היום, וגראה אז איך היא תתייחס לכך.

אדוני היושב-ראש, לאור דברי אלה נראה לי שלא מן הראוי שגדון בנושא זה — שגדון לפי מיטב זכ-רוני זו הפעם הרביעית ברציפות כל חודש כמעט בחו-דשים האחרונים — מעל במת הכנסת.

היח"ר מ. ל. מרון:

רשות להצעה אחרת לחברת-הכנסת מאיר פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהנ-תונים המספריים שהביאה חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו היו צריכים לזעזע, ולו גם על-ידי כך שסגן שר האוצר היה מסכים להעברת הנושא לוועדה. במקרה זה הייתי מעדיף את ועדת העבודה והרווחה או את ועדת הכלכלה על-פני ועדת הכספים. זאת ההצעה שאני בא להציע.

הייתי רוצה להוסיף נימוק המשתמע מדברי שר האוצר, היות שאת הנימוקים הכמותיים סיפקה כבר חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו ואין טעם להוסיף על כך. אתה אמרת — ולפי דעתי זה נכון — שהממשלה רוצה להתרכז בנושא של מימון סיוע מירבי לשכבות החלשות יותר. יש דרך ממלכתית אחת לעשות זאת על-ידי כך שהכנסת תחוקק חוק הכנסת מינימום. אני יודע ששר העבודה והרווחה מנסה לגלגל את החוק הזה, אני יודע ששר האוצר נאבק בנד, וזה לגיטימי. אני חושב כי מן הראוי — לאור האינפורמציה שהביאה חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו ועל-פי הטענות שאתה העלית בנושא מימון סיוע מירבי לשכבות חל-שות — להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה כדי שהוועדה תתחיל לטפל בו ותמצא דרכים ממלכתיות לממן סיוע מירבי לשכבות חלשות ביותר. ועסקינן ב-שיטה ממלכתית ולא בשיטה שהמוסד לביטוח לאומי או הממשלה יעשו — כפי שאומרים בסלנג — "טובות". אם הממשלה לא תצליח להתגבר על הפלוגתה שבין ארליך וז"ץ ואם מוועדת העבודה והרווחה תפרוץ היזמה של חקיקת חוק הכנסת מינימום, יהיה סוף סוף במדינה חוק שיגן באופן עקרוני, ובתוספת של הצמדה, על השכבות החלשות ביותר מפני הידרדרות אינפלציונית והידרדרות במדד יוקר המחיה — שהידרדר בשנה הא-חרונה מעבר ל-50%. גם יוכל סגן שר האוצר לבוא ולהגיד לנו: אנחנו באמת מטפלים במימון סיוע מירבי

מספקת, שסך כל רמת הקיצבאות אינו נאות, אבל לו-מר שבאופן ריאלי נשחקת רמת הקיצבאות במרוצת ה-שנה האחרונה — דבר זה אינו משקף את המציאות.

שושנה ארבל-אלמולינו (המערך):

ואם יתברר שהיתה שחיקה, האם תהיו מוכנים לתקן את העוול?

סגן שר האוצר י. פלומין:

אני מוכן לראות את הנתונים. הנתונים שבדי גור-סים אחרת.

אשר לחששות מפני ספקולציה ואגירה: אנחנו ב-דעה כי דווקא השיטה הנוכחית של ביטול הדרגתי של הסובסידיות היא שמונעת ספקולציה. אנחנו יכולים לר-אות מה קרה לספקולאנטים בנושא מטבע חוץ כאשר בשעתו, במדיניות הקודמת, היתה מדיניות של הכרות פיתוחים גדולים מפעם לפעם: אז פרחו הספקולאציה, אז פרח השוק השחור. כיום, כאשר בוטלה מדינ-יות הפיקוח על מטבע חוץ, כאשר הונהגה ליברלי-זאציה, כאשר כוחות השוק קובעים, אין ספקולאציה, אין שוק שחור במטבע חוץ. אנחנו משוכנעים כי אותו תהליך יקרה גם לגבי המוצרים המסובסדים, כאשר חלק ממוצרים אלה, כנסיעות באוטובוס, אינם ניתנים לאגירה.

רבותי חברי הכנסת, הקפאת מחיריהם של המצרכים המסובסדים במחיר של הדפסת כסף למימון תקציב ה-סובסידיות לא תמנע לחצים אינפלציוניים אלא תגביר אותם. חורנו ונוכחנו לדעת כי חלק גדול, אבסולוטי, של תקציבי הסובסידיות אינו מגיע לנזקקים אלא לשכ-בות של בעלי הכנסות בינוניות וגבוהות. נדמה לי שזה עיוות שצריכים לצמצם את ממדיו ולהפנות את המש-אבים המתחפים מתקציב הסובסידיות למימון של סיוע נרחב יותר וישיר לשכבות החלשות באמת.

הייתי רוצה לסיים בהערה אחת לחברת-הכנסת שו-שנה ארבל-אלמולינו: הבה נפסיק לדבר על אינפלציה בשיעור של 50%. אינפלציה של 50% היא נתון שהוא נכון באיזה שהוא צירוף של הזמנים, אבל על סמך אותו הגיון היתה יכולה חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו להחליט שבנובמבר 1977, כאשר המדד עלה ב-12%, ניתן לדבר על אינפלציה, בספקולציה שנתית, של 144%. מאתימאטית זה היה נכון — — —

שלמה הלל (המערך):

מאז המהפך, תוך שנה, היתה אינפלציה של 52%. זו לא ספקולציה, זו אינפלציה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

מי כמוך יודע שיש תקופות למדידה, ושהתקופות ל-מדידה הן מינואר עד דצמבר. כל חתך שרירותי הוא חתך שמעוות את הדברים.

שושנה ארבל-אלמולינו (המערך):

זה סיכום שנתי.

שלמה הלל (המערך):

חתך של שנה לא יכול להיות שרירותי.

סגן שר האוצר י. פלומין:

הייתי רוצה לשמוע מה תגיד חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולינו לגבי עליית המדד מדצמבר 1977 עד

— הצעות לסדר-היום (פעיל, מרון, ארבלי-אלמוזלינו, הלל, גרופר); חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון) (שירות חובה של שוטר וסוהר) (מרון, ארבלי-אלמוזלינו) —

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אולי גם הוא השתכנע?

פסח גרופר (הליכוד):
הוא הציע להסיר בעברית צחה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לדיון בוועדה — מינוט

בעד ההצעה לא לכלול את הנושא
בסדר-היום — רוב

ההצעה לא לכלול את הנושא בסדר-היום של
הכנסת נתקבלה.

ח'י"ר מ. ל. מרון:

לפי הצעתו של סגן שר האוצר הוחלט לא לכלול
את הנושא בסדר-היום של הכנסת.

ח'י"ר מ. ל. מרון:

חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו, האם את
מסכימה להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):
כן.

ח'י"ר מ. ל. מרון:

אם כך, נצביע קודם על הצעתו של סגן שר האוצר
להסיר את הנושא מסדר-היום של הכנסת.

שלמה הלל (המערך):
אולי גם הוא מסכים?

ד. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון) (שירות חובה של שוטר

וסוהר), תשל"ח—1977 *

(הצעת חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו)

ח'י"ר מ. ל. מרון:

1976 ואילך, רצוני להביע את תקוותי כי תיקון זה,
כתיקונים אחרים בתנאי העבודה של שוטרים וסו-
הרים, יהיה בו כדי למשוך כוח אדם מתאים למשטרה
ולשירות בתי-הסוהר.

אדוני היושב-ראש, בהודמנות זו רצוני להפנות את
תשומת לבם של שר הפנים, שר האוצר וסגן שר
האוצר לבעיה כאובה מאוד: בעיית משכורתם של ה-
שוטרים ותנאי עבודתם. הנושא היה בטיפולו של ועדת
העבודה עוד בשנת 1976. היא קיימה דיונים מקיפים ו-
יסודיים בהשתתפותו של שר המשטרה דאז, חברת-הכנסת
שלמה הלל, ונציגי האוצר, והגענו לסיכומים ולהמלצות.
הבסיס אשר הנחה אותנו היה קביעת תנאים ודרגות
שכר זהות ומותאמות לאלה שבצבא הקבע. אנחנו וגם
השוטרים יודעים להעריך את המאמצים שהשקיע חבר-
הכנסת שלמה הלל, בהיותו שר המשטרה, בקידומו של
הנושא הזה ובמתן דחיפה גדולה לקביעתה של מערכת
שכר מתאימה ומתקבלת על הדעת כדי שהתמורה לשוטר
תהווה את המאמצים ואת העבודה הקשה המאפיינים את
מקצועו. בדיון אשר התקיים בוועדה ביום 24 בדצמבר
1976, בהשתתפות נציגי משרד האוצר ונציגי משטרת
ישראל, נמסר לוועדה על-ידי מנכ"ל משרד המשטרה
דאז, מר פוגלמן, כי הוסכם בין האוצר למשטרה על גיי-
בוש סולם של שכר חודשי לשוטרים. הבסיס יהיה
מקצועי ולכל הכשרה מקצועית יהיה ביטוי בהגד-
לת השכר. דבר זה נובע מרצון המשטרה למקצע את
השוטרים ולתת יותר מוטיבאציה לשוטרים לרכוש מקצוע
רלבנטי לתפקידם. סולם השכר החדש ייקבע, כך
הודיעו לנו, עד יולי-אוגוסט 1977. עברה מאז כמעט
שנה וחצי וההסכם הזה טרם מומש. העליתי את הנושא
הזה ביומתי בוועדת העבודה והרווחה. הוקמה ועדת
משנה אשר לעת עתה לא הובאו לפניו סיכומים בסוגיה

אנחנו עוברים עכשיו להצעת חוק של חברת-הכנסת
שושנה ארבלי-אלמוזלינו, חוק שירות המדינה (גימ-
לאות) (תיקון) (שירות חובה של שוטר וסוהר), תשל"ח
— 1977.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הגני מתכבדת ל-
הביא לפני הכנסת לדיון מוקדם את הצעת חוק שירות
המדינה (גימלאות) (תיקון) (שירות חובה של שוטר
וסוהר), תשל"ח—1977.

עיקרה של הצעת החוק הוא הכרה בתקופת שירות
החובה בצה"ל של שוטר או של סוהר לצורך קביעת זכו-
יותיהם לגימלאות. כיום מובאת בחשבון תקופת שירות
החובה בצה"ל אם השוטר או הסוהר שירתו במשטרה
או בשירות בתי-הסוהר עשר שנים לפחות ואם לא
עברה יוזר משנה אחת בין שירות החובה או שירות
קבע שבא בעקבותיו לבין תחילת השירות כשוטר או
כסוהר. לפי התיקון המוצע, יוסר התנאי שהשירות כ-
משטרה או בשירות בתי-הסוהר חייב היה להתחיל תוך
שנה מיום השחרור מצה"ל, וייקבע כי כל מי שפרש
מהשירות כשוטר או כסוהר, תובא בחשבון, לעניין חוק
זה, תקופת שירות החובה שקדמה לשירותו אם הוא
שירת במשטרה או בשירות בתי-הסוהר עשר שנים
לפחות. תחילתו של התיקון תהיה על מי שפרש מה-
שירות החל מיום א' בניסן תשל"ו, 1 באפריל 1976.
תיקון זה מוצע במקביל לתיקון שאושר על-ידי הכנסת
ביום 3 באוגוסט 1977 לגבי חיילים בשירות קבע בצה"ל
— סעיפים 2 ו-11(ג) לחוק שירות הקבע בצה"ל (גימ-
לאות) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1977 — ואשר אף תח-
לתו של אותו תיקון היתה על מי שפרש מיום 1 באפריל

חברת ב' ישיבה קנ"ב

— חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון) (שירות חובה של שוטר וסוהר) (ארבלי-אלמזולינו, מרון, פלומין, הלל); הצעות לסדר-היום (מרון, וירשובסקי) —

ואנו מציעים להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הכנסת פים של הכנסת.

אני מבקש להדגיש מראש נקודה אחת בנושא של הצעת החוק שלפנינו: לדעתנו אין מקום לחקיקה רטרואקטיבית בנושא זה. לאחר בחינת ההשלכות התקציביות של החוק נציע בוועדה לקבוע את תחולתו ממועד אי-שורר על-ידי הכנסת ולא מוקדם יותר מתחילתה של שנת הכספים הבאה, אשר במסגרת תקציבה יהיה עלינו לקבוע את הסכומים הנובעים מהתיקון המוצע.

אני רוצה לחזור ולציין — אולי זה בא בעקבות ההצבעה הקודמת — ואני יכול גם להעיד מנסיוני במושבו הקודם כי ההצעות המוגשות על-ידי האופוזיציה אינן נדרות אוטומאטית, ואם מוגשת על-ידי חברי הכנסת הצעה המקובלת עלינו, הממשלה הזאת נותנת לה את ברכתה.

שורשה ארבל-אלמזולינו (המערך):

חוק שירות המדינה (גימלאות), על-פי התקנון הוא בטיפולה של ועדת העבודה והרווחה. משום כך אין מקום להעבירה לוועדת הכספים.

פנן שר האוצר י. פלומין:

ההנחיות שאני קיבלתי מדברות על העברה לוועדת הכספים.

ח"צ מ. ל. מרון:

מכיוון שיש דעות שונות, ועדת הכנסת תחליט.

שלמה הלל (המערך):

במשך כל השנים נידונו כל החוקים הנוגעים ל-שכרם של השוטרים בוועדת העבודה של הכנסת. אינני חושב שסגן השר רוצה להציע שינוי לגבי דבר שהיה קיים כל השנים. כך זה היה קיים.

פנן שר האוצר י. פלומין:

נודא את זה בוועדת הכנסת.

ח"צ מ. ל. מרון:

יש לנו שתי הצעות. אם כן, הסמכות היא בידי ועדת הכנסת. מי בעד העברת הצעת החוק כפי שהציע גם המציעים עצמם וגם סגן שר האוצר?

ה הצ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (שירות חובה של שוטר וסוהר), תשל"ח—1977, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

ח"צ מ. ל. מרון:

הוחלט להעביר את הצעת החוק לוועדת הכנסת, ווי תקבע לאיוו ועדה תועבר הצעת החוק.

ה. הצעות לסדר-היום

מניעת התיישנות לגבי פשעי הנאצים

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מעלה לסדר-היום הצעה שיש לה, לדעתי, משמעות לגבי כל חיינו כממשיכי עם ישראל לאחר השואה. זה איננו נושא קל, זה גם איננו נושא שיעורר ויכוח. אבל אני חושב שהיא

זו. גם חברי-הכנסת הלל וגם אנכי העלינו נושא זה פעמים מספר, אבל לצערי הרב עדיין לא חלה התקדמות והנושא לא בא על סיומו. נמסר לנו אמנם כי קיימת ועדה משותפת אשר מעבדת סולם שכר. אינני מבינה מדוע צריכה להיות סחבת גדולה כל כך בעניין זה. השוטרים, פקעה סבלנותם, שלא לדבר על משפחותיהם אשר מחכות בכליון עיניים לשיפורים שיחולו בסולם השכר. אני רוצה לקוות שסגן שר האוצר — אם כי הגור שא לא קשור ישירות להצעת החוק אלא לשוטרים ולי-תנאי עבודתם ולהמרצה ולהנעה של בחורים המשתחררים מהצבא ללכת לשירות במשטרה ובבתי-הסוהר — יקח גור שא זה לתשומת לבו ויעשה את מירב המאמצים לטפל בו ולהביאו לסיום חיובי, כפי שהובטח על ידי הממשלה.

אני מבקשת, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

ח"צ מ. ל. מרון:

תודה. רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יורשה לי לפתוח בהצעה לדברים שנאמרו בסיום דבריה של חברת-הכנסת ארבל-אלמזולינו. כדרכי, אשתדל להיות נאמן למדיניות הנקוטה בידי, דהיינו, לומר דברים אך ורק ביחס לגור שא. לכן תסלח לי חברת-הכנסת ארבל-אלמזולינו על שלא אכנס לפרטי הנושא שהוא בעייתי ומורכב ודורש דיון וליבון בהקדם, אבל לא אכנס אליו כי הוא לא נכלל לא בסדר-היום ולא בהצעה.

שורשה ארבל-אלמזולינו (המערך):
ביקשתי להחיש את הטיפול.

פנן שר האוצר י. פלומין:

אני מבקש שתיתני לי לסיים את דברי. הדברים הובאו לתשומת לבי ואנסה לטפל בהם בהקדם.

חברת-הכנסת ארבל-אלמזולינו, במסגרת החוק שא-נחנו דנים בו, מבקשת להשוות את מצבם של שוטרים וסוהרים למצבם של משרתי הקבע בצה"ל מבחינת ההכרה בתקופת שירות החובה לצורך חישוב הגימלאות, גם אם בין תקופת שירות החובה למועד גיוס השוטר או הסוהר למשטרה חלפה תקופה של למעלה משנה. לי צורך כך מוצע לתקן את סעיף פדא לחוק הגימלאות, תוך התאמה לנעשה בצה"ל.

אנו בדעה שבמקרה זה יש מקום להתאמת התנאים החלים על משרתי הקבע בצה"ל לאלה של שוטרים וסוהרים מאחר שההוראה היסודית היתה וזהה במקורה. לכן אין לנו התנגדות עקרונית לתיקון המוצע בחוק

ח"צ מ. ל. מרון:

אנחנו עוברים להצעה האחרונה לסדר-היום של כמה מחברי הכנסת: מניעת התיישנות לגבי פשעי הנאצים. אני מזמין את חברי-הכנסת מרדכי וירשובסקי, ואחריו את חברת-הכנסת דב שלנסקי.

הגרמנים, ויש רבים כאלה, האומרים שאסור לשכות את התקופה הזאת ושצריך להנציח את הדראון למה שנעשה לעמנו ולעמים אחרים בשואה, אם יתנו יד להפעלת ההתיישנות, הרי שיעשו צעד נוסף לקראת השכחה, צעד נוסף לקראת הפיכת הדבר הזה לאירוע היסטורי כמו אי-רועים היסטוריים אחרים, שליליים אמנם, אבל שהם חלק מההיסטוריה הכללית של האנושות. ואסור לנו בשום פנים ואופן להסכים לדבר הזה. אנחנו צריכים לדי-אוג לכך שפשעי הנאצים לא יתיישנו לעולם, ותמיד אפשר יהיה להעמיד למשפט את האנשים האלה אשר עשו את המעשים הנוראים הללו, ושהם לא יוכלו להפ-עיל אי-אילו סיסמאות או נוסחאות משפטיות ולומר שחלה עליהן התיישנות. לאחר התאריך שנקבתי יוכלו אנשים, אולי רבים, אולי מעטים, להתהלך ברחובות אר-צם וברחבי העולם כאזרחים שאי-אפשר יהיה לעשות נגדם דבר.

אומרים הגרמנים שמי שהוגש נגדו משפט עד תא-ריך זה, אפשר יהיה להמשיך במשפט נגדו וההתיישנות לא תחול עליו. זה נכון ואני חושב שאפילו לא צריך היה להעלות את הדבר הזה כי זה מובן מאילו גם לפי שיטתם, אבל אני חושב שיש בגרמניה ובעוד ארצות אחרות רבים המתחבאים ומחכים רק לתאריך הזה כדי לצוץ בכל זוועתם. לא שיוכלו לעשות משהו אבל עצם קיומם כאזרחים חפשיים הוא סטירת לחי לעם היהודי ולעולם הנאור כולו. אם לא יועמדו פושעים אלה לדין או אם יתהלכו חפשי, הרי שלדעתי נעשה דבר חמור מאוד לחברה האנושית.

לכן הבעיה כה חשובה ולכן הנושא הזה חייב לקבל טיפול. הוא חייב לקבל טיפול קודם כול אצלנו. אני נמנה עם אלה האומרים שיש לקיים יחסים דיפלומא-טיים עם גרמניה ושצריך לקשור קשרים תרבותיים אתה, ושבעולם בלתי מושלם זה צריכים להיות יחד. אבל יחד עם זה, דווקא משום כך, דווקא משום שאני גורס את השותפות הזאת ואת היחסים האלה, אני חושב שמבחינת עצם היחסים האלה של העם היהודי והעם הגרמני אסור לנו לשחוק, אסור לנו להחריש ואנחנו צריכים לדבר.

שמחתי לשמוע למרות המגמה הכללית של המפלגות בגרמניה המתנגדות לשינוי החוק — קולות של פולי-טיקאים ושל אישים ממעבצי דעת-הקהל שם, גם בכלי התקשורת, מביעים אהדה גדולה מאוד לעמדה הזאת שאנחנו הבענו ושאתי חושב שהבית הזה חייב להביע. ואם רוצים לארגן את הפעולה בגרמניה בקנה-מידה גדול ואם רוצים להגיע לכך שבגרמניה עצמה תתעורר הפעולה נגד ההתיישנות, הרי אסור לנו להחריש. כי הש-חיקה שלנו וההתעלמות שלנו מהנושא הזה חיתן כוח בידי אלה שאומרים: תראו, הבעיה נשכחה, אפילו יש-ראל איננה עושה בעיה מן העניין הזה. הדבר הזה צריך להיעשות בכנסת על-ידי דיון מכובד, לא היסטרי, לא זו-עם במובן של חשבונות כלליים. עם העולם הנוצרי, עם העולם הגרמני, כפי שלמעמים אנחנו גולשים לתו-כו; אלא צריך להתמקד בבעיה הזאת שהיא אחת הב-עיות שאנחנו יכולים גם להשיג בה תוצאות ממשיות.

אם אנחנו גם חרדים — גם בגרמניה חרדים — מעליית הנאציסם, הרי אין דבר חשוב יותר מלעורר את הבעיה הזאת. אינני יודע את היקפה של הבעיה אבל באיזה שתוא מקום היא חייבת להדאיג בעצם קיומה.

מן הנושאים שמשלמים להם בדרך כלל מס-שפטיים ו-הייתי רוצה שאנחנו נקיים דיון מעמיק ורציני בשאלה הזאת, המתחילה להיות שוב, לצערי, שאלה אקטואלית.

ב-31 בדצמבר 1979, בעוד שנה — לכאורה התאריך רחוק עדיין — יתיישנו על-פי החוק פשעי הנאצים בגרמניה. כלומר, אדם שירצו להעמידו לדין ב-1 בינואר 1980, ויהיה נגדו חומר רב על פעולותיו בתקופת הנא-צים, אי-אפשר יהיה לעשות זאת והוא יוכל להתהלך חפשי כאזרח בן-חורין בארצו.

אמת, הגרמנים דחו פעם ופעמיים את ההתיישנות ש-הייתה צריכה להיכנס לתקפה כבר לפני שנים מספר. לפי המצב ולפי האווירה השוררת עכשיו בגרמניה ומ-תוך הדברים שאמרו לנו אנשים, שחברי, חברי הכנסת ואני זיכרנו אתם, בהיותנו בגרמניה, המגמה היא לא להכניס תיקון נוסף ולא לאפשר הארכה נוספת של תקופת החלות של החוק, יש להם טעמים משפטיים פיר-מאליים, קונסטיטוציוניים, שיתכן שהייתי מתייחס אלי-הם בהבנה אילו לא נגעו לפשעי הנאצים, אילו הייתה זאת בעיה משפטית ולא בעיה אנושית או אנטי-אנושית ממד-רגה ראשונה. מצד אחד שומעים אנו על קולות רבים בגרמניה האומרים שיש למתוח קו ואין עוד לדון באותה תקופה אלא בספרי ההיסטוריה, בוויכוחים פוליטיים או בדיונים אקדמיים, ושהבעיה כבעיה שצריך לטפל בה באופן אקטיבי בבתי-המשפט שוב איננה קיימת או ש-איננה צריכה להיות קיימת עוד. מאידך גיסא, נשמעים בכל זאת בגרמניה קולות של בודדים ושל אירגונים — וקראתי בעתון שאירגון הכנסיות הפרוטסטנטיות בגרמניה קיבל החלטה נגד המגמה האמורה — המבינים את חומרת הבעיה לחברה האנושית ולמעמדה של גר-מניה בכלל זה. לדעתי, מצווים אנו לדון בנושא הזה ול-הפעיל לחץ מוסרי על-ידי דיון נוקב במליאת הכנסת. צריך שהממשלה הגרמנית תיוס חקיקה בעניין זה, ואם לא הממשלה הגרמנית, הרי המפלגות בבונדסטאג, בין שהן באופוזיציה ובין שהן בקואליציה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הבעיה מורכבת הרבה יותר ממה שאנחנו יכולים לתאר לעצמנו, כי ב-סופו של דבר מה אומרים? אומרים שישנה התיישנות כמו שיש התיישנות על רוב הפשעים בחוקי גרמניה ובחוקים של מדינות אחרות. אבל דווקא משום שההת-יישנות הזאת אינה חנינה, אינה אמנסטיה — והגרמנים מדגישים זאת — אלא גם כניסת הפשעים האלה לתו-קף של הוראה בחוק, אני מתריע על כך ואני מדבר על כך. משום שאם נאמר שגם פשעי הנאצים יכולים להתצטן ושוב אי-אפשר להגיש תביעה משפטית, נעמיד את פשעי הנאצים באותה רמה של כל פשע אחר. הדבר הנורא והמאיים הזה של התנהגות בני אדם אל בני אדם, כפי שנהגו רבבות ואולי מיליונים בזמן השואה, זו תי-פעה שאינה חלק מהסדר האנושי הרגיל, זה איננו מצב שבו אפשר להגיד: גם הפשעים האלה מתיישנים כפי שמתיישנים רצח, שוד או גזל. לכן ההחלטה להחיל את ההתיישנות על פשעי הנאצים אינה רק פעולה משפטית, אקט קונסטיטוציוני, אלא צעד אחד לקראת נורמא-ליזאציה של ההתנהגות הזאת או הכרה בהתנהגות הזאת כהתנהגות שלילית שצריך להתייחס אליה בגבולות המור-תר, בגבולות חוק ההתיישנות, ולא לראות בה דבר מחריד ויוצא דופן.

אני אומר — ואמרת זאת גם בגרמניה — שדווקא

זכות אלמנטארית, חובה אנושית. אומרים אנו: כל רגש אנושי לא היה בכך אז. אם אומרים אתם שגולד בכך רגש מסויים, הראו שמץ הימנו. אל תקבלו את החוק הזה. אתן, שתי הגרמניות — זו הנקראת המורחית וזו הנקראת המערבית — מתחרות היום מי ייטיב לציין את יום השנה הארבעים "ליל הבדולח". בגרמניה המורחית תפתח ביום ו' תערוכה ושמה: "לעולם לא נשכח". איך "לעולם לא נשכח"? הרי אתם כבר מחקתם. אתם בכלל לא מעמידים לדין את הפושעים אם הם משתפים פעולה עם המפעל שלכם. בגרמניה המערבית תפתחנה תערוכות על השואה. אף שמעתי שיערכו מצעדים שקטים של אנטי-נאציים. אם ישנם באמת כאלה בגרמניה — אני קורא היום רבות מאוד על אנטי-נאציים, על גרמנים טובים — לי לא היה המזל לפגוש אותם באותה תקופה. אם היו כאלה, איני יודע למה היה זה מולי, שכל גרמני שפגשתי אם הוא היה "טוב" הוא לפחות היכה. האנטי-נאציים יעריצו מצעדים שקטים — מי זקוק לשקט שלהם היום? אם היו כאלה "גרמנים טובים", הם שחקו. למה הם עורכים שוב מצעד שקט? למה השתקית? אם ישנם כאלה, שיצאו לרחובות, שיועקו, שיצחקו לפחות, שילחמו נגד הפשע הזה.

שתיקה, בכל מה שקשור בשואה, יכולה להיות רק אחת — הרממה של ששת המיליונים. זו דממה שקורעת עד לב השמיים. גם זעקתו של משה'לה ושלמה'לה נשמעת היום על ידי אלה שאזנם לא סחה משמוע, וגם זעקתו של רבקה'לה ושרה'לה ולא'לה — גם היא זעקה דוממת היא. אני, כנסת נכבדה, לא רק שומע אותה היום, אני גם רואה אותן היום בזעקתן. ואני רואה היום את שלמה'לה ומשה'לה ולא'לה, עת נזרקו למכונות משא, ואני רואה באיזו אכזריות הוציאו אותם מזרועות אמותיהם, ואני רואה את המאבק בין אותה אם הנאבקת בחיות האלה, והחיות מוציאות אותם מזרועותיה ורצות אתם כמוצאי שלל רב וזורקות אותם למכונות המשא כאילו היו אלה בולי עץ. ומביאים אותם לאושביץ, ומשם ישר לתא הגזים, ומשם למשרפות, ומשם מחלקים אותם לכל מיני מעבדות כדי לנצל את גופותיהם, ואת שרידיהם לתוך הכבשנים. העשן — לשמיים; האפר — לזיבול הד' שדות. האם יכולה להיות התיישנות על פשע כזה, כנסת נכבדה?

בין השנים 1960—1978 נערכו כמאתיים משפטים בגרמניה כולה. אין אפילו מאה גרמנים, מבין כל אותם מאות אלפי הרוצחים השפלים, תיושבים היום בגרמניה על אחרי סורג וברירה בגלל אותם פשעים שבוצעו. השמדת העיר וילנה, עיר ואם בישראל, ירושלים דליטא, שממנה הובילה הדרך לפוגנאר, מקום אימים זה שממנו לא היתה דרך חזרה, שעליו שרו בגטו וילנה "עם פירן וועגן קיין פאנאר צו, עס פירט קיין וועג צוריק" (מובילות הדרכים לפוגנאר, אין אף דרך חזרה) — על כל אלה הובאו סך הכול לדין חמישה מרצחים גרמנים ואף אחד מהם אינו יושב בבית-הסוהר. על רצח יהדות ביאליסטוק הובאו לדין שלושה מרצחים גרמנים ואף אחד מהם אינו יושב בבית-הסוהר. בדיוק אותו מספר מרצחים הועמד לדין על רצח יהדות קראקוב. על רצח יהדות לודז', אנשים תמימים וישרים, גם לא שלושה הובאו לדין. רק שניים. כמובן, אף אחד מהם אינו יושב בבית-הסוהר.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חברי-הכנסת הלל

אני חושב שמוכרחים לקשור את הדברים האלה ולה- גיד: הפשע הנאצי — שמנסים היום לטשטש אותו ול- הסביר אותו כאילו לא היה או שזה משהו בטבע הדברים של חיי המין האנושי — צריך להוקיע אותו בצורה ה- חריפה ביותר.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני מבקש שהנושא הזה ידון בצורה מכובדת ורצינית בכנסת כדי שהבית הזה על כל חלקיו יתאחד, יגיב בצורה תרבותית ונמרצת ביותר לגרמנים: בעניין הזה לא ניתן מנוח, לא גוכל לשחק, כי הדבר הזה בנפשו של העם היהודי, בנפשו של כל עמי התרבות. אסור לנו לשכוח, ולא לשכוח פירושו לרדוף את הפשע עד דור אחרון. העמדתו במס- גרת חוקים שחלה עליהם ההתיישנות היא שיכחה ואי- שור לפעולה שלעולם אסור לתת לה אישור. תודה.

הי"ד ש. ארבל-אלמוזלני:
תודה רבה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת דב שי- לנסקי, ואחריו — לחברי-הכנסת מאיר וילנר.

דב שילנסקי (הליכוד):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני שניכנס למכונת ה"מרצדס" המפוארת יותר או ה"אודי" המ- יוחסת פחות, לפני שנתניע את ה"פולקסוואגן" — גא- וותו של היטלר האשמאי — וניסע אולי למסיבת קוק- טייל אצל שגריר גרמניה בישראל, זו גרמניה שכדי ל- השקיט את מצפוננו מכנים אנו אותה "גרמניה האחרת", הבה נעלה ונדלה מן הנבכים מה שהיה והוא עדיין איננו עבר רחוק. מי שעניו רוח לו, מי שחושיו טרם כוה, יכול גם היום לחוש את המחנק האיום באוויר ואת ריח הבשר החרוך שהיתמר מהארובות הגבוהות.

דאכאו היא במרחק של עשרים קילומטר ממינכן בל- בד. אני הייתי באותה סביבה אז ואני הרחתי. התושבים אורחי מינכן טוענים שלא הריחו, לא ראו, לא שמעו. אז הם לא קלטו בחושיהם את מה שקורה; היום על אחת כמה וכמה לא. לא רק שאינם קולטים, הם גם מתעלמים.

אך הגרמנים לא היו יחידים בהתעלמותם. לא אז- כיר היום את פשעו הגדול של העולם שלא רק שמע אלא גם ראה. ראה והתעלם. שמע ושחק. לא נתלבט היום בש- אלה שהציג יצחק קצנלסון, הי"ד: "המלאכה הגרמנית, והעולם מתבונן — הגידה אתה מי הרשע משניהם?" אם הזכרנו היום את העולם הרי אנו מזכירים אותו שוב בגלל אותה שתיקה, בגלל אותה התעלמות. העולם שש- חק וכאילו גם מסכים למחיקת פשעי הגרמנים. נזכיר היום לעולם: מחר תמלאנה ארבעים שנה ל"ליל הבדולח". "ליל הבדולח" התחיל בניפוץ זוגיות ובשריפת ספרים; "ליל הבדולח" הסתיים בשריפת גופות.

בכוונה הדגשתי "גרמנים". יש סילוף בהשתמשנו במונח "פשעי הנאציים", כאילו רק קבוצה אחת פשעה, כאילו רק קבוצה אחת לקחה חלק. פשעי הגרמנים, כל העם הגרמני לקח חלק, כל העם הגרמני השתתף, כל העם הגרמני אשם כפי שגם היום כל העם הגרמני אשם ברצון הזה לחקוק את השואה, לא להביא לדין גם את אלה שאותם צייכים להעמיד לדין.

אין אנחנו באים לדרוש את העמדת הפושעים האלה לדין, מתוך בקשת רחמים, וגם לא מתוך תחינה לחסד. לא נאמר להם: "לא חסכתם עלינו בעודנו בחיים, עשו חסדים למתים". לא, לא חסד אנו מבקשים אלא

רביית לפחות 85 אלף פושעי מלחמה. רק מעטים מהם הועמדו לדין ונידונו לענשי מאסר לא ארוכים, גם כאשר ביצעו פשעים חמורים ביותר. חלק מהנידונים אף שוחרר בטרם ריצה את מלוא עונשו. סימפטומאטי הוא שמשפטם של פושעי מיידאנק נמשך כבר שלוש שנים ויותר, בלי-ווי פרובוקאציות נגד העדים, הלוחמים האנטי-נאציים, ובלי וי גילויים של זילוול בקרבנות של הקאניבאלים היטלראים. סימפטומאטי היא גם הבריתה של הפושע קאפלר מבית החולים ברומא לגרמניה המערבית.

מנהיג האופוזיציה הנוצרית-דמוקרטית, הלמוט קר-הל, אמר: מפלגתנו תתנגד לכל דחייה של חוק ההתיישנות. מה-1 בינואר 1980, בעוד שנה, יש להפסיק לרדוף ולהעמיד לדין את פושעי המלחמה. מנהיג הפלג ה-באווארי של הנוצרים-דמוקרטים, פראנץ יוזף שטראוס, מצא עוז וחוצפה להציע בפומבי — לא פחות ולא יותר — לא רק לקבל ולא לדחות את חוק ההתיישנות אלא גם לתת חנינה כללית על כל פשעי הנאצים. הגיע הזמן — הוא אמר במלים אלה — לחנינה כללית על פשעי הנאצים.

באווירה זו בגרמניה המערבית מרימים האירגונים הנאצי-נאציים שוב את ראשם. בזמן האחרון הם מנסים במצח נחושה להכחיש שכלל בוצעו פשעים איומים של ג'נוסייד והשמדה המונית על-ידי הנאצים, מנסים להכחיש את קיומם של חשנות ריכוז עם תאי גזאים וכו'. הם מכחישים שהושמדו מיליוני יהודים על-ידי הנאצים. חברי הכנסת, לפני כשבוע קיבלתי בדואר מפראנק-פורט אם מיין שבגרמניה המערבית גליה וחומר תע-מולה מאירגון ג'אנאצי "ק.ד.א.א." (Kampfbund Deutscher Soldaten) — על הגליה כתוב באנגלית: "I am a donkey and believe that the holocaust really happened" — אני חמור שמאמין שהשואה אכן קרתה. מעל דברי נבלה אלה מצויר חמור. מתוך חומר התעמולה שהיה במעטפה אני רוצה להביא רק עובדה אחת: מתקפים מורה בבית ספר תיכון שבחדוש מארס השנה סיפר לתל-מידיו שבזמן שלטון הנאצים בוצעה השמדה המונית של יהודים. ואז פרצו התלמידים בצחוק אדיר — אני מתרגם מגרמנית — מכיוון שסיפורים כאלה נראו להם כלא ראויים לאמון. בחוברת חוקפים את המורה, איך הוא מעז להשמיע דברי בלע כאלה על הנאצים הגרמנים.

חבר-הכנסת, ביולי השנה אירגן אירגון נאצי-שבראשו עומד פראנק קולין, הפגנה בשיקאגו שבארצות-הברית. מול הפגנה זו הייתה הפגנה גנדיה של אנטי-פאשיסטים, יהודים, כושים ואחרים. פראנק קולין הפגין עם אנשיו בחסות המשטרה, בשם הדמוקרטיה, ואמר: "אינני יכול להאמין כי השואה אכן אירעה", "האנשים המתועבים והמטורפים ביותר בעולם הם היהודים, ואם אכן אירעה שואה — הם היו ראויים לה". אני מצטט לפי "מעריב" 10¹ ביולי אשר מביא כתבה של סופר "לוס אנג'לס טיימס" בשיקאגו.

לכן המאבק נגד חוק ההתיישנות הוא לא רק עניין של צדק היסטורי, הוא לא רק כדי למנוע מהפושעים הקא-ניבאלים הגרווים ביותר בהיסטוריה מלצאת מחוריהם; המאבק הוא כדי למנוע מאלה שרוצים לחפות עליהם להביא לכך שיכולו להגביר את הפעילות שלהם. תחאור, לכס מה תהיה או הפעילות שלהם בגרמניה המערבית, בשיקאגו ובמקומות אחרים. הלא זה יהיה אור ירוק. לכן זה לא רק עניין של צדק היסטורי, זה לא רק עניין של

ויידל העלה הצעה, שלפיה נדרוש מהגרמנים להגיש תביעות נגד כל הפושעים הנאציים לפי הרשימות שיש ב"יד ושם". זה רעיון. אך יידי חברה-הכנסת זיידל: הם צריכים לרצות בכך. זה עלול להפסיק את מירוץ ההתיישנות. הם אינם מעוניינים במשפטים. אם היו מעוניינים במשפטים, אם היה בהם שמץ של רצון לע-שות זאת, הם היו ממשיכים ולא מביאים את החוק הי-דראקוני הזה.

מה הוא רעיון ההתיישנות? הרעיון שלא יעמוד אדם תחת איום של העמדה לדין עד אין סוף. האם על רצח מיליון ילדים קטנים יש להפעיל שיקול הומניטארי זה לגבי המרצח? לגבי מי אנו נדרשים היום להפעיל את השיקול ההומניטארי? לגבי בהם שמץ של רצון למאידאנק, לגבי פריצי החיות של אושבין וטרבלינקה.

אולי ראיתם קצה משם בטלוויזיה, קצה ולא יותר. אולי המדיום האמריקני הזה הביא לנו את מה שכל בתי-הספר שלנו לא ניסו להביא לעם. אך את התמונה בשלמותה לא רק שלא ראיתם אלא אין אדם שיוכל לדמיין, וודאי שלא להבין. לפעמים חושב אני, האם כל מה שראיתי היה אמת? האם לא היה זה חלום בלהות? האם כל זה יכול לקרות? — כן. זה לא היה חלום בלי-הות; זה קרה באמת. דעו לכם, חברי הכנסת הנכבדים, כל אותם מרצחים שראיתם בסרטים האורייגנאליים ובי-משחק — הם קיימים. הם מחכים לאותו רגע שבו יצאו מהחורים שלהם. היום הם שותקים כי יש איום של משה-פוט. דעו לכם וידע כל העולם: מחר, כשלא יהיה עליהם אותו פחד של המשפט, הם יצאו מהחורים שלהם ושוב יציפו את העולם בדם ובדמעות כמו שעשו פעם.

ולסיום, בכל מעמד עת מעלים אנו את זכר השואה, חייבים אנו להתייחד אתה. אך לא רק זאת, גם להודות וגם ללמוד את הלקח. תרשו לי לסיים בקטע מספר שיריו של אורי צבי גרינברג, "רחובות הנהר":

"הם היו ונגהו בבוא חג — ואינם. אך הגיע דמם עד אל כותל דבואר — שבו הוא רק שריר, כפליט, בעמם. ונשאר — רק השיר וטעמי נגונם. הבה נגביר בתוכנו רוחם עד אשר ניגאל, עד אשר ננוחם."

ד"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
אני מודה לחבר-הכנסת דב שילנסקי על דבריו. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר וילנר.

מצר וילנר (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גברתי היש-בראש, כנסת נכבדה, הנושא שאנו מ-עמידים היום על סדר יומה של הכנסת הוא נושא שצריך לדבר עליו בדחילו ורחימו, נושא שצריך ללכד את כו-לנו בישראל ובעולם כולו כדי למנוע את האפשרות האיומה שהחל מה-1 בינואר 1980 ייכנס בגרמניה המער-בית חוק ההתיישנות על רצח, ובכלל זה מעשי הרצח וההשמדה שבוצעו בידי הנאצים, לתוקף. אסור שזה יקרה. עצם העובדה שבגרמניה המערבית דנים על כך היום ברצינות, ולא רק דנים אלא זו סכנה מוחשית, מראה מהו האקלים הפוליטי השורר בגרמניה המער-בית. ובכלל, מעטים בלבד הובאו לדין בגרמניה המער-בית כפושעי מלחמה. לפי הנתונים של הפרדראציה הבין-לאומית של לוחמי ההתנגדות האנטי-פאשיסטית. (פי"ר) שפורסמו בדיון-והשבון בוועידתו השמינית של האירגון, שהתקיימה בחדש מאי השנה, נמצאים בגרמניה המע-

ראשית יש לזכור כי דחיית תחולתה של ההתיישנות אינה נוגעת לכל פשעי הנאצים. כל הפשעים, להוציא רצח, התיישנו זה מכבר. כאן מדובר, למעשה, בנסיון ל"חנת חגיגה לרצוחים הנאצים.

מה הן הטענות של המתנגדים לדחייה של חלות ה"התיישנות על פשעי הרצח של הנאצים? ראשית, הם טוענים בשם ההליכים הדמוקראטיים המקובלים של מדינת חוק שלפיהם על כל פשע חלה התיישנות ואפילו על רצח. אפשר שנימוק זה הגיוני הוא לגבי פושעים רגילים, אם כי בארצות נאורות רבות אין התיישנות על מעשי רצח כלל. אולם אין מדובר כאן ברצח בודדים אלא ב"רצוחים סיטונאים, ברצוחים שביצע את הפשע המח"ר ביותר של רצח עם, שנית, טוענים כי מדובר כאן באנשים שהם כיום זקנים, ששוב אינם מסוגלים לה"זיק לאיש, חלקם תשושים ורפים וחלקם נכים. אך כלום אותם פושעים בהיותם צעירים נתנו למיליוני זקנים רפים ונכים, אפילו מבני עמם שלהם, את האפשרות לסיים את חייהם בשיבה טובה? אלה טענות שהן תירוצים בלבד. הנימוק העיקרי הוא שגרמניה רוצה להיחלץ מן התדמית הנאצית. היא רוצה לקבור במהירות את כתמי העבר כדי שתוכל לשגשג בעולם השפע שבו היא נתונה כיום ומובילה באירופה ואולי אף בעולם כולו.

ברור הוא כי התעלמות מפשע לא תמנע פשע בע"תיד אלא אך תעודר אותו, אולם אין זה תפקידנו לדאוג לשלומה של גרמניה. אנו דואגים לשלומנו אנו ולכך שפשע מחריד כזה לא יפגע בעמנו שוב. גרמניה מנסה להציג את הנאצים כתופעה חולה שפגעה בעבר ושוב לא תחזור. הם מנסים לראות בנאציסם תופעה שולית, כקצף על-פני המים, שמוטב לא להעיר אותה ולא לע"רה שכן הדבר מפריע לשלוות הנפש של תושביה. אולם, ברוב שטחיהם אינם תופשים כי בנקותם אנשים, כפ"רים, מאשמה הם מטילים את האשמה על עמם כולו. ואכן בצעם הנסיון הזה לטישטוש העבר הם מסייעים, למעשה, להתעוררות גל חדש של נאציזם. לא ל"שווא מציף עתה את העולם גל של ספרים, עיתונים, סר"טים, כתבי"עת, כרוזים ופירסומים אחרים הטוענים ש"השווא כלל לא היה. רק לפני ימים מספר קראנו ב"ל"אקספרס" הצרפתי ראיון שנערך בספרד עם "אייכמן" של צרפת, לואי דארכיה דה"פלפואה". בראיון זה הוא אמר שאין שחר לטענות בדבר הרצח של שישה מיליון יהודים בידי הנאצים. לדבריו, השתמשו במחנות הריכוז בגאונים רק כדי להדביר פרעושים. אכן הסכנה הנאיצי"אצית הגדולה ביותר מתבטאת בראש וראשונה בעמדה הסלחנית של השלטונות ושל החוק אשר אינם רוצים לאסור את הפעילות הנאצית. אירגון "היומה האזרחית הגרמנית", אירגון ניאור-נאצי של מאגפרד רודר, עורך-דין לשעבר, ואחד האנשים הפעילים ביותר ב"גל החום" הח"דש, פירסם את החוברת "השקע על אושוויץ". תא עורכי"דין של פראנקפורט נוקק לשלוש שנים כדי להחליט להשעות את עורך החוברת האנטישמית. גרמניה רוצה להתעורר לבוקר חדש, בהיר, יפה וצלול, כאילו העבר הוא מיתוס בלבד שמעולם לא התרחש במציאות. להי"וצרות מצב כזה מסייעת, יותר מכול, העובדה שרבע מיליון לערך של אנשים שהיו קשורים מעשית בפשעי הרייך השלישי חזרו במהירות מירבית לחיים אזרחיים נורמאליים ותפסו משרות ברשויות השיפוט, המשטרה, הצבא, עובדי מדינה, התעשייה ועוד. כיצד התאפשר דבר זה?

כיבוד זכרם של כל קרבנות הנאצים, ובכלל זה שישה מיליון יהודים, זה גם עניין אקטואלי של מאבק נגד תופעות של גזענות, אנטישמיות, נאציסם ופאשיסם בכל מקום שיהיו.

לכן אני מציע שהכנסת תקבל פה אחד את הנושא הזה לדיון. אני יודע שאפשר להעביר לוועדה, אינני מת"נגד לזה. אבל יש חשיבות כדי להבליט את הנושא הזה בפני דעת הקהל בישראל ובפני דעת הקהל העולמית לדיון במליאת הכנסת. נוסף לעובדה שוועדה יכולה ל"היכן סיכום ראוי שיתקיים בדיון בכנסת, ולא בהשתתפות כזאת, לא היום, לא באווירה כזאת של סיכום בחירות. אם כבר עשינו זאת היום בצורה כזאת, מן הראוי לקבל את הנושא כסעיף לסדר-היום — כפי שהכנסת עושה בנוש"אים חשובים פחות — ולקיים דיון תוך שבוע, שבועיים, שלושה שבועות, דיון בהשתתפות מלאה של כל העתונות בישראל ובעולם כולו.

הועקה הזאת של הכנסת יכולה להשפיע על גרמניה המערבית. לא כולם מסכימים לחוק ההתיישנות. השמאל במפלגה הסוציאל-דמוקרטית, שהיא בשלטון, תומך בהארכת חלות החוק נגד פשעי הנאצים. המפלגה הק"מוניסטית במערב-גרמניה מתנגדת להתיישנות. לכן הוע"קה שלנו לא צריכה להיות פורמאלית ולא צריכה להס"תים בהצעות האלה לסדר-היום כי העניין חשוב, חשוב ביותר.

חיריץ ש. ארכלי-אלמולנין :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת נפתלי פדר, ואחריו — לחברת-הכנסת שטרן-קטן.

נפתלי פדר (המערך) :

גברתי הישיבת-ראש, כנסת נכבדה. 150 אלף, ויש אומרים 200 אלף פושעי מלחמה נאצים, היו אחראים למותם של שנים-עשר מיליון איש, וביניהם שישה מיליון יהודים ובהם מיליון ילדים, בשנות מלחמת העולם השנייה. מאז סיומה של המלחמה הורשעו בדיון לא יותר משלושים וחמישה אלף מהם. מספר זה מקבל משמעות מועזת כאשר מתרגמים אותו לשפת האזרחים: לא יותר מחמישית אחת מכלל "חיות האדם" של הרייך השלישי. בעשור האחרון הגיעו החקירות של פשעי המלחמה ב"אירופה לקפאון כמעט מוחלט. הגרמנים הערימו אבני נגף רבות בדרכם של אירופאים אחרים, במיוחד הצר"פתים, כאשר חוקקו את חוק אי ההסגרה. ב"1971 תוקן לכאורה העיוות כאשר נוסח הסכם צרפתי-גרמני, אך הוא נסחב ועוכב בצינורות הבירוקראטיה במשך ארבע שנים. ב"31 בדצמבר 1979, בעוד כשנה, ייפסק בגרמניה כליל העיסוק בפשעי מלחמה ובנושאים באחריות להם ובכתם שרבים נשבעו לא לעולם לא יישכח. הרקורד זה גרמני מאז תום המלחמה הוא מדכא, אם לא מביש. מתוך שמונים ושניים אלף מקרים שנחקרו הועמדו כעשרת אל"פים לדיון, ומתוכם הורשעו ששת אלפים בלבד.

בעניין הדחייה של חלות ההתיישנות על פשעי ה"נאצים התנהלה במערב-גרמניה מערכה ממושכת באמצע שנות השישים. בלחץ של ישראל, של יהדות ארצות-הב"רית ואף של דעת-הקהל בארצות אירופיות שונות נמצא אז רוב בבונדסטאג וגרמני, שדחה את ההתיישנות ש"צריכה היתה לחול עשרים שנה לאחר תום מלחמת העולם השנייה. פעמיים דחו — תחילה עד סוף 1969 ואחר-כך עד סוף 1979.

עמקה, וניסה לחשב כמה הם ומה הם משקלם של מיליון וחצי ילדים על דורותיהם הבאים ?

אולם הנורא שבאשם שנושא את העם הזה איננו מסתיים בחישוב המאתמאטי של תוצאות עובדתיות ; זה מורה מכך היא התיאוריה שליוותה את המעשה — הש"קפת העולם, הפילוסופיה והמטרות, אשיות הקיום המוצ"הרות — השמדת עם. לא זו בלבד כי התחיקו ברעיון וחרטו אותו על דגלם — שהוא כשלעצמו אקט שכל שפה, ואף השפה שלנו, חסרת אונים כדי לבטא את גורל הווי"ע זה שבו — אלא כי בתקופה המודרנית ובלבה של ה"חברה המודרנית יכול לקום לעם מנהיג, להכין קרקע ולי"דוע בה גרעין שיצמיח פרי בשל ומושלם כל כך, של מה ? — של הרס ושל השמדה.

לכאורה — לא יאומן למעשה — כך קרה. וכיום, שלושים ושלוש שנה אחרי שמאורעות אלה התרחשו, אחרי שהתכננו בתצו במלוא היקפן תוך מרוץ עם הזמן והכלים הטכנולוגיים, מנסה הממשלה הגרמנית להש"תחרר מן המועקה ולתת דרור לרבים מבין אלה שהיו בין הוגי הרעיון השטני, בין מתכנניו ובין מבצעי. ש"לשים ושלוש שנים התחמקו והתחמקו המרצחים מפני החוק, ועתה יקבלו חנינה וזיכוי על פשע נורא כל-כך שביצעו.

חוק התיישנות הוא לכאורה תהליך משפטי מקובל לגבי אדם שחטא, שיצרו התגבר עליו והוא עבר עבירה. הוא הצליח להתחמק מענשו, עוברות שנים, הוא אינו נכשל שוב וגם הזמן עשה את שלו, ואז חלה על חטאו התיישנות והוא לא ייענש. אנסה, לפחות בקצרה, לב"דוק הנחה זו לאור מטרות הענישה. אנו יודעים כי מגמ"תיו של העונש הן למען הצרכים של הקרט ושל החב"רה, משלוש בחינות לפחות : א. הענישה יכולה לבוא כנקמה, כמענה לרגשות ולצרכים אינסטינקטיביים שב"אדם. הנקמה בצעם מהותה היא גמול ולא אקט ראשוני. על-כן אין בה כדי להחזיר את המצב לקדמותו והיא ל"עולם לא תוכל לשמש פיצוי שלם על הפגיעה ; ב. ה"ענישה באה לצרכי הגנה על הציבור ; ג. הענישה באה ל"צרכי חינוך. היא מכוונת במישרין כלפי העונש ובעקיפין כלפי אלה העלולים ללכת בעקבותיו בבחינת "למען ישמעון ויראון ולא יידון לעשות עוד", ובכך תועלתה גם לחברה. לגבי כל המטרות האלה, כאשר מקובר בפש"עם שהם שכיתים בחברה האנושית וכאשר נפגע פרט או משפחה, יש אולי מקום להתיישנות. עבר זמן, פנה המריית שנגרמה על ידי הפגיעה, ועלי-כן קחה רגש הנקמה. גם הנימוק של הגנת הציבור אולי כבר איננו אקטואלי כי חלפה תקופת זמן והחוטא שוב לא חזר על חטאיו. ואל הענישה התינוכית יש מקום להתייחס כאשר רישומה של העבירה עדיין ניכר. אבל כאשר חלפה תקופה, נחלש או נעלם רישומה של החטא, ואז דווקא תחטיא הענישה את מטרותה ולכן יש מקום להת"יישנות. כל אלה הדברים תופסים לגבי פשעים, שהחז"טא ביודעין ביצע אקט בלתי מוסרי, אנטי חברתי ואנטי מוסרי בגלל דחפים וחולשות אנוש שלא עמדו לו כוחות נפשו ורצונו להתגבר עליהם.

אולם כאשר החטא הפך למוסד אידיאולוגי חוקי ו"מוסרי, ולמעלה מכך לחוקה חברתית-מדינית, מבוססת על פילוסופיה ומדע, וכאשר הפך יוצא הדופן לנורמה של חברה — כאן אין מקום להתיישנות, שהרי לא על ה"בי"צוע בלבד דנים אלא על כל השיטה הפילוסופית שהש"י

בחודש אוגוסט השנה כתב וילי בראנדט לקאנצלר הלמוט שמיטס מכתב, שבו הוא מבצע את דאגתו נוכח הרחבת פעולותיהם של הנאיו-נאצים. ארס הנאציסם ע"דיין מפעפע בשכבות שונות של החברה הגרמנית. ב"רור כי אין למדוד את האיום של הנאיו-נאציס על הדמו"קראטיה הגרמנית עליפי תוצאות הבחירות. רוב העם ה"גרמני שואף למחות מזכרונו את העבר הנורא ואינו מו"כן להתמודד עם ההיסטוריה שלו. יחס זה לעברם יוצר אדישות מדהימה ומשוועת. יחס זה מכשיר את הקרקע לצמיחת הנאיו-נאציסם וגורם להליכתם חפשי של פושעי מלחמה באפליהם של רוצחי המונים שטרם הורשעו ואשר רבים מהם אי תופשים מטרות רמות. אנחנו לא נזין להם כל זאת גם משום חובתנו לאחינו ולהורינו שהוש"מדו בשואה ויותר מכך משום חובתנו לבנינו אחרינו.

להדוף את התעמולה הנוענית הנאיו-נאצית ולמנוע את התפתחותה מתנועה שולית לתנועה פוליטית מן ה"מניין ניתן רק עלי-די מאבק עקבי ובלתי פוסק עם כל גילוי של המורשת המזוויעה של שלטון הרצח. הכנסת כהניעה את התנגדותה לחוק ההתיישנות תתרום אולי שעה כמה מצפונם של גרמנים לא יהיו שלווים ושקטים ואולי אף תעורר תסיסה מצפונית בקרב מעצבי דמותה של גרמניה הדוים. כנסת ישראל חייבת להזעיק כל גורם בר"דעת בעולם כולו, להפעיל כל לחץ אפשרי כדי של"פושעים המרצחים הנאציס לא תהיה חנינה לעולם.

לסיים, הרשו נא לי לקרוא קטע מיומנו של שלמה טאבור, המופיע בספרו של פודריק פורסיטה, "תיק אלה" דיסה" ; "איני הוגה משטמה כלפי העם הגרמני ואינו נוטר לו טינה. אין עמים רעים, יש רק אנשים רעים. דוק הפילוסוף האנגלי בורק, באמרו : 'איני יודע כיצד להגיש כתב אישום כנגד עם שלם', אין אשמה קולק"טיבית. התנ"ך מספר על אלוהים שביקש להשמיד את סדום ועמורה בגלל עוולותיהם של תושביהן. הוא הח"ליט להשמיד הכול — גברים נשים וטף, אך מכיוון שחי בקירבם צדיק אחד — ניצל האיש הזה. האשמה, כמוה כבאולה — אינדיבידואלית היא", אילו היה נוכח ביצע בשעה זו נציג השגרירות הגרמנית הייתי פונה אליו בק"ריאה : אנה, מסור לממשלתך, שאיננו רוצים להטיל אש"מת קולקטיבית בעמכם. אל נא תבטלו את פשעי העבר של המרצחים ואל תיטלו בכך על עצמכם את האשמה ה"קולקטיבית.

היורש ש. ארבל-אלמולינו :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שרה שטרן-קטן.

שרה שטרן-קטן (חזית דתית לאומית) :

גברתי הישובת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, לקראת סוף שנת 1979 מתכננת ממשלת גרמניה להפעיל את חוק ההתיישנות לגבי הפושעים הנאציס. לנו ברורה המ"גמה של הממשלה הגרמנית. קשה לו לעם הגרמני לשאת עמו כתם ומטען של אשם כבד כל-כך, אשם ואחריות לגדולה שבכוראגניות של תולדות המין האנושי.

מדי פעם, בימי זכרון ואירועים דומים, נשמעות זע"קות ואנחות על השמדת שליש מעמנו. לדעתי טענה זו אינה מדוייקת. אמנם בספירה אריתמטית גרידא אנו מי"ניעים, לעומת המספר הנורא של שישה מיליון. אולם מי העז לחשב את המשמעות של קטיעת דורות שלגביהם הגיע הנאשם הנאצי לסוף הדרך, לפתרון הסופי כמתוכ"נן ? וכי התמודד מישו עם השאלה הנוראה בגללה וב"י

אנטי-חוקי, אנטי-חברתי ואנטי-אנושי, חוק שמתאים ליורשיהם החוקיים של ממשיכי חוקי גירנברג. אנא זכרו זאת. אנו בעלי הנסיון, הקשיבו לזעקה הכואבת ולתביעה האנושית הצודקת.

ולנו, כבוד הישבת-ראש וחברי הכנסת, אני אומרת: בואו נשמיע את חקלי, בואו נגיד לעמים ולאומוֹת שוחרי הצדק שילכו אתנו למלחמה נגד הסכנה של החייאת השיטה האכזרית של ההשמדה וההרס.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

רשות הדיבור לשר-המשפטים, לתשובה.

שר-המשפטים ש. תמיר:

גברתי הישבת-ראש, חברי הכנסת. בסוף שנת 1979 אמר, בהתאם למגמות המסתמנות עתה בגרמניה, לפוג התוקף של האחריות לרצח ולפשעים נגד האנושות על מי שהשתתף בהם. והיום, סמוך למלאות ארבעים שנה ל"ליל הבדולח", שסימן את התחלתו של מסע הדמים הגרמני-הנאצי, מעלה הכנסת ומעלה ממשלת ישראל את התביעה כלפי גרמניה, כלפי ממשלתה, כלפי בית הנבחרים שלה והעם הגרמני כולו להימנע ממשגה ומעוול זה. לנוכח המגמה המסתמנת שהיא חמורה ביותר, חייבים אתנו לחזור ולהעלות בפני גרמניה עובדות מספר, שלכאורה נשכחו ונמחו מסדר-היום הבין-לאומי.

לא רחוק הוא היום שבו העולם כולו שאל את השאלה: מדוע זה וכיצד זה צמח הנאציסם דווקא בגרמניה? לא רחוק הוא היום שבו העולם כולו שאל שאלה נוספת: מדוע וכיצד זה החזיק הנאציסם מעמד בגרמניה משנת 1933 עד אשר מוגר ב-1945, לאחר מלחמה הרסנית, איזומה, שעלתה לעולם החפשי בקרבנות אין ספור? לא רחוק הוא היום, שבו הציעו אנשים נאורים ומתקדמים במערב בשלהי מלחמת העולם השנייה להפוך את גרמניה לארץ חקלאית גרידא שלא תוכל לשוב ולהעש את עצמה, לא להתיר לה לקיים צבא ולהחזיקה במעין הסגר בין-לאומי. רק לפני שנים ספורות הסכים העולם להחזיר את שתי הגרמניות למערכת הבין-לאומית, ולחזיר בהן תכורות שוות-זכויות באו"ם. ועד עצם היום הזה לא אפשר להן לקיים את ברלין כבירה של גרמניה מאוחדת מוכרת בזירה הבין-לאומית. וייתכן הדבר במלואו: אלמלא המאבק הבין-גושי בין המזרח למערב, ספק הוא אם היו מוכרות היום שתי הגרמניות במעמד שאליו הן הגיעו. ספק רב מאוד. בכל הנסיבות האלה יהיה זה נמר מאוד, חפוז מאוד ומסוכן מאוד אם בגרמניה יגברו אלה הסבורים כי הפרק הושלם, כי אפשר לסגור את התיקים, אפשר לסגור את התיק הגדול. עוד נותר לבחון, והדבר יאריך זמן רב ושנים הרבה, אם אכן לאורך ימים גרמניה תהיה אחרת. והאני שסימן הישגה שלאלה עוד תלוי ועומד בדור שבו גם שרדי השואה וגם המרצחים מהלכים על-פני האדמה וזוכרים היטב את אשר אירע.

מבחינתנו, מבחינה יהודית, סימן השאלה בודאי קיים. אנחנו עם בעל זכרון טוב. אחרי גירוש ספרד, גירוש ולא השמדה, לא דרכה רגלנו בארץ ספרד מאות בשנים. היו לנו היסטוסים גדולים מאוד ומאבק קשה בקרב העם אם לקבל מגרמניה שילומים. היו לנו היסטוסים גדולים מאוד וממושכים אם להסכים להכרה דיפלומטית בגרמניה. סימן השאלה תלוי ועומד. העוב-

פעתה ושרישומה לא נחלשו; אלה נשארו טריים ומחזקים כמו בעת הביצוע ואולי אף יותר מזה. לעתים יש ומתעורר הזיק האנושי שיעכב את ביצועו; אבל סיכוי כזה נעלם כאשר מדובר בהפצת אידיאולוגיה מרעילה. ועל-כן אין מקום להתיישנות.

זאת ועוד: אנו עדים לסימנים ולאייתותים ברורים של החייאת האידיאולוגיה — וכבר הצבעתי על כך מעל במה נכבדה זו לפני זמן לא רב — שלצדה מופעל מנגנון השכחה בטישטוש של מעשי הזוועה. חזרה-בשובה אמיתי, חטאו עומד לנגד עינינו למרות אי-הנחות שבדבר. כבר האפל מזהיר אותנו, מרתיע אותנו ומשמש טריון נגד פיתוי מתודש. מזהיר אותנו והוא מזהיר אחרים. גם כאשר איננו מדבר על חטאו וגם כאשר הוא מנסה להרחיק את אשמו, גם אז הוא איננו מטשטש את העובדות. שהרי אם יטשטש החטא, יאבד הבסיס לחרטה, ואז עלול להיווצר מצב שהוא יתחרט על חרטתו בעבר. ומושב כי אסביר את דברי אלה בדוגמה אחת מני רבות: בשלב מסוים, בראשית הדרך, כאשר האשם עדיין פעל והעיק, היווה מתן השילומים סימן לחרטה. כיום, כאשר תולדת וגוברת פעולתו של מנגנון השכחה וההכחשה, הוא הגיע עד לטענה כי השואה היא המצאת היהודים לצורך בצע כסף.

בכל הקטנה של ערך החטא יש סכנה של התיישנות, שמטרתה לטהר את השרץ הנאצי, את האידיאולוגיה ואת הפילוסופיה שלו, שכביכול לא חטא היו. אין מוצא לתופעה שהיא חמורה כל כך ושאי-אפשר לתת לה לגיטימציה אלא אם מקטינים את החטא שבה והופכים אותו לאחד מסוגי הפשעים הרגילים שחל עליהם חוק ההתיישנות, כוללים אותו בהגדרות ובהשלכות משפטיות קונבנציות נאליות ואו השד לא היה גורא כל-כך.

כל משפט של פושע נאצי פותח בקרבנו מחדש פצעים שגלגידו מעט, של הפרט ושל הכלל. פצעים אלה שותתי דם הם אך פתיחתם, ולי אך לשעה קלה, מעוררת את מצפונם של הפוסחים על שני הסעיפים, מרתיעה ודוחקת את השכחה ובולמת את הישנות הפשע.

בהשכחה טמון הורע של מתן הליגאליזאציה להכללת הנאציסם במושגים משפטיים רגילים. המשפט נגד הפשע הנאצי אינו רק נגד המבצע אלא, כפי שהסברתי, נגד הפילוסופיה והשיטה. האם לגבי אלה תטענו התיישנות? ממשלת גרמניה, היכן מצפונכם? היכן תרטי תכם? היכן זהירותכם והיכן אחריותכם כלפי החברה האנושית? או שמה רוצים אתם להכין מחדש את השטח למה שהיה בעבר? שמה הכירויתכם על דמוקראטיה ועל חזרה לחיק האומות אפיוזת חולפת, אינטרמצו? אנא חישבו: אני, כמי שחותה על בשרה את הזוועה, חשש כבר בלבי כי עלידי הפעלת החוק אתם בונים מחדש את פילוסופיית הנאציסם. אני מכריזה ומזהירה את סוללי הדרך לשיבה לאחור: סלקו ידיכם מהעוול ומהסכנה. ורע הפורענות טרי עדיין, שורש פורה רוש ולענה הוא. "מימין קאמפף" הוא "הבסט סלר" בארצות ערב, אנא אל תשתקו. אולי יש בהצעה זו צעד מכונן, שאין להניח שאינכם רואים אותו, באורו המאיים על האנושות. אבל פתגם סיני אומר: גם דרך של אלפי מילין מתחילה ב- צעד אחד. אנא, אל תצעדו את הצעד הראשון המסוכן שאין ממנו חזרה, אל תקימו גולם שתאבדו את הישליטה עליו, על כוחותי הטכנוניים. חוק זה יהיה

פטים הגרמני לצאת חוצץ נגד מגמה זו. שהרי שאם מחר תחול התיישנות ולאחר מכן ייחשף איזה ואגנר או איזה מנגלה או איזה בורמן, גרמניה גם לא תוכל לב- קש את הסגרתו והוא יהיה בן-חורין ברחבי העולם. חברי הכנסת, אנו מקווים שהקולות הנשמעים לאחרונה הם הקולות הריאליים והם שיקבעו. הגרמנים הם עם חזק מאוד בשטחים רבים והם הוכיחו זאת שוב ושוב; הם הוכיחו זאת גם בכוחם לחדש את עוצמתם הכל-כלית בתקופה האחרונה. אולם הגרמנים צריכים להשכיל לדעת שחזק ככל שיחיד או עם הינו — המבחן הסופי הוא בכוחו המוסרי; וכדי לקיים יכולת מוסרית — הם חייבים להשתחרר, ומהר, מן המגמה לחבר מילים כמו "השמדה" ו"התיישנות" לחוק אחד. אנו עם חזק מאוד; קטן במספר אבל חזק מאוד, בראש וראשונה ברוח וב- מוסר. אנו גם היינו קרבן של העם החזק מבחינה פי- סית. וכעם חזק ברוח אנו פונים אל העם החזק בחומר: אל תעשו את המשגה, אל תקיימו התיישנות לגבי הא- יומים שבפשעים, מינעו עוולה חמורה נוספת זו.

אני מציע לקיים דיון במליאה, ואני מציע שהיושב- ראש והסגנים יקבעו את הדיון במועד קרוב.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

תודה רבה לשר המשפטים. חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: לקיים דיון במליאה בנושא שהועלה על- ידי חמישה מחברי הכנסת: מגיעת התיישנות של פשעי הנאצים. אני מעמידה הצעה זו להצבעה.

הצבעה

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

הוחלט פה אחד לקיים דיון בנושא במליאה. חברי הכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה ביום שני, בשעה 16:00 אחר-הצהרים. ישיבה זו נעולה.

דה שמקוימים יחסים דיפלומאטיים, העובדה שאנחנו מ- ברכים על כל חופעה דמוקראטית מתקדמת שבאה מגר- מניה, אינה מסירה את סימן השאלה שלגבי רבים הוא סימן קריאה קבוע, עקוב מדם.

בפשעי המלחמה נגד האנושות כולה ובהשמדת העם היהודי באירופה היו מעורבים מיליוני גרמנים. במל- חמה שהיתה מלחמת השמד ואשר כל כולה, מראשיתה ועד תומה, היתה פשע נגד האנושות היו מעורבים מיל- יוני חיילים ומיליוני אזרחים ששיתפו עמם פעולה במג- מת ההרס של הפיכת אירופה למחנה ריכוז גדול אחד לאלף שנה, ושל עקירה וחיסול העם היהודי מתוכו. בהשמדה בפועל עסקו מאות אלפים במישורין, ובניצח- עליה ובמנהיגות האכזרית והמרשעת ההיא היו מעור- בים רבבות על רבבות נאצים. מכל אלה, חברי הכנסת, מעטים מאוד הובאו לדיון; והדיון לא היה דיון חמור מ- עולם; דיון מוות לא קיים כל עיקר בגרמניה מאז, וזה היה הדיון שהגיע למרצחים ולמשפטי הפעולה עמם, למיניהם. בעצם הימים האלה נמשכים משפטים ש- דרך הדיון בהם, על-ידי הסניגוריה ועל-ידי הנאשמים, עם מידה לא מבוטלת של סלחנות וגם מצדדים אחרים, שמים ללעג ולקלס כל מהלך צודק של דיון משפטי על האיומים שבפשעים.

לכל זאת, להוסיף עוד התיישנות: התיישנות על פשעי מלחמה, התיישנות על רצח המונים, התיישנות על השמדת-עם? אם ההחלטה הסופית בגרמניה תהיה בעד התיישנות, הרי לא יהיה זה עוול לא של יחידים, תהא זו החלטה לאומית שמשמעותה נסיון נואל להש- תחרר מכתם כבד מאוד שגרמניה צריכה להיות מעונ- ינת, אם אכן דמוקראטית היא, שיישאר וירבץ לשם אוהרה לעתיד. גברתי היושבת-ראש, אם תהיה התייש- נות, זה יהיה חיפוי בדיעבד על פשעי מלחמה ועל הש- מדת-עם.

בגרמניה נשמעים גם קולות אחרים. על-פי ידיעות שפורסמו, ואני מקווה כי הן נכונות, השכיל שר המש-

נספחות

א. סדר־היום לשיבות קנ"א—קנ"ב

- א. חוק לתיקון פקודת בריאות העם (תקנות בעניין צריכת מזון) (מס' 3), תשל"ט—1978 (קריאה ראשונה).
- ב. חוק לתיקון פקודת המכרות (מס' 3), תשל"ט—1978 (קריאה ראשונה).
- ג. חוק מס עובון (תיקון מס 9), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה) — הצעת חבר־הכנסת י. ברמן.
- ד. חוק התיכנון הבנייה (תיקון מס' 10), תשל"ט—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ה. חוק רשות הנמלים (תיקון מס' 3), תשל"ט—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ו. הצעות לסדר־היום.
- ז. שאלות ותשובות.
- ח. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק שירות לאומי (תיקון), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה) — הצעת חבר־הכנסת ח. גרוסמן.
- י. חוק יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
- יא. חוק החקיקה (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- יב. חוק יסוד: בתי־המשפט (קריאה ראשונה).
- יג. חוק בתי־המשפט (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 2), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- טו. חוק דיני העונשין (האונת סתר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק העונשין (תיקון מס' 5), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 24), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ט—1978 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז—1977 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק הדרכים (שילוט) (תיקון), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק בתי־דין דתיים (מניעת הפרעה) (תיקון), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק יישוב סיכסוכי עבודה (תיקון מס' 4), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק שכר מינימום, תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- כד. חוק התקנים (תיקון מס' 3), תשל"ט—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- כה. אי־ביצוע מדיניות פיזור האוכלוסיה — הצעת חבר־הכנסת מ. קצב.
- כו. אחזקתם של בתים משותפים — הצעת חבר־הכנסת מ. סבידור.
- כז. העדר רופאים בירוחם — הצעת חבר־הכנסת י. ז. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא וש. שטרן־קטן.
- כח. השביתה בצי הסוחר — הצעת חבר־הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז. אמיר, מ. כהן, מ. פעיל וש. שטרן־קטן.
- כט. הצורך בהמשך הייעול ושיפור המינהל בממשלה וברשויות המקומיות — הצעת חבר־הכנסת י. רום.
- ל. הצורך בשינוי נוהגים ביורוקרטיים בשירותים ממשלתיים וציבוריים — הצעת חבר־הכנסת א. רובינשטיין.
- לא. הקמת רשות לפיתוח הגליל — הצעת חבר־הכנסת י. כהן.
- לב. מצב החינוך הגבוה והמחקר המדעי במדינת ישראל — הצעת חבר־הכנסת א. אבן.
- לג. בדיקה והערכת תרומת גן־הילדים (חובה פלוס גני־ילדים) ובית־הספר היסודי למערכת החינוך כת־נאי מחייב להמשך ביצוע הרפורמה — הצעת חבר־הכנסת י. יצחקי.
- לד. הצורך בהגברת פעילות תנועות הנוער בארץ — הצעת חבר־הכנסת מ. סבידור.
- לה. הצעות חוק של חברי כנסת.

ב. הצעות לסדר־היום לשיבות קנ"א—קנ"ב

- 382—383. הודעת ראש הממשלה על מילווי במקום מענק מארצות־הברית — הצעות חבר־הכנסת ג. יעקבי ומ. פעיל.
384. ש. ארכיליאלמזלני (המערך): מניעת ביצוע מדיניות האוצר לייקור מצרכי מזון ושירותים.
- 385—389. מניעת התיישנות לגבי פשעי הנאצים — הצעות חבר־הכנסת מ. וירשובסקי, ד. שילנסקי, מ. וילנר, נ. פדר וש. שטרן־קטן.

ג. הצעת חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 10), תשל"ט—1978

1. תיקון סעיף 119 במקום "אישורה" יבוא "פירסום הודעה ברשומות על בסעיף 119 לחוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה—1965¹ אישורה".

¹ ס"ח תשכ"ה, עמ' 307; תשכ"ו, עמ' 10; תשכ"ט, עמ' 172; עמ' 223; תשל"ג, עמ' 228; תשל"ז, עמ' 233, עמ' 253; עמ' 253; תשל"ח, עמ' 15, עמ' 180.

ד. הצעת חוק רשות הנמלים (תיקון מס' 3), תשל"ט—1978

1. תיקון סעיף 33 בסעיף 33(א) לחוק רשות הנמלים, תשכ"א—1961¹, במקום "30 בספטמבר" יבוא "31 בדצמבר".

¹ ס"ח תשכ"א, עמ' 145; תשל"ג, עמ' 151, עמ' 152.

ה. הצעת חוק התיכנון והבנייה (תיקון מס' 8), תשל"ח—1978

(הצעת חברה-הכנסת י. תמיר)

- (ד) בצו הריסה מינהלי יפורטו —

- (1) המקרקעין שעליהם הוא חל;
- (2) העובדה שהבנייה או החלק ממנה ש- יפורט ברצו ללא היתר, או מה הן הה- פרות של תנאי ההיתר או העובדות הא- חרות שבגללן הבניין הוא חורג;
- (3) הבניין או החלק ממנו שהצו מסמך להרסו, לפרקו או לסלקו;
- (4) תוכן סעיפים קטנים (א), (ב), (ג), (ד), (ה), (ו), (ז), (ח).

(ה) צו הריסה מינהלי יודבק על קיר חיצון של הבניין, ובהעדר קיר חיצון — על מקום אחר הנראה לעין במקרקעין; בשעת ההדבקה יירשמו בגוף הצו המודבק היום והשעה של ההדבקה.

- (ו) צו הריסה מינהלי יהיה ניתן לביצוע בתום 27 שעות משעת הדבקתו.

(ז) הרואה עצמו נפגע על-ידי צו הריסה מי- הלי רשאי לבקש מבית-המשפט את ביטולו, אולם הגשת הבקשה לא תתלה את תקפו של הצו; לעניין עירעור על החלטת בית-המשפט בבקשה כאמור דינה כדיון צו לפי סעיף 250.

(ח) לא יבטל ולא יתלה בית-המשפט צו הריסה מינהלי אלא אם הוכח לו שהבנייה שבגללה ניתן הצו בוצעה כדיון או שביצוע הצו אינו דרוש לשם מניעת עובדה מוגמרת.

(ט) צו הריסה מינהלי לא יבוצע אם חלפו שלושים יום מיום הגשת התצהיר כאמור בסעיף קטן (א) או מיום מתן התחלטה של בית-

1. תוספת סעיף 238

אחרי סעיף 238 לחוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה—1865¹, יבוא:

"238א. צו הריסה מינהלי

(א) הוקם בניין חורג, לרבות בניין ללא ה- י- תר, או הוחל בהקמתו, רשאי יושב-ראש הו- עדה המקומית לצוות בכתב שהבניין או חלק ממנו ייהרס, יפורק או יסולק, ובלבד שהוגש לו תצהיר חתום ביד מהנדס הוועדה המקומית או מהנדס אחד שהסמך לכך המצוין כי —

(1) לפי ידיעתו האישית הוקם הבניין ללא היתר או שהבניין חורג ובמה הוא חורג;

(2) לפי ידיעתו האישית לא נסתיימה הקמת הבניין או שנסתיימה לא יותר משלושים יום לפני הגשת התצהיר;

(3) לפי דעתו דרוש הצו כדי למנוע אי- כ- לוס הבניין או העמדת הוועדה המקומית בפני עובדה מוגמרת אחרת;

לצו כאמור ייקרא "צו הריסה מינהלי".

(ב) היתה הוועדה המקומית מועצת רשות מקו- מית כאמור בסעיף 18 ונתמנה לאותה רשות מקומית יועץ משפטי, לא יינתן צו הריסה מינהלי אלא לאחר התייעצות אחרת.

(ג) צו הריסה מינהלי יחול גם על כל תוספת בנייה ללא היתר שניתוספה לבניין אחרי מתן הצו, ולא יהא צורך במתן צו נוסף לגבי תוספת בנייה כאמור.

(יב) ביצועו של צו הריסה מינהלי אינו פוטר מאחריות פלילית לעבירה לפי חוק זה.

(יג) בוצעו הריסה, פירוק או סילוק של בניין על-פי צו שניתן או בוצע שלא בהתאם לסעיף זה, או שנתברר שהוצא לבניין היתר כדין או שהבניין לא היה בניין חורג, לפי העניין, יהא הנפגע מביצועו זכאי למלוא הפיצויים מאת הוועדה המקומית; באין הסכם על שיעור הפיצויים רשאי הנפגע לתבעם בבית-המשפט המוסמך בדרך של המרצת פתיחה.

המשפט הדוחה את הבקשה לביטול הצו אם ניתנה החלטה כאמור, הכול לפי המאוחר.

(י) יושב-ראש הוועדה המקומית יודיע על מתן צו הריסה מינהלי, בעיריה — לוועדת המשנה כאמור בסעיף 18(ו), ובכל מקרה אחר — לוועדה המקומית. ההודעה תינתן בישיבה הקרובה של ועדות אלה שלאחר מתן הצו.

(יא) בביצועו של צו הריסה מינהלי רשאים הוועדה המקומית, עובדיה ושליחיה שהסמיכה לכך וכן שוטר, ללא צו של בית-משפט, להיכנס למקרקעין שהצו חל עליהם ולהשתמש בכל אמצעי סביר לביצועו.

ו. הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון) (שירות חובה של שוטר וסוהר), תשל"ח—1977

(הצעת חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו)

(ב) בסעיף קטן (ב), הסיפה המתחילה במלים "שירות קבע" — תימחק.

2. הוראת מעבר

חוק זה יחול על מי שפרש מהשירות החל מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976).

1. תיקון סעיף 79א

בסעיף 79א לחוק שירות המדינה (גימלאות) [נוסח משולב], תשל"ו—1970¹ —

(א) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מי שפרש מהשירות כשוטר, חובא בחש"בון תקופת שירותו לעניין חוק זה תקופת שירות החובה שקדמה לשירותו, אם שירת במש"טרה עשר שנים לפחות".

דבריו הסבר

רים וסוהרים אשר גם לגביהם קיימת הוראה בעניין תקופת הפסקה מאקסימאלית של שנה אחת בין תום שירות החובה שלהם לבין תחילת עבודתם כשוטרים או כסוהרים. תיקון זה יש בו כדי להוות תמריץ למשיכת כוח-אדם למשטרה, בעל כישורים מתאימים, בעל הכשרה מקצועית ורמה גבוהה אשר המשטרה זקוקה לו במילוי משימותיה ותפקידיה.

בתיקון מס' 10 לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גימלאות), תשי"ד—1954, נקבע כי תקופת שירות חובה של חייל בשירות קבע בצה"ל חובא בחשבון תקופת שירותו לעניין גימלאות גם אם עברה תקופה של יותר משנה אחת בין תום שירות החובה לבין תחילת שירות הקבע. ההצעה באה לקבוע הוראה דומה לגבי שוט-

¹ ס"ח תשל"ו, עמ' 65; תשל"ו, עמ' 106.